

Areella näringar, landsbygd och livsmedel

23

Förslag till statsbudget för 2010

Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	9
2	Areella näringar, landsbygd och livsmedel.....	13
2.1	Omfattning.....	13
2.2	Utgiftsutveckling	15
2.3	Skatteutgifter.....	16
2.4	Resultatredovisning	18
2.4.1	Ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet som präglas av öppenhet och mångfald	18
2.4.2	De gröna näringarna är miljö- och resurseffektiva och har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion	28
2.4.3	De gröna näringarna utmärks av omtanke, ansvarstagande och hög etik.....	38
2.4.4	Skogspolitik.....	42
2.5	Revisionens iakttagelser.....	44
2.6	Politikens inriktning	45
2.6.1	Ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet som präglas av öppenhet och mångfald	45
2.6.2	De gröna näringarna är miljö- och resurseffektiva och har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion	50
2.6.3	De gröna näringarna utmärks av omtanke, ansvarstagande och hög etik.....	54
2.6.4	Internationellt samarbete	56
3	Budgetförslag.....	59
3.1	Budgetförslag	59
3.1.1	1:1 Skogsstyrelsen.....	59
3.1.2	1:2 Insatser för skogsbruket.....	60
3.1.3	1:3 Internationellt skogssamarbete.....	61
3.1.4	1:4 Statens veterinärmedicinska anstalt	62
3.1.5	1:5 Bidrag till distriktsveterinärorganisationen.....	62
3.1.6	1:6 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder.....	63
3.1.7	1:7 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	65
3.1.8	1:8 Ersättningar för viltskador m.m.....	66
3.1.9	1:9 Statens jordbruksverk.....	67
3.1.10	1:10 Bekämpande av växtsjukdomar	68

3.1.11	1:11 Gårdsstöd och djurbidrag m.m.	69
3.1.12	1:12 Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter	70
3.1.13	1:13 Finansiella korrigeringar m.m. ¹	71
3.1.14	1:14 Fiskeriverket	71
3.1.15	1:15 Strukturstöd till fisket m.m.	72
3.1.16	1:16 Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	73
3.1.17	1:17 Fiskevård	74
3.1.18	1:18 Livsmedelsverket	75
3.1.19	1:19 Livsmedelsstatistik	76
3.1.20	1:20 Jordbruks- och livsmedelsstatistik finansierad från EG- budgeten	76
3.1.21	1:21 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	77
3.1.22	1:22 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	78
3.1.23	1:23 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	78
3.1.24	1:24 Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	80
3.1.25	1:25 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	81
3.1.26	1:26 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	82
3.1.27	1:27 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.	83
3.1.28	1:28 Främjande av rennäringen m.m.	85
3.1.29	1:29 Sveriges lantbruksuniversitet	86
3.1.30	1:30 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	87
3.1.31	1:31 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	89
3.1.32	2.1.30 Sametinget	89

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	11
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.....	15
2.2 Härledning av ramnivån 2010–2012. Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	16
2.3 Ramnivå 2010 realekonomiskt fördelad för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.....	16
2.4 Skatteutgifter	17
2.5 Prognos för regelförenklingsarbetet.....	20
2.6 Åtgärder för en förbättrad konkurrenskraft.....	25
2.7 Åtgärder för diversifiering och förbättrad livskvalitet på landsbygden	25
2.8 Åtgärder för en bättre miljö och ett attraktivt landskap.....	31
2.9 Salmonella i djurbesättningar 2006–2008.....	38
2.10 Antal allvarliga avvikelser vid offentlig kontroll.....	40
2.11 Akrylamidinnehåll i vissa livsmedel.....	40
3.12 Anslagsutveckling.....	59
3.13 Offentlighetsrättslig verksamhet.....	59
3.14 Uppdragsverksamhet.....	59
3.15 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:1 Skogsstyrelsen	60
3.16 Anslagsutveckling.....	60
3.17 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	60
3.18 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:2 Insatser i skogsbruket	61
3.19 Anslagsutveckling.....	61
3.20 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:3 Internationellt skogssamarbete	61
3.21 Anslagsutveckling.....	62
3.22 Uppdragsverksamhet.....	62
3.23 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:4 Statens veterinärmedicinska anstalt	62
3.24 Anslagsutveckling.....	62
3.25 Offentlighetsrättslig verksamhet.....	63
3.26 Uppdragsverksamhet.....	63
3.27 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:5 Bidrag till distriktsveterinärorganisationen.....	63
3.28 Anslagsutveckling.....	63
3.29 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	64
3.30 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:6 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	65
3.31 Anslagsutveckling.....	65
3.32 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	65
3.33 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:7 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar.....	66

3.34 Anslagsutveckling.....	66
3.35 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:8 Ersättningar för viltskador m.m.	66
3.36 Anslagsutveckling.....	67
3.37 Offentligrättslig verksamhet	67
3.38 Uppdragsverksamhet	67
3.39 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:9 Statens jordbruksverk.....	68
3.40 Anslagsutveckling.....	68
3.41 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:10 Bekämpande av växtsjukdomar	68
3.42 Anslagsutveckling.....	69
3.43 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	69
3.44 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:11 Gårdsstöd och djurbidrag m.m.	70
3.45 Anslagsutveckling.....	70
3.46 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	70
3.47 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:12 Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter	71
3.48 Anslagsutveckling.....	71
3.49 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:13 Finansiella korrigeringar m.m.	71
3.50 Anslagsutveckling.....	71
3.51 Uppdragsverksamhet	72
3.52 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:14 Fiskeriverket.....	72
3.53 Anslagsutveckling.....	72
3.54 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	73
3.55 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:15 Strukturstöd till fisket m.m.	73
3.56 Anslagsutveckling.....	73
3.57 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	74
3.58 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:16 Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	74
3.59 Anslagsutveckling.....	74
3.60 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:17 Fiskevård	75
3.61 Anslagsutveckling.....	75
3.62 Offentligrättslig verksamhet	75
3.63 Uppdragsverksamhet	75
3.64 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:18 Livsmedelsverket	75
3.65 Anslagsutveckling.....	76
3.66 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:19 Livsmedelsstatistik.....	76
3.67 Anslagsutveckling.....	76
3.68 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:20 Jordbruks- och livsmedelsstatistik finansierad från EG-budgeten	76
3.69 Anslagsutveckling.....	77
3.70 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	77
3.71 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:21 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	78
3.72 Anslagsutveckling.....	78
3.73 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:22 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	78
3.74 Anslagsutveckling.....	78

3.75 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	79
3.76 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:23 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.....	80
3.77 Anslagsutveckling.....	80
3.78 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	81
3.79 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:24 Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	81
3.80 Anslagsutveckling.....	81
3.81 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:25 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	82
3.82 Anslagsutveckling.....	82
3.83 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:26 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.....	82
3.84 Anslagsutveckling.....	83
3.85 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:27 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.	83
3.86 Anslagsutveckling.....	85
3.87 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	86
3.88 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:28 Främjande av rennäringen m.m.....	86
3.89 Anslagsutveckling.....	86
3.90 Uppdragsverksamhet.....	87
3.91 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:29 Sveriges lantbruksuniversitet.....	87
3.92 Anslagsutveckling.....	87
3.93 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden	88
3.94 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:30 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning.....	89
3.95 Anslagsutveckling.....	89
3.96 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:31 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien.....	89

Diagramförteckning

2.1 Utgiftsområde 23 2010	14
2.2 Energianvändning.....	30
2.3 Energitillförsel.....	30
2.4 Utveckling av fiskeflottans kapacitet.....	34
2.5 Utveckling av fiskeflottans kapacitet.....	34
2.6 Svenska fiskets landningar 2006–2008	34

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:2 *Insatser för skogsbruket* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 55 000 000 kronor efter 2010 (avsnitt 3.1.2),
2. bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:6 *Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 775 000 kronor under 2011 (avsnitt 3.1.6),
3. bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:7 *Bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 500 000 kronor under 2011 (avsnitt 3.1.7),
4. bemyndigar regeringen att för 2010 låta Kammarkollegiet ha tillgång till en kredit på myndighetens särskilda räntekonto för Viltvårdsfonden i Riksgäldskontoret på högst 5 000 000 kronor (avsnitt 3.1.8),
5. bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:11 *Gårdsstöd och djurbidrag m.m.* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 250 000 000 kronor under 2011 (avsnitt 3.1.11),
6. bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:12 *Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 115 000 000 kronor under 2011 och högst 35 000 000 kronor under 2012 (avsnitt 3.1.12),
7. bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:15 *Strukturstöd till fisket m.m.* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor under 2011 och högst 4 000 000 kronor under 2012 (avsnitt 3.1.15),
8. bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:16 *Från EG-budgeten finansierat strukturstöd till fisket m.m.* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 49 000 000 kronor under 2011 och högst 12 000 000 kronor under 2012 (avsnitt 3.1.16),
9. bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:21 *Konkurrenskraftig livsmedelssektor* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor under 2011 (avsnitt 3.1.21),
10. bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:23 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst

- 1 900 000 000 kronor under 2011, högst 544 400 000 kronor under 2012, högst 318 300 000 kronor under 2013, högst 208 700 000 kronor under 2014 och högst 28 600 000 kronor därefter (avsnitt 3.1.23),
11. bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:24 *Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 100 000 000 kronor under 2011, högst 626 900 000 kronor under 2012, högst 422 500 000 kronor under 2013, högst 326 200 000 kronor under 2014 och högst 24 400 000 kronor därefter (avsnitt 3.1.24),
 12. godkänner förslaget om friköp av fjällägenheter samt upplåtelse med tomträtt (avsnitt 3.1.27),
 13. bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:28 *Främjande av rennäringen m.m.* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 000 000 kronor under 2011 och högst 2 000 000 kronor under 2012 (avsnitt 3.1.28),
 14. bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:30 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 400 000 000 kronor under 2011, högst 400 000 000 kronor under 2012 och högst 400 000 000 kronor under perioden 2013–2015 (avsnitt 3.1.30),
 15. för budgetåret 2010 anvisar anslagen under utgiftsområde 23 *Areella näringar, landsbygd och livsmedel* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag	Anslagstyp	
1:1 Skogsstyrelsen	Ramanslag	345 137
1:2 Insatser för skogsbruket	Ramanslag	219 222
1:3 Internationellt skogssamarbete	Ramanslag	1 397
1:4 Statens veterinärmedicinska anstalt	Ramanslag	117 525
1:5 Bidrag till distriktsveterinärorganisationen	Ramanslag	104 102
1:6 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	Ramanslag	14 708
1:7 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	Ramanslag	150 349
1:8 Ersättningar för viltskador m.m.	Ramanslag	51 778
1:9 Statens jordbruksverk	Ramanslag	408 889
1:10 Bekämpande av växtsjukdomar	Ramanslag	6 000
1:11 Gårdsstöd och djurbidrag m.m.	Ramanslag	8 174 757
1:12 Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter	Ramanslag	1 007 504
1:13 Finansiella korrigeringar m.m.	Ramanslag	75 472
1:14 Fiskeriverket	Ramanslag	168 359
1:15 Strukturstöd till fisket m.m.	Ramanslag	28 000
1:16 Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	Ramanslag	70 000
1:17 Fiskevård	Ramanslag	24 832
1:18 Livsmedelsverket	Ramanslag	200 292
1:19 Livsmedelsstatistik	Ramanslag	24 935
1:20 Jordbruks- och livsmedelsstatistik finansierad från EG-budgeten	Ramanslag	7 356
1:21 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	Ramanslag	53 980
1:22 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	Ramanslag	43 866
1:23 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	Ramanslag	2 965 931
1:24 Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	Ramanslag	2 654 546
1:25 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	Ramanslag	22 830
1:26 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	Ramanslag	4 116
1:27 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.	Ramanslag	1 529
1:28 Främjande av rennäringen m.m.	Ramanslag	109 915
1:29 Sveriges lantbruksuniversitet	Ramanslag	1 624 236
1:30 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	Ramanslag	399 130
1:31 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	Ramanslag	1 427
Summa		19 082 120

2 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

2.1 Omfattning

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel omfattar verksamhet inom områdena jordbruks- och trädgårdsnäring, fiskeri-näring, livsmedel, skog, djur, landsbygd, ren-näring och samefrågor. Vidare omfattar utgifts-området även verksamhet inom utbildning och forskning. Utgiftsområdet omfattar 31 anslag.

Verksamheten inom jordbruksnäringen är i hög grad inriktad på tillämpning av EU:s regleringar och stödsystem. Utgifterna för verksamheten inom både jordbruksnäring och fiske bestäms i stor utsträckning av beslut inom EU. Djurfrågor som omfattas berör djur som männi-skan håller eller på annat sätt har tagit ansvar för samt den del av faunavården som avser viltvård. Djur- och folkhälsa, djurskydd och viltvård behandlas under utgiftsområdet.

Verksamhet inom landsbygdsområdet syftar till att bidra till en hållbar utveckling av land-bygden genom bl.a. fler och växande företag samt naturresurser som brukas utan att för-brukas. Verksamheten består huvudsakligen av åtgärder inom ramen för Sveriges landsbygd-sprogram 2007–2013.

Inom livsmedelsområdet bedrivs verksamhet genom att utarbeta regler och utöva kontroll enligt livsmedelslagen.

Verksamheten inom skogsområdet är inriktad på tillsyn, inventering, uppföljning, utvärdering samt rådgivning, utbildning och information. Vidare ingår framförallt miljöinriktade bidrag.

Försöksverksamheten med vidgad samordnad länsförvaltning på Gotland pågår t.o.m. 2010. Försöksverksamheten innebär att Skogsstyrel-

sens arbetsuppgifter sedan 1998 har integrerats i den verksamhet som länsstyrelsen ansvarar för.

Verksamhet inom utbildning och forskning utvecklar kunskapen om de biologiska natur-resurserna och människans hållbara nyttjande av dessa. Den forskning som bedrivs inom de areella näringarna har ett särskilt ansvar för att kunskaperna om naturresurserna utvecklas för kommande generationers behov.

Internationellt samarbete inom utgifts-området bedrivs särskilt inom ramen för EU men även inom det nordiska samarbetet, Europarådet, FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations), OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development), det alleuropeiska samarbetet MCPFE (Ministerial Conference on the Protec-tion of Forests in Europe), WTO (World Trade Organisation) och OIE (Världsgesamheten för djurhälsa).

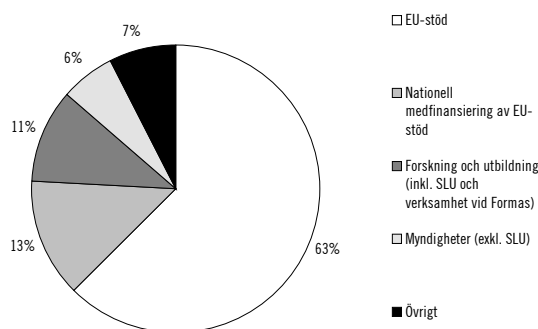
Inom utgiftsområdet ryms följande myndig-heter: Statens jordbruksverk, Fiskeriverket, Statens veterinärmedicinska anstalt, Veterinära ansvarsnämnden, Livsmedelsverket, Skogsstyrel-sen, Sveriges lantbruksuniversitet samt vissa verksamheter vid länsstyrelserna och Forsk-ningsrådet för miljö, areella näringar och sam-hällsbyggande. Sametinget redovisas under utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

Av utgifterna finansieras 63 procent genom Europeiska garantifonden för jordbruk resp. Europeiska jordbruksfonden för landsbygds-utveckling vilka i sin tur finansieras av EU:s 27 medlemsländer genom EU-budgeten. Merparten av EU-stöden avser obligatoriska åtgärder såsom gårdsstöd, djurbidrag, intervention och export-

bidrag. Därtill kommer delfinansierade stöd och ersättningar som förutsätter nationell medfinansiering. Till dessa hör landsbygdsprogrammet och det operativa programmet för fiskerinäringen i Sverige som finansieras via den Europeiska fiskerifonden (EFF).

I diagrammet 2:1 visas fördelningen av medel inom utgiftsområdet.

Diagram 2.1 Utgiftsområde 23 2010

- stöd (11,9 miljarder kronor): Finansiering från EU-budgeten, t.ex. gårdsstöd, intervention, miljöersättningar. En del av EU-stödet förutsätter nationell medfinansiering.
- Nationell medfinansiering av EU-stöd (2,5 miljarder kronor): Exempelvis strukturstöd och miljöersättningar.
- Forskning och utbildning (2,0 miljarder kronor): SLU och stöd till forskning.
- Myndigheter (1,2 miljarder kronor): Jordbruksverket, Skogsstyrelsen, m.fl. (ej SLU).
- Övrigt (1,4 miljarder kronor): Nationellt stöd, bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar, m.m.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel
Miljoner kronor

	Utfall 2008	Budget 2009 ¹	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012
1:1 Skogsstyrelsen	332	338	320	345	354	358
1:2 Insatser för skogsbruket	616	230	390	219	220	220
1:3 Internationellt skogssamarbete	1	1	1	1	1	1
1:4 Statens veterinärmedicinska anstalt	105	115	110	118	120	116
1:5 Bidrag till distriktsveterinärorganisationen	99	100	100	104	106	108
1:6 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	20	15	14	15	15	15
1:7 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	238	286	268	150	124	124
1:8 Ersättningar för viltskador m.m.	108	111	102	52	52	52
1:9 Statens jordbruksverk	505	553	534	409	415	420
1:10 Bekämpande av växtsjukdomar	3	5	5	6	6	3
1:11 Gårdsstöd och djurbidrag m.m.	6 987	6 937	6 879	8 175	6 950	6 950
1:12 Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter	537	1 008	775	1 008	1 008	1 008
1:13 Finansiella korrigeringar m.m.	54	126	128	75	75	75
1:14 Fiskeriverket	140	155	152	168	172	158
1:15 Strukturstöd till fisket m.m.	26	28	28	28	28	28
1:16 Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	69	70	110	70	70	70
1:17 Fiskevård	26	27	27	25	25	25
1:18 Livsmedelsverket	180	192	190	200	195	189
1:19 Livsmedelsstatistik	23	25	24	25	24	24
1:20 Jordbruks- och livsmedelsstatistik finansierad från EG-budgeten	7	7	6	7	7	7
1:21 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	20	44	41	54	37	25
1:22 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	40	50	49	44	42	42
1:23 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 553	2 934	2 658	2 966	2 966	2 766
1:24 Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	1 969	2 347	2 164	2 655	2 655	2 655
1:25 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	24	28	28	23	23	23
1:26 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	4	4	4	4	3	3
1:27 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.	2	2	1	2	1	1
1:28 Främjande av rennäringen m.m.	55	56	56	110	114	104
1:29 Sveriges lantbruksuniversitet	1 425	1 503	1 467	1 624	1 664	1 660
1:30 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	322	380	373	399	414	436
1:31 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	2	1	1	1	1	1
Äldreanslag						
2009 1:32 Avvecklingsmyndigheten för Livsmedelsekonomiska institutet	-	1	1	0	0	0
2008 41:04 Från EG-budgeten finansierade medel för skogsskadeövervakning	2	0	5	0	0	0
2008 43:11 Livsmedelsekonomiska institutet	9	0	0	0	0	0
2007 42:06 Djurskyddsmyndigheten	6	0	0	0	0	0
2007 44:06 Åtgärder för att främja ekologisk produktion	0	0	0	0	0	0
Totalt för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	16 508	17 678	17 012	19 082	17 886	17 666

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Utgifterna för 2008 inom utgiftsområdet blev cirka 1 miljard kronor lägre i förhållande till anvisade medel. Den främsta förklaringen till avvikelserna är att det för landsbygdsprogrammet genom bl.a. sen start, har byggts upp ett anslags-sparande. Därutöver har behovet av intervention varit lågt under 2008.

Högre utfall än anvisat blev det däremot för det s.k. stormstödet. Med anledning av stormen Gudrun som drabbade södra Sverige i januari 2005 beslutade riksdagen om ett antal åtgärder för att lindra effekterna för de drabbade skogs-ägarna. Därför har extra medel tillförts anslaget 1:2 *Insatser för skogsbruket* 2005 t.o.m. 2008. Omfattningen på åtgärderna var till att börja med låga, vilket resulterat i ett anslags-sparande som senare tagits i anspråk.

För 2009 beräknas utgifterna inom utgiftsområdet bli drygt 600 miljoner kronor lägre än anvisat. Förklaringen till de lägre utgifterna är densamma som ovan nämnts om landsbygds-programmet och intervention.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2010–2012. Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Miljoner kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	17 573	17 573	17 573
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	101	185	256
Beslut	1 413	131	-161
Överföring till/från andra utgiftsområden	0	-2	-2
Övrigt ³	-5	-2	-1
Ny ramnivå	19 082	17 886	17 666

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsförflyttning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

Den föreslagna ramnivån för 2010 är 1,4 miljarder kronor högre än vad som anvisades för 2009, vilket i huvudsak beror på att anslaget för gårdsstöd behöver ett tillskott av medel under 2010 för att säkerställa att ansökt belopp kan betalas ut.

Tabell 2.3 Ramnivå 2010 realekonomiskt fördelad för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Miljoner kronor

	2010
Transfereringar ¹	15 340
Verksamhetskostnader ²	3 718
Investeringar ³	24
Summa ramnivå	19 082

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs.. utbetalningar av bidrag från staten, t.ex. hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetskostnader avses resurser som de statliga myndigheterna använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfallet 2008 samt kända förändringar av anslagens användning.

2.3 Skatteutgifter

Statens stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel redovisas i huvudsak på statsbudgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en likformig beskattning, s.k. skatteutgifter. Avvikelser från en likformig beskattning utgör en skatteförmån om t.ex. en viss grupp av skattskyldiga omfattas av en skattelättnad i förhållande till en likformig beskattning och som en skattesanktion om det rör sig om ett överuttag av skatt. Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika politikområden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik. Dessa skatteutgifter påverkar statsbudgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig beskrivning av redovisningen av skatteutgifterna finns i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2009 (skr. 2008/09:183). I det följande redovisas de nettoberäknade skatteutgifterna som är att hänföra till utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Tabell 2.4 Skatteutgifter

Miljoner kronor

	2009	2010
Uttag av bränsle	112	112
Avverkningsrätt till skog	-	-
Anläggning av ny skog m.m.	174	201
Skogsavdrag	-	-
Bränsleförbrukning inom växthus- och jordbruksnäringen	110	110
Generell nedsättning av koldioxidskatt för trädgårds- och jordbruksnäringen	360	370
Särskild nedsättning av koldioxidskatt för trädgårds- och jordbruksnäringen	20	20
Elförbrukning inom växthus- och jordbruksnäringen	440	450
Nedsättning av koldioxidskatt för dieselbränsle till arbetsmaskiner inom jord- och skogsbruksnäringen	1 000	1 010
Totalt för utgiftsområde 23	2 216	2 273

Uttag av bränsle

Enligt huvudregeln är uttag ur näringsverksamhet skattepliktigt. Uttag av bränsle för uppvärmning är dock undantaget från skatteplikt om fastigheten är taxerad som lantbruksenhet. Skatteavvikelsen avser inkomstskatt och särskild löneskatt.

Avverkningsrätt till skog

Enligt god redovisningssed uppkommer intäkten när bindande avtal träffas. Enligt gällande lagstiftning tillämpas dock i detta fall kontantprincipen. Det innebär att beskattningen skjuts upp, varför en räntefri kredit uppstår i näringsverksamhet.

Anläggning av ny skog m.m.

Utgifter för anläggning av ny skog och dikning som främjar skogsbruk ska kostnadsföras direkt. Utgifter för inköp och plantering av träd och buskar för frukt- eller bärodling får dras av direkt. Skatteutgiften utgörs av ränteeffekten på den omedelbara avskrivningen och avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

Skogsavdrag

Vid avyttring av skog får fysisk person under innehavstiden avdrag med högst 50 procent av anskaffningsvärdet, medan avdraget för juridiska personer är begränsat till 25 procent. Vid taxeringen för ett visst beskattningsår får avdrag göras med högst halva den avdragsgrundande skogsintäkten. Syftet med avdragsrätten är att undanta rena kapitaluttag från beskattning. Där- emot saknas anledning att ge avdrag när värdeökningen på skogstillväxten överstiger gjorda uttag. Skatteutgiften uppkommer genom den schablon som är vald för beräkning av avdragets storlek och avser inkomstskatt och särskild löneskatt.

Bränsleförbrukning inom trädgårds- och jordbruksnäringen

Trädgårds- och jordbruksnäringen är skattebefriad från energiskatt för användning av fossila bränslen till uppvärmning. Normen för alla fossila bränslen utgörs av full energiskattesats på eldningsolja.

Generell nedsättning av koldioxidskatt för uppvärmning inom trädgårds- och jordbruksnäringen

För bränslen som används inom trädgårds- och jordbruksnäringen medges en nedsättning på 79 procent av koldioxidskatten för all användning av fossila bränslen för uppvärmning. Normen utgörs av full koldioxidskatt.

Särskild nedsättning av koldioxidskatt för uppvärmning inom trädgårds- och jordbruksnäringen

För trädgårds- och jordbruksnäringen medges nedsättning utöver den generella nedsättningen om koldioxidskatten överstiger 0,8 procent av det enskilda företagens försäljningsvärde. För det överskjutande beloppet sätts skatten ned till 24 procent. EU:s minimiskattesatser måste dock alltid respekteras. Normen utgörs av full koldioxidskattesats.

Elförbrukning inom trädgårds- och jordbruksnäringen

Elanvändningen i trädgårds- och jordbruksnäringen beskattas med 0,5 öre/kWh. Normen utgörs av normalskattesatsen på el.

Nedsättning av koldioxidskatt för dieselbränsle till arbetsmaskiner inom jord- och skogsbruksnäringen

För dieselolja som används i arbetsmaskiner inom trädgårds-, jord- och skogsbruksverksamhet medges en nedsättning av koldioxidskatten med 79 procent. Normen utgörs av full koldioxidskattesats.

2.4 Resultatredovisning

Regeringen lämnar i budgetpropositionen för 2010 resultatredovisningen för 2008 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel i en ny form och struktur. Anledningen är dels regeringens nya politiska vision och målstruktur *bruka utan att förbruka*, som redovisades till riksdagen i budgetpropositionen för 2009, dels de synpunkter som riksdagens miljö- och jordbruksutskott redovisat till regeringen vid olika tillfällen.

Utgiftsområde 23 har under tidigare år indelats under politikområdena Skogspolitik, Djurpolitik, Livsmedelspolitik, Landsbygds- politik och Samepolitik, samt även delvis Utbildningspolitik och Forskningspolitik. Som regeringen aviserade i 2008 års ekonomiska vårproposition och utvecklade i budgetpropositionen 2009 slopades den enhetliga verksamhetsstrukturen fr.o.m. 2009.

Regeringen rapporterar nu för första gången enligt utgiftsområdets gemensamma vision *bruka utan att förbruka*. Visionen är indelad i tre strategiska inriktningsmål, som även utgör strukturen för regeringens redovisning och uppföljning:

- Ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet som präglas av öppenhet och mångfald.
- De gröna näringarna är miljö- och resurseffektiva och har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion.

- De gröna näringarna utmärks av omtanke, ansvarstagande och hög etik.

Regeringen arbetar med att mäta uppnådda resultat och effekter av gjorda insatser. Resultatredovisningen för 2008 utgör ett skifte till att redovisa enligt strukturen i *bruka utan att förbruka*. Ett arbete med att rapportera mot visionens mål med hjälp av indikatorer har påbörjats och där så är möjligt har rapportering skett via indikatorer. I resultatredovisningen för 2009 i budgetpropositionen för 2011 kommer rapporteringen enligt *bruka utan att förbruka* att vara tydligare i och med att myndigheterna då kommer att ha rapporterat till regeringen enligt den nya strukturen, inklusive fler indikatorer.

Regeringen avser att lämna en fördjupad redovisning om fiskeripolitiken till riksdagen våren 2010.

Skogspolitiken redovisas både under de mål som riksdagen beslutat (prop. 1992/93:226, bet. 1992/93:JoU15, rskr. 1992/93:252) och som kvarstår i En skogspolitik i takt med tiden (prop. 2007/08:108, bet. 2007/08:MJU18, rskr. 2007/08:244) samt under de strategiska målen i *bruka utan att förbruka*.

2.4.1 Ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet som präglas av öppenhet och mångfald

Indikatorer

För att mäta måluppfyllelsen redovisas bl.a. följande indikatorer inom de olika delområdena under målet:

- prisstatistik för insatsvaror, jordbruksprodukter och mark samt förändringar i antal företag
- administrativa kostnader för jordbruksföretag

Dessa indikatorer avspeglar kostnadsutveckling och lönsamhet för företagare samt potential för nya arbetstillfällen på landsbygden. Med nivåförändringen av de administrativa kostnaderna belyses resultatet av regeringens regelförändringsarbete inom jordbrukssektorn.

Ytterligare indikatorer för målet är framtagna och resultat avses redovisas i budgetpropositionen för 2011.

Företagande och utveckling av jordbrukssektorn

Resultat

Regeringen arbetar för ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet, med ambitionen att svenska jordbrukare ska ha likvärdiga konkurrensförhållanden gentemot jordbrukare i övriga EU. Landsbygdsprogrammet (2007–2013) främjar företagande och konkurrenskraften på landsbygden samt ökar kunskaperna inom området förnybar energi både vad gäller produktion, förädling, marknadsföring, utveckling av teknik m.m.

Sänkningen av det sammanlagda uttaget av socialavgifter och allmänna löneavgifter har tillsammans med sänkningen av expansionsfondsskatten samt den utökade möjligheten till avdrag för inventarier av mindre värde, bidragit positivt till lönsamhetsutvecklingen inom lantbrukssektorn.

I slutet av 2008 nåddes en överenskommelse om den senaste översynen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik (GJP) den s.k. hälsokontrollen. Resultatet är att den gemensamma jordbrukspolitiken i högre grad kommer att marknadsanpassas och ge jordbrukarna möjlighet att tillhandahålla de produkter som konsumenterna vill ha. Genom s.k. modulering tillförs ytterligare resurser till landsbygdsprogrammen för att medlemsländerna ska kunna möta nya utmaningar kring klimat, energi, biologisk mångfald, vattenhushållning samt omstrukturering av mjölksektorn.

Jordbruksmarknaden har under det senaste året kännetecknats av kraftiga prisfluktuationer. Priserna steg kraftigt för både insatsvaror och jordbruksprodukter under det första halvåret 2008. Därefter har priserna sjunkit, bl.a. som en följd av den ekonomiska avmattningen och ökad världsproduktion. Mellan februari 2008 och februari 2009 minskade avräkningspriserna på jordbruksprodukter med i genomsnitt 10 procent. Prisnedgången var störst för mjölk och spannmål där minskningen var 20 procent respektive 36 procent under samma period.

Kostnaden för insatsvaror i jordbruket steg samtidigt och ökade med 4 procent mellan februari 2008 och februari 2009. Prisuppgången har varit särskilt markant för växtnäring och växtskyddsmedel, där ökningen var 31 procent respektive 19 procent. Minskade avräkningspriser och ökade kostnader för insatsvaror har medfört att lönsamheten i jordbrukssektorn har

minskat under det senaste året. Preliminär statistik visar att företagsinkomsten minskat med nära 11 procent mellan åren 2007–2008.

Antalet företag med mjölkkor har fortsatt att minska och uppgick till 6 500 i juni 2008. Detta är en nedgång med 63 procent sedan 1995. De genomsnittliga djurbesättningarna har ökat i storlek inom mjölk, svin-, nötkötts- och hönsproduktion. Den totala arealen åkermark minskade med 0,7 procent till 2 630 500 hektar mellan åren 2007 och 2008. Även betesarealen minskade, med 6,5 procent eller 31 600 hektar under samma period.

Under de två första månaderna 2009 ökade slakten av nötkreatur med 5,7 procent medan slakten av svin minskade med 7,5 procent jämfört med motsvarande period under 2008. Kvantiteten invägd mjölk ökade med 0,8 procent för samma period. Den totala skörden av spannmål blev 5,2 miljoner ton under 2008, vilket är fyra procent mer än genomsnittet för de fem senaste åren. Den totala skörden av oljeväxter steg med 17 procent 2008 jämfört med föregående år. Totalskörden av matpotatis var fyra procent högre jämfört med föregående års skörd.

Priser för både jordbruksmark och arrenden av jordbruksmark har ökat kontinuerligt sedan Sveriges EU-inträde 1995. Mellan 1995 och 2008 ökade arrendepriiserna med 61 procent. Mellan åren 2007 och 2008 var ökningstakten lägre än föregående år, i genomsnitt 3 procent.

Under 2008 betalades 12,5 miljarder kronor ut i form av gårdsstöd, miljöersättningar, djurbidrag, kompensationsbidrag, nationellt stöd till norra Sverige, marknadsstöd och övriga stöd. Utbetalningarna ökade jämfört med 2007 då det totalt betalades ut 12,3 miljarder kronor.

Analys och slutsatser

De stimulansåtgärder för företag som regeringen har genomfört under det senaste året har varit betydelsefulla för de areella näringarna.

Den senaste översynen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik – den s.k. hälsokontrollen – är i linje med regeringens målsättning om en mer marknadsorienterad jordbrukssektor och med ökat fokus på landsbygdsåtgärder. Efter kritik från EU-kommissionen har Jordbruksverket under 2008 och 2009 uppdaterat blockdatabasen, den databas med kartmaterial som lantbrukare använder som grund för att söka gårdsstöd och arealbaserade landsbygdsstöd. Uppdateringen bedöms leda till att risken för sanktioner från

EU-kommissionen minskar samtidigt som ansökningsförfarandet för jordbruksstöd förenklas.

Det svenska jordbruket agerar på en alltmer internationellt konkurrensutsatt marknad. För att jordbruksnäringen ska vara framgångsrik krävs att den är konkurrenskraftig inte bara i förhållande till andra producenter inom EU utan även mot en alltmer effektiv produktion i länder utanför EU. Den gemensamma jordbrukspolitiken har under senare år reformerats och produktionen styrs i dag i hög utsträckning av vad konsumenterna efterfrågar. En produktion frikopplad från EU-stöd leder till ökad lönsamhet för jordbruket generellt, samtidigt får produktionsmedelsskatter och nationell lagstiftning stor betydelse för det svenska jordbrukets konkurrenskraft.

Lägre avräkningspriser samt ökade kostnader för insatsvaror innebär att jordbruksnäringens lönsamhet har försämrats under 2008 jämfört med den relativt goda situationen 2007. Den fortsatt höga investeringsviljan i t.ex. byggnader och maskiner, samt fortsatt höga arrende- och markpriser, indikerar dock att svenska jordbrukare har en stark framtidstro. Den låga räntenivån bidrar sannolikt till att upprätthålla en hög investeringsnivå och därmed till en fortsatt modernisering och strukturrationalisering av det svenska jordbruket, men också av skogsbruket och övriga verksamheter inom de areella näringarna. Detta är särskilt viktigt då utvecklingen inom de areella näringarna går mot färre men större och därmed kapitalintensivare produktionsenheter.

Regelförenkling för företagande

Resultat

Förenkling av lagstiftningen för företag verk samma inom de areella näringarna är en prioriterad fråga. Målsättningen är att minska företagets administrativa kostnader med 25 procent och uppnå en märkbar positiv förändring i företagets vardag till hösten 2010.

I regeringens skrivelse Regelförenklingsarbetet (skr. 2008/09:206) redogör regeringen för regelförenklingsarbetet under våren 2008 och framåt.

I tabellen 2.5 sammanfattas myndigheternas uppskattningar av hur de föreslagna regelförenklingsåtgärderna kommer att slå igenom under mätperioden som löper 2008–2010.

Analys och slutsatser

Regeringens arbete med att förenkla för företag inom de areella näringarna börjar nu alltmer få genomslag i företagets vardag. Effekten av arbetet för det enskilda företaget kan dock variera stort beroende på företagets verksamhet och driftsinriktning. Bedömningen är att det övergripande målet att minska företagets administrativa kostnader med 25 procent till hösten 2010 och att uppnå en märkbar positiv förändring i företagets vardag kommer att nås för Jordbruksdepartementets ansvarsområden.

Regelverket för de areella näringarna är i hög utsträckning baserat på EG-lagstiftning, varav en relativt stor andel utgörs av direkt gällande krav. Detta gäller framför allt jordbruks-, livsmedels- och fiskelagstiftningen, medan skogslagstiftning

Tabell 2.5 Prognos för regelförenklingsarbetet

Miljoner kronor

Myndighet/avdelning	Totalkostnad 2006	Totalkostnad 2010	Förändring i mnkr	Förändring i procent
Fiskeriverket	23	23	0	0
Skogsstyrelsen	228	11	-217	-95,0
Sametinget	15	15	0	0
Jordbruksverket	357	266 till 286	-71 till -91	-20,0 till -25,6
<i>Åtgärder som kan genomföras genom ändringar i SJV:s föreskrifter eller rutiner</i>			-23	-6,5
<i>Åtgärder som kräver ändringar i förordningar, lagar eller EU-regler</i>			-48 till -68	-13,5 till -19,1
Livsmedelsverket	8 401	6 254 till 6 928	-1 473 till -2 147	-17,5 till -25,5
Totalt	9 024	6 569 till 7 263	-1 761 till -2 455	

ningen till största delen utgörs av nationellt beslutade krav. För att åstadkomma förenklingar av jordbruks- och livsmedelslagstiftningen är åtgärder på EU-nivå nödvändiga. Förenkling av EG-lagstiftningen inom jordbruksområdet bedöms som möjlig. Däremot väntas de administrativa kostnaderna för fiskerinäringen öka något framöver på grund av den allvarliga situationen som råder för många fiskbestånd, vilket föranleder kraftfulla kontrollåtgärder.

Sverige – det nya matlandet

Resultat

Målet är att skapa förbättrade förutsättningar för livsmedelsexport, ökad konkurrenskraft för livsmedelsföretagen, en expanderande upplevelseturism samt att främja regional och lokal matkultur som leder till tillväxt och fler jobb. Här redovisas insatserna inom livsmedelsstrategin och landsbygdsprogrammet, men även andra insatser som t.ex. regelförenklingsarbetet, konkreta insatser inom vattenbruk och fisketurism bidrar till att utveckla det nya matlandet.

Livsmedelsstrategin

Livsmedelsstrategin är ett led i regeringens vision Sverige – det nya matlandet, med syftet att öka tillväxten och antal jobb inom livsmedelssektorn. Detta ska ske genom att öka dialogen mellan sektorns representanter, främja ökad innovationsgrad och kompetens inom sektorn samt genom satsningar på logistik och mat med mervärden. Det sker även genom förbättrade förutsättningar för småskaliga producenter och insatser för export och ekologisk produktion.

De satsningar som har gjorts inom programmet för innovation, kompetens, logistik och mat med mervärde är i dagsläget svåra att utvärdera, då inga projekt ännu avslutats. Regeringens exportsatsningar på livsmedelsområdet har resulterat i att antalet företag som deltar i Exportrådets aktiviteter har ökat från 165 företag under 2007 till 282 under 2008.

Värdet av exporten av livsmedel och jordbruksprodukter ökade under 2007 med 5 procent till nära 41 miljarder kronor. Under 2008, första året som livsmedelsstrategin genomfördes, ökade exportvärdet för jordbruksvaror och livsmedel till över 47 miljarder kronor, eller med 15 procent jämfört med 2007. Det innebär en fördubbling av exportvärdet under de senaste sex

åren. Exporten av jordbruksvaror och livsmedel utgjorde 4 procent av Sveriges totala export under 2008. Sverige importerade jordbruksvaror och livsmedel för 87 miljarder kronor 2008, att jämföra med 77 miljarder kronor under 2007.

Antalet sysselsatta inom livsmedelsindustrin har minskat sedan 2006 från cirka 57 000 sysselsatta till 56 000 under 2008. Samtidigt har antalet livsmedelsföretag inom industrin ökat från 3 114 företag under 2006 till 3 207 företag under 2008.

Regeringens insatser för att främja småskalig slakt har bidragit till att 18 små slakterier godkänkts av Livsmedelsverket sedan 1 januari 2008. Dessa nya företag utgör mer än hälften av de godkända mindre slakterier som finns i dag.

Landsbygdsprogrammet

Inom landsbygdsprogrammet finns flera åtgärder som stöder arbetet med att nå visionen Sverige – det nya matlandet. Inriktning mot mat och turism är också frekvent förekommande i de regionala genomförandeplaner som finns för landsbygdsprogrammet.

De två första årens genomförande av landsbygdsprogrammet visar att cirka 279 företag inom livsmedelsindustrin har fått stöd för utveckling av affärsidéer som ökar förädlingsvärdet i tillverkade livsmedel. Ett 15-tal samarbetsprojekt mellan producenter och förädlingsledet för att utveckla nya produkter har kommit igång. Mer än 600 landsbygdsföretag har fått stöd till affärsutveckling som innebär diversifiering av jordbruksföretag eller ny verksamhet i mikroföretag. Stöd har också lämnats till närmare 350 företag och projekt som tagit initiativ till ny turismverksamhet på landsbygden. Bland prioriterade verksamheter för stödinsatserna ingår småskalig livsmedelsförädling samt mat och turism. Även i kompetensutvecklingsprojekt och lokala utvecklingsstrategier för Leader har mat och turism givits hög prioritet. Många av de insatser som finns inom landsbygdsprogrammet med koppling till turism och andra insatser inom programmet som bidrar till att skapa förutsättningar för turism kom igång under 2008. De flesta är ännu inte avslutade. Landsbygdsprogrammet innehåller en särskild åtgärd med syfte att främja landsbygdsturism. De hittills beviljade stöden inom denna åtgärd beräknas öka antalet turister med 43 000 och skapa 300 arbetstillfällen på landsbygden.

Analys och slutsatser

Livsmedelssektorn är en viktig arbetsgivare inom det svenska näringslivet med en spridning över hela landet. Med en framgångsrik livsmedelsindustri förbättras även förutsättningarna för jordbrukssektorns företag. Sedan Sveriges EU-inträde har konkurrensen för svenska företag ökat. Inom landet har företagskoncentrationen och produktivitetsgraden inom sektorn ökat. Trenden under de senaste tio åren har visat på effektivare och mer innovativa svenska livsmedelsföretag med färre anställda.

Samtidigt ökar antalet små- och mikroföretag inom livsmedelssektorn med småskalig produktion och t.ex. gårdsförsäljning. Företagen har kunnat dra nytta av marknadens ökade efterfrågan på ekologiska produkter och mat med lokal prägel.

Trots det ogynnsamma läget i den ekonomiska konjunkturen runt om i världen har den svenska livsmedelsindustrin klarat sig relativt väl. Livsmedelsindustrin har gynnats av kronans svagare utveckling gentemot konkurrenter i länder som använder euro. Samtidigt har kronans utveckling även påverkat priserna för vissa av de insatsvaror som importeras. Livsmedelsindustrins fortsatta utveckling kan bedömas som stabil, eftersom sektorn är relativt okänslig för konjunkturförändringar.

Turistnäringen fortsätter att växa. Enligt statistik från Tillväxtverket och SCB ökade gästvolymerna under 2008 på svenska hotell, stugbyar och vandrarhem med nästan två procent till drygt 32 miljoner övernattningsnätter. Många av de stugbyar, vandrarhem, pensionat m.m. som finns i besöksstatistiken för övernattningsnätter är belägna på landsbygden, t.ex. har Gotland och Jämtland högst värde per invånare i logiintäkter.

Även om konjunkturläget förändrats finns det flera faktorer som talar för en fortsatt positiv utveckling inom besöksnäringen även under 2009, något som även väntas leda till ökad efterfrågan och ett ökat utbud av landsbygdsbaserad turism. Turistnäringen är sysselsättningsintensiv och bidrar till fler jobb på landsbygden. Närmare en tredjedel av de pengar som turisterna spenderar går till mat och måltider.

Sammanfattningsvis är därför livsmedelssektorn och turistnäringen av stor vikt för regeringen, då dessa områden bedöms ha god potential för tillväxt och nya jobb. Insatserna inom livsmedelsstrategin och landsbygdsprogrammet kompletterar varandra och stärker

möjligheterna att nyttja den totala potential som finns till ökat företagande, ökad tillväxt och fler jobb.

Sameområdet

Resultat

Det övergripande målet för samepolitiken 2008 var att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar. Dessutom ska de samiska språkens användning främjas.

Under 2008 har Sverige och Norge förhandlat fram en ny renbeteskonvention. Konventionen som gäller för den gränsöverskridande renskötseln mellan Sverige och Norge beräknas kunna träda i kraft under 2010.

Som ett steg i att verka för en levande samisk kultur har Sametinget under året arbetat med att utöka informationen på samiska språk på Sametingets webbplatser. Samiskt Informationscentrum har tagit fram en ny informationsbroschyr om Sametinget som översatts till nordsamiska, lulesamiska, sydsamiska och engelska. Vidare har Sametinget deltagit i språkarbetet vid flertalet kommuner och presenterat Sametingets språkhandbok. Sametingets arbete med språkhandboken har medfört att ett flertal kommuner har inrättat en tjänst för minoritets-språkarbete i enlighet med handboken. Särskilda insatser har gjorts i syfte att öka antalet anmälningar till röstlängden. Totalt resulterade kampanjen i 1 100 nya anmälningar.

Inom ramen för interreg IV A Nord, ett EU-program för gränsöverskridande samarbete, har under 2008 beviljats 11 miljoner kronor vilket utgör 27 procent av de tillgängliga totala medlen. Projekten omfattar framför allt forskning och utveckling, men medel har även givits till projekt som behandlar det samiska språket.

Efter en ökning av antalet slaktade renar sedan 2005 till 74 775 stycken 2007, har antalet slaktade renar minskat till 65 160 stycken för 2008. Det genomsnittliga avräkningspriset har fortsatt öka sedan lägsta nivån 2005 på cirka 24 kr/kg till drygt 40 kr/kg för 2008. Totalt finns 902 företag i Sverige som ägnar sig åt renskötsel, varav 698 i Norrbotten. Ersättning som lämnats för rovdjursförekomst till samebyar för 2008 uppgår till 62 miljoner kronor, vilket är en ökning jämfört med 2007 då ersättningarna uppgick till 51 miljoner kronor. I propositionen En sammanhållen

klimat- och energipolitik – Klimat (prop. 2008/2009:162), föreslår regeringen satsningar för att underlätta rennäringens förändrade förutsättningar i ett framtida klimat, bl.a. har Sametinget fått i uppdrag att analysera för- och nackdelar med avtal om vinterbete utanför renskötseområdet.

Vad gäller andra samiska näringar har den samiska turismen i antal verksamma företag vuxit betydligt. I mitten av 2008 fanns 97 samiska turistföretag i Sápmi. Sameslöjden, Duodji, har växt under senare år. I dag finns 136 näringsverksamma sameslöjdsföretag, varav 26 nya företag har startats sedan 2005.

Analys och slutsatser

Sametinget stödjer och underlättar för renskötselföretag och samebyar att bedriva näringsverksamhet. Det är viktigt att utveckla statistiken för rennäringen och för andra samiska näringar i syfte att möjliggöra en bättre uppföljning och analys av näringarnas utveckling och framtida behov. Den nya renbeteskonventionen mellan Sverige och Norge ger förutsättningar för en långsiktigt hållbar rensköttsel över riksgränsen.

Ett stort antal aktiviteter har under året genomförts som syftar till att stärka Sametingets och samernas ställning, exempelvis ökad informationsverksamhet. Det samiska språkets ställning i samhället är emellertid inte stark. Samiskan används sällan i kontakt med myndigheter och landsting utan mest i hemmet och med andra samisktalande. Inget tyder på att det samiska språkets användning i samhället har ökat.

Hållbar tillväxt i skogen

Resultat

I linje med propositionen En skogspolitik i takt med tiden (prop. 2007/08:108), har regeringen under 2008 beslutat om ett antal uppdrag till Skogsstyrelsen, Sveriges lantbruksuniversitet och Formas. Under avsnitt Skogspolitik redovisas resultat för de indikatorer som är kopplade till högre tillväxt i skogen.

Analys och slutsatser

Skogsnäringen är en viktig arbetsgivare inom det svenska näringslivet med en spridning över hela landet. Skogsindustrin har ett fortsatt behov av en jämn tillgång till högkvalitativ skogsråvara till ett internationellt konkurrenskraftigt pris. Den

högkonjunktur som varit samt den ökade efterfrågan på bioenergiråvara har inneburit ett stort uttag av skogsråvara ur den svenska skogen. Det försämrade konjunkturläget kommer troligtvis innebära en lägre avverkningsnivå under de närmaste åren. Samtidigt förutses efterfrågan på bioenergi stiga markant på längre sikt, framför allt beroende på EU:s målsättning om 20 procent förnybar energi senast 2020. Det är därför angeläget att utveckla och sprida kunskap om nya skötselmetoder som kan öka råvaruproduktion och uttag utan att negativt påverka den biologiska mångfalden eller kulturmiljövärden.

Cirka 80 procent av Skogsstyrelsens åtalansmälningar avser utebliven avverkningsanmälan. I proposition En skogspolitik i takt med tiden (prop. 2007/08:108) aviserade regeringen att ge Skogsstyrelsen i uppdrag att analysera förutsättningarna för att införa en sanktionsavgift för överträdelser mot regelverk i skogsvårdslagen som avser anmälan av avverkning eller ansökan om tillstånd för avverkning. Uppdraget redovisades den 31 mars 2009. Regeringen har som ambition att minska företagens administrativa börda. Hösten 2008 införde Skogsstyrelsen en ny och sammanhållen rutin för avverkningsärenden. Syftet med rutinen är att åstadkomma ett effektivare arbete som ska ge bättre återväxtresultat och bättre miljöhänsyn och med en enhetlig lagtillämpning över hela Sverige. Rutinen ska också minska den administrativa bördan för skogsbrukare. Regeringen ser positivt på denna nya rutin och utgår från att den, tillsammans med rådgivning och fortsatt tillsyn, kommer att bidra till att minska antalet uteblivna avverkningsanmälningar. Därför ser regeringen för närvarande inget behov av att införa en sanktionsavgift för överträdelser mot regelverk i skogsvårdslagen som avser anmälan av avverkning eller ansökan om tillstånd för avverkning.

Den positiva utvecklingen av återväxten sedan 1999 beror till stor del på att plantering som förnygringsmetod successivt har ökat. En orsak till dålig återväxt är när naturlig förnygring används på marker där man borde ha förnygrat genom plantering. En annan orsak till dålig återväxt är betesskador. I dagsläget finns inget som tyder på någon förbättring av viltskadeläget. Stormarna i södra Sverige 2005 och 2007 och efterföljande skador av granbarkborre har inneburit stora påfrestningar i återväxtarbetet inom dessa områden. Risken är stor att det blir en till-

fällig försämring av föryngringsresultaten 2010 och de närmaste åren därefter.

Anledningen till att röjningsintensiteten har planat ut är inte klarlagd. Det nationella röjningsnätverket som Skogsstyrelsen har tagit initiativ till förväntas leda till ökade röjningsaktiviteter. Även det uppdrag som Skogsstyrelsen har fått om att vidareutveckla arbetet med satellitbaserad röjningsinformation bör underlätta röjningsarbetet

Enligt Skogsstyrelsens rapport Skogligen konsekvensanalys 2008 (Rapport nr 25/2008) kommer avverkningsmöjligheterna att vara i stort oförändrade under de närmaste två decennierna även med tillväxthöjande åtgärder. Därefter kan avverkningsmöjligheterna komma att öka beroende på ökad tillväxt till följd av klimatförändringar och till följd av ökade produktionsambitioner.

Landsbygden – framtidslandet

Resultat

Strategi för att stärka landsbygdens utvecklingskraft
Regeringen har under 2008 utarbetat en samlad strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder. Denna har redovisats till riksdagen (skr. 2008/09:167). I skrivelsen ges en översikt över de goda utvecklingsförutsättningar som finns samt nya utmaningar och hinder för att förutsättningarna ska kunna tas till vara. De åtgärder som presenteras i strategin är inriktade mot en hållbar tillväxt genom ett konkurrenskraftigt näringsliv på landsbygden. Förutsättningarna att driva lönsamma företag, arbeta och bo på landsbygden ska stärkas på ett miljö- och resurseffektivt sätt och genom ett förstärkt lokalt och regionalt inflytande och ansvar.

Företagande på landsbygden

Jordbruksverket har i en rapport om företagande på landsbygden (Rapport 2009:2) jämfört utvecklingen i olika typer av kommuner. Under perioden 2000–2007 ökade befolkningen med 3,4 procent i hela landet. I 97 stadsdominerade kommuner var ökningen 5,7 procent, medan befolkningen minskade med 0,7 procent i 197 landsbygds- och glesbygdsdominerade kommuner. Antalet företag ökade totalt under perioden med 20 procent i stadsdominerade kommuner och med 10 procent i landsbygds-kommuner. Trots en svag befolkningsminskning

kunde således landsbygdsområdena ge förutsättningar för nya företag. En större andel av företagen definieras som aktiva i landsbygds-kommunerna och andelen solo- och mikro-företag är högre än i de stadsdominerade kommunerna. Av landets samtliga aktiva företag, 715 000, är cirka 25 procent verksamma inom de areella näringarna.

Genomförandet av landsbygdsprogrammet

Landsbygdsprogrammet för perioden 2007–2013 består av ett 30-tal olika åtgärder, var och en med angivna omfattnings-, resultat- och effektmål för vilka indikatorer har definierats. Här redovisas huvuddragen av omfattning och resultat från de två första åren av genomförandet. Jordbruksverket redovisar årligen en årsrapport för landsbygdsprogrammet, vilken efter godkännande av Övervakningskommittén för programmet överlämnas till Europeiska kommissionen.

Effekten av åtgärderna kan redovisas först efter genomförda utvärderingar. Det pågår ett utvecklingsarbete vid berörda myndigheter med syfte att precisera definitioner och mätmetoder för indikatorerna, som till stor del är gemensamma för alla EU-länder. En halvtidsutvärdering av det svenska landsbygdsprogrammet kommer att genomföras under 2010. Miljö- och landsbygdsprogrammet 2000–2006 slututvärderades under 2008.

Programmet för perioden 2007–2013 är strukturerat i fyra olika åtgärdsområden, s.k. axlar. Resultaten av åtgärder med syftet att förbättra miljön och landskapet (axel 2) redovisas under det andra inriktningsmålet.

Förbättra jord- och skogsbrukssektorns konkurrenskraft (axel 1)

Det övergripande målet för insatserna är att de gröna näringarna ska vara miljö- och resurseffektiva och ha en nyckelroll i Sveriges energi-produktion. Den strategiska inriktningen är åtgärder som stärker företagets utvecklings- och konkurrenskraft genom utveckling av kompetens, ny modern teknik, resurseffektiva produktionsmetoder och nya produkter. Utgångspunkten för prioriteringar är marknadens efterfrågan och företagets behov.

Tabell 2.6 Åtgärder för en förbättrad konkurrenskraft

Åtgärd	Indikator	Mål för hela perioden 2007–2013	Utfall 2008	Utfall 2007–2008
Kompetensutveckling – Jordbruk – Skog	Antal deltagare	390 000	44 200	54 300
		70 000	564	749
Startstöd	Antal etableringar	1 100	300	487
Investeringsstöd	Antal företag	6 600	1 239	1 756
	Total investeringsvolym, mnkr	14 720	2 503	3 547
	Företag med nya produkter eller ny teknik	1 980	160	170
Stöd, förädlingsledet	Antal företag	700	167	207
	Total investeringsvolym, mnkr	2 700	347	430
	Företag med nya produkter eller ny teknik	210	2	22

Flera av åtgärderna började tillämpas först hösten 2007 varför resultat och omfattning för 2007 blev lägre än det genomsnittliga målet per år för hela perioden. Under 2008 ökade omfattningen av flera åtgärder. Det gäller inte minst investeringsstöden.

Diversifiering och förbättrad livskvalitet på landsbygden (axel 3)

Det övergripande målet för insatserna är ett dynamiskt och livskraftigt näringsliv i hela landet som leder till fler jobb och högre tillväxt i landsbygdens ekonomi. Åtgärderna under axel 3 ska leda till en ökad diversifiering av landsbygdens näringsliv i syfte att främja jobb, en hög livskvalitet för dem som bor på landsbygden samt ett hållbart utnyttjande av landsbygdens samlade resurser.

Tabell 2.7 Åtgärder för diversifiering och förbättrad livskvalitet på landsbygden

Åtgärd	Indikator	Mål för hela perioden 2007–2013	Utfall 2008	Utfall 2007–2008
Diversifiering i jordbruksföretag	Antal stödda företag/projekt	2 450	250	303
	Nya jobb, brutto ¹	4 200	66	67
Affärsutveckling i mikro-företag	Antal stödda företag/projekt	3 500	348	439
	Nya jobb, brutto ¹	7 000	113	115
Främjande av landsbygdsturism	Antal stödda verksamheter	3 500	285	345
	Nya jobb, brutto ¹	7 000	70	73
Grundläggande tjänster	Antal aktiviteter	945	33	39
Bytveckling	Omfattning, antal byar/lokala grupper	2 450	71	90
Landsbygdens natur- och kulturarv	Antal aktiviteter	1 225	39	50
Kompetensutveckling och information	Antal deltagare	105 000	4 600	6 200

¹ Avser avslutade investeringar eller projekt

Den samlade bedömningen är att målen för axel 3 endast delvis är uppfyllda. Förklaringen till den låga måluppfyllelsen är att flera av åtgärderna kom igång först under senare delen av 2007 och att resultaten av flera nationella och länsvisa projekt med syfte att skapa bättre förutsättningar för bl.a. affärsutveckling i mikro- och turistföretag på landsbygden ännu inte fått full effekt. Även verksamheten i de drygt 60 Leader-områdena som kommit igång under 2008 och 2009 väntas ge bättre förutsättningar för lokala initiativ för affärsutveckling, bytveckling och förbättring av service och småskalig infrastruktur på landsbygden.

Leader (axel 4)

Det övergripande målet för Leader är att främja ett effektivt genomförande av landsbygdsprogrammet genom det mervärde som följer av förankring, inflytande och samverkan på lokal nivå. Leadermetoden ska kunna tillämpas i hela landet och omfatta programmets alla insatsområden med särskilt fokus på axel 3. Målet är att minst 60 Leader-områden ska bildas under programperioden och geografiskt täcka hela

landet. Vid utgången av 2008 hade 43 grupper som organiserar Leader bildats och blivit verksamhetsklara. Ytterligare ett 20-tal grupper har kommit igång under 2009 varvid i princip all landsbygd omfattas.

Analys och slutsatser

I samband med en större programändring under 2009 med anledning av den s.k. hälsokontrollen av den gemensamma jordbrukspolitikens har en översyn och revidering av landsbygdsprogrammet skett med syftet att förbättra måluppfyllelsen inom miljöområdet i de delar där den hittills varit låg samt för att möta nya utmaningar.

Under 2008 redovisades en slututvärdering; Slututvärderingen av Miljö och landsbygdsprogrammet för perioden 2000–2006 – vad fick vi för pengarna, SLU 2008. Utvärderingen har skett mot i programmet uppställda mål och de gemensamt formulerade utvärderingsfrågor och indikatorer som beslutats på EU-nivå, samt frågor specifika för det svenska programmet. Det ingick också i utvärderingsuppdraget att lämna förslag till möjliga förbättringar av de åtgärder som ingår i landsbygdsprogrammet 2007–2013, något som beaktas vid de programändringar som successivt genomförs.

För stöd med syften att öka företagets konkurrensförmåga, bibehålla jobb och främja utvecklingen av landsbygden har målen nåtts för t.ex. antal företag som fått stöd och tilldelade medel men effekter på sysselsättning och alternativa inkomster har endast vagt kunnat härledas som effekt av stöden. Enligt utvärderaren har det varit ändamålsenligt att vissa medel används i motivations- och kunskapshöjande syfte. Deltagande i kurser m.m. ger värdefulla bieffekter i form av nya nätverk, nya idéer och mod att genomföra egna projektidéer.

Jordbruk och livsmedelsförädling i norra Sverige

Resultat

Villkoren för stöd till jordbruket i norra Sverige regleras i Sveriges anslutningsfördrag med EU. Den produktion som är stödberättigad har successivt minskat sedan 1995 och 2008 utgjorde den 85 procent av den stödberättigade volymen. Under 2008 var minskningen drygt 2 procent. Det är främst i de mest glesbygdsdominerade inlands- och skogsområdena som tillbakagången är störst, medan jordbruksföretagen är mer livs-

kraftiga i bygder med något bättre förutsättningar.

Analys och slutsatser

Europeiska kommissionen har låtit genomföra en oberoende utvärdering av stödet och motsvarande finska stöd. Utvärderingen visar att stödet i norra Sverige inte har medverkat till vare sig ökad produktion eller störningar i den inre marknadens funktion. Samtidigt konstateras att stödet är betydelsefullt för jordbruket och landsbygden i norra Sverige och dess möjligheter att övervinna naturgivna nackdelar och medverka till att bevara odlingslandskapet och dess miljövärden. I utvärderingen framkommer också att det finns förutsättningar för att förenkla utformningen av stödet. Detaljbeslut om stödets utformning och om stödnivåer behöver inte fattas av Europeiska kommissionen utan kan överlåtas till den nationella nivån. Det pågår ett arbete inom Europeiska kommissionen, Regeringskansliet och berörda svenska myndigheter med att se över möjliga förenklingar i stödets utformning så att det blir mera flexibelt och lättare att anpassa till förändrade förutsättningar i norra Sverige.

Fiskeprogrammet

Resultat

Det operativa programmet för fiskerinäringen i Sverige 2007–2013, fiskeprogrammet, började genomföras under våren 2008. Fram till juni 2009 hade drygt 261 miljoner kronor beviljats till olika insatser. Det motsvarar cirka 28 procent av den totala programbudgeten för 7-årsperioden. De områden där flest åtgärder/projekt beviljats medel är skrotning, utveckling av vattenbruk och fiskehamnar samt pilotprojekt om bl.a. fiskodlingsteknik, redskap och produktutveckling. För att kunna uppnå de målsättningar som fastställt för minskningen av fiskeflottans kapacitet beslutade övervakningskommittén i april 2009 om vissa omföringar av medel till åtgärden för skrotning. Samtidigt tillförde regeringen medel för den nationella medfinansieringen under två år för att underlätta genomförandet av programmet. Under 2008 avslutades även programmen för den tidigare perioden, 2000–2006. Den slutliga nyttjandegraden för dessa uppgick till cirka 90 procent.

Analys och slutsatser

Då programmet började genomföras först under 2008 är resultat och nyttjande lägre än de årliga målen för hela perioden. Genomförandetakten har dock ökat under de senaste 12 månaderna och genom att ytterligare nationell medfinansiering gjorts tillgänglig samt generellt hög efterfrågan på stödmedel förväntas den positiva utvecklingen fortsätta.

Vattenbruk, fritidsfiske och fisketurism

Resultat

Vattenbruk, som är den gemensamma benämningen på odling av fisk, skaldjur, musslor, ostron eller alger under kontrollerade förhållanden för försäljning, konsumtion och utsättning, är förhållandevis litet i Sverige. I Sveriges cirka 220 vattenbruk odlas främst regnbåge, röding, insjööring, ål, kräfta och blåmussla. 76 procent av fiskodlingsföretagen odlar regnbåge som enda art. Vattenbruket omsätter cirka 300 miljoner och sysselsätter 400 årsarbeten. Den 27 februari 2009 redovisades betänkandet – Det växande vattenbrukslandet (SOU 2009:26) som innehåller förslag på en handlingsplan i tretton punkter för att ge förutsättningar för en utveckling av den svenska vattenbruksnäringen. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Omkring en miljon svenskar, 15 procent av alla mellan 16 och 74 år, fiskade på fritiden under 2008. Sammanlagt fångades cirka 18 000 ton fisk av fritidsfiskare, vilket motsvarar åtta procent av landets fångster. Det finns drygt 1 300 företag med fritidsfiskebaserad verksamhet och dessa sysselsätter cirka 1 000 helårsarbeten och har en årlig omsättning på knappt 500 miljoner kronor per år.

Fiskevårdsarbetet inriktar sig på många olika åtgärder i såväl sjöar, vattendrag som kustområden. Under 2008 tilldelades fiskevårdsmedel till ett projekt för att satsa på storstadsnära fisket. Bland annat ville man uppmuntra barn, ungdomars och invandrares fritidsfiske.

Analys och slutsatser

Sverige har bland de bästa naturgivna förutsättningarna i Europa för att främja fritidsfiske och fritidsfiskebaserad verksamhet till en stark utvecklingsfaktor för landsbygden liksom för rekreation, folkhälsa och turism. En utökad

samverkan mellan företag inom sektorerna fiske, jordbruk och skog kan även bidra till en sådan utveckling bl.a. genom de möjligheter som Landsbygdsprogrammet och fiskeprogrammet erbjuder. Rapporten Fritidsbaserat företagande i Sverige (framtagen 2008 av Fiskeriverket och Livsmedelsekonomiska institutet) ger förutsättningar att identifiera behov och möjligheter för utvecklingen av näringen. Andelen företag som tror att deras omsättning kommer att öka de närmaste tre åren ligger i snitt över 50 procent för de olika regionerna. Ett bra fiskevårdsarbete är en viktig grund för vidare utveckling av både vattenbruk, fritidsfiske och fisketurism på landsbygden och i kustområden.

Jakt- och viltförvaltning

Resultat

Utvecklingen för de stora rovdjuren har, med undantag av kungsörn, varit god under de senaste åren. I propositionen En ny rovdjursförvaltning (prop. 2008/09:210) uttalas att tillväxten i rovdjursstammarna ger utrymme för ökad jakt och möjliggör inrättandet av en regionaliserad förvaltning. För mer information om propositionen hänvisas till utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Inventeringar visar att det finns uppskattningsvis 3 000 björnar i Sverige nu jämfört med cirka 1 000 stycken för knappt 10 år sedan. År 2008 fanns uppskattningsvis 111 föryngringar av järv och 23 föryngringar av varg. Antalet föryngringar i lodjursstammen uppskattas under inventeringar 2007/08 till 310. Kungsörnspopulationen visar däremot en vikande trend. Regeringen har beslutat om permanenta bestämmelser om skyddsåtgärder vid rovdjursangrepp. Dessa finns samlade i jaktförordningen och fr.o.m. den 1 maj 2009 ger bestämmelserna även tillstånd att försvara hägnat vilt mot lodjur som tagit sig in i vilthägn. För att säkerställa djurskyddet vid kollisioner mellan vilda djur och motortrafik har regeringen i prop. 2008/09:191 Eftersök av trafikskadat vilt, föreslagit ersättningar såväl till kontaktpersoner i organisationen, som till jägare som söker upp och avlivar trafikskadade djur. Tidigare utgick ersättning endast för eftersök av statens vilt.

Regeringen har under hösten 2008 tagit ett samlat grepp om förvaltningen av vildsvin i frågor som bl.a. rör jaktetik, jaktmetoder, utfod-

ring, förenklade möjligheter till försäljning av produkter från vildsvin, inventeringsunderlag, samt upprättandet av en förvaltningsplan för vildsvin. Det övergripande syftet är att minska skadorna på gröda samtidigt som vildsvin ses som en värdefull viltresurs. Vildsvinsstammarna måste balanseras genom jakt. Regeringen anser att länsstyrelserna ska ha ansvar för förvaltningen av vildsvin då dessa har störst insikt och kunskap om de regionala förhållandena och effekterna av stammarna.

Analys och slutsatser

Regeringen har genom ett flertal regeringsbeslut samt ändringar i jaktförordningen lagt grunden till en ny vildsvinspolitik som ska främjas genom samverkan. Regeringens proposition om eftersök av trafikskadat vilt kommer att stärka djurskyddet för de vilda djur som skadas vid sammanstötning med motorfordon. Tydliga ersättningar för eftersök av vilt stärker den befintliga organisationen av eftersöksjägare. Rådets och Parlamentets förordning 2008/0160 (COD) om handel med sälprodukter har antagits med bred majoritet i rådet. Förordningen förbjuder handel med sälprodukter inom EU med vissa undantag. Den samlade bedömningen är att försäljning av produkter från den svenska och finska säljakten kan fortgå precis som i dag tack vare undantag i förordningen om handel med sälprodukter.

Sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen

Översynen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik, den s.k. hälsokontrollen, är i linje med regeringens målsättning om en mer marknadsorienterad jordbrukssektor. Under 2009 har regeringen i skrivelse till riksdagen redovisat en samlad strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder (skr. 2008/09:167).

Regeringens regelförenklingsarbete beräknas sänka de administrativa kostnaderna för de areella näringarna väsentligt, för resultatredovisningen hänvisas till Regeringens skrivelse 2008/09:206. För att ytterligare bidra till lönsamhetsutveckling inom lantbrukssektorn har det sammanlagda uttaget av socialavgifter och allmänna löneavgifter samt expansionsfondsskatten sänkts under året. Dessutom har möjligheten till avdrag för inventarier av mindre värde utökats.

Regeringens pågående satsningar inom den svenska livsmedelssektorn har bidragit till en ökad export av livsmedel, ökad turism och flera arbetstillfällen i hela landet. Företagen har kunnat dra nytta av marknadens ökade efterfrågan på ekologiska produkter och mat med lokal prägel.

Regeringen har undertecknat en ny renbeteskonventionen mellan Sverige och Norge som ger förutsättningarna för en långsiktigt hållbar renskötsel över riksgränsen. Regeringens nya vildsvinspolitik för att ta till vara viltresursen och minska skador på gröda började under 2008.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att de redovisade åtgärder som påbörjats 2008 bidrar till att nå målet Ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet som präglas av öppenhet och mångfald.

2.4.2 De gröna näringarna är miljö- och resurseffektiva och har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion

Indikatorer

För att mäta måluppfyllelsen redovisas bl.a. följande indikatorer inom de olika delområdena under målet:

- statistik av utsläpp av växthusgaser samt kväve och ammoniak, användningen av växtskyddsmedel och antal anlagda våtmarker m.m.,
- energianvändning och biobränsleanvändning, nyetablering av anläggningar,
- fiskeflottans kapacitet, landningsstatistik kvantitativt och värdemässigt samt fiskekvoter, antal och kapacitet för landningskontroller,
- utbildnings- och forskningsstatistik.

Indikatorerna mäter vissa effekter på miljön och hur genomförande av omställning till förnybar energi fortgår. Regeringens arbete med att åstadkomma en hållbar förvaltning inom den gemensamma fiskeripolitiken belyses genom indikatorer inom fiskeområdet. Utbildnings- och forskningsstatistik avspeglar kompetensläget inom sektorn. Regeringen arbetar med att ta fram flera och tydligare indikatorer för målet och resultatet avses redovisas i budgetpropositionen för 2011.

De gröna näringarnas klimatarbete

Resultat

Mellan 1990 och 2007 har jordbrukets utsläpp av växthusgaser minskat med cirka 10 procent. Minskningen kan förklaras med lägre användning av handelsgödsel och minskade volymer stallgödsel, införande av åtgärder för att reducera kväveförlusterna till vatten och minskad areal brukad åker.

I propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik – Klimat (prop. 2008/09:162) anger regeringen att Sveriges utsläpp av växthusgaser ska minska med 40 procent jämfört med 1990. Ett samlat åtgärdsprogram för att uppnå målet ingår också i propositionen. Målet gäller för den icke-handlande sektorn, som i huvudsak består av transport-, bostads- och jordbrukssektorn. I linje med detta har regeringen under 2008 beslutat om ett antal uppdrag till bl.a. Jordbruksverket, Skogsstyrelsen och Sveriges lantbruksuniversitet.

I propositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50) pekar regeringen ut ett antal viktiga forskningsområden varav ett är klimat och miljö. De största strategiska områden som är direkt inriktade mot klimatarbetet är hållbart nyttjande av naturresurser, energi samt effekter på naturresurser, ekosystemtjänster och biologisk mångfald.

Analys och slutsatser

I landsbygdsprogrammet för perioden 2007–2013 ingår ett antal åtgärder för att minska jordbrukets utsläpp av växtnärsämnen. Ett flertal av dessa har en positiv effekt för klimatet. Särskilt kan nämnas stöd till anläggning och skötsel av våtmarker. Inom ramen för programmet finns också stöd till investeringar till biogasproduktion där stallgödsel utgör en viktig råvara. De åtgärder som gjorts och görs inom ramen för lagstiftning och inom landsbygdsprogrammet bidrar till att minska jordbrukets utsläpp av växthusgaser och till att anpassa jordbruket till ett förändrat klimat.

De uppdrag som regeringen under 2008 beslutat om i enlighet med propositionen En skogspolitik i takt med tiden (prop. 2007/08:108) kommer på sikt bidra till de gröna näringarnas klimatarbete genom minskade utsläpp och en mer hållbar produktion och konsumtion. Exempelvis har Skogsstyrelsen fått i uppdrag att utveckla sin rådgivning och infor-

mation för att höja skogsbrukets kunskapsnivå om metoder för en långsiktigt hållbar ökning av tillväxten i skogen samt att tillsammans med Naturvårdsverket tydliggöra tillämpningen av gällande regelverk för dikesrensning på skogsmark. Sveriges lantbruksuniversitet har fått i uppdrag att utreda möjligheter till intensivodling av skog på mark som saknar höga naturvärden och Skogforsk har, via Formas, fått i uppdrag att ta fram riktlinjer för vilket föryngringsmaterial som ska rekommenderas på olika marker ur produktions- och miljöperspektiv samt beskriva hur tillgången på förädlat plantmaterial kan öka.

Klimatfrågan är en global utmaning som kräver internationellt samarbete för att nå resultat. Inom ramen för det Nordiska ministerrådet för fiske, jordbruk, livsmedel och skogsbruk (MR-FJLS) bildades den 1 januari 2008 en ny institution för det nordiska genresursarbetet, Nordiskt genresurscenter (NordGen). Dess grundläggande uppgift är att bidra till att säkra en bred genetisk mångfald av de resurser som kan kopplas till jord- och skogsbruk, trädgårdsbruk och livsmedelsproduktion med särskilt fokus på nya utmaningar med anledning av klimatförändringarna. Den 18–19 augusti 2008 träffades ministrarna inom MR-FJLS i Selfoss, Island för att diskutera hur ett konkurrenskraftigt skogsbruk i Norden kan möta klimatförändringar och krav på bra vatten. Ett resultat blev den s.k. Selfossdeklarationen om hållbart skogsbruk.

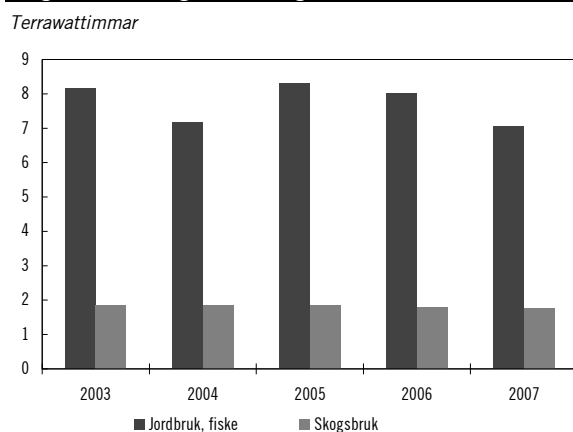
Regeringen är sedan många år drivande i de globala förhandlingarna kring ett nytt klimatavtal som ska komplettera Kyotoprotokollet för tiden efter 2012, inklusive de skogligen frågorna. Under pågående ordförandeskap, och inför FN:s klimatmöte i Köpenhamn i december 2009, har detta arbete ytterligare intensifierats. Genom en ökad produktion av biomassa kan ett ökat upptag av koldioxid åstadkommas. Biomassan kan antingen lagras i skogen eller ersätta andra mer energikrävande material samt utnyttjas som biobränsle. Det finns även stor potential att minska negativ klimatpåverkan genom att minska den pågående avskogning av skogsmark till annan markanvändning som sker i många u-länder.

Energianvändningen inom de gröna näringarna

Resultat

Energianvändningen inom de gröna näringarna har minskat mellan 2006 och 2007. Enligt statistik från SCB har energianvändningen inom jordbruks- och fiskesektorn minskat med 12 procent och inom skogsbrukssektorn med 2 procent.

Diagram 2.2 Energianvändning

Analys och slutsatser

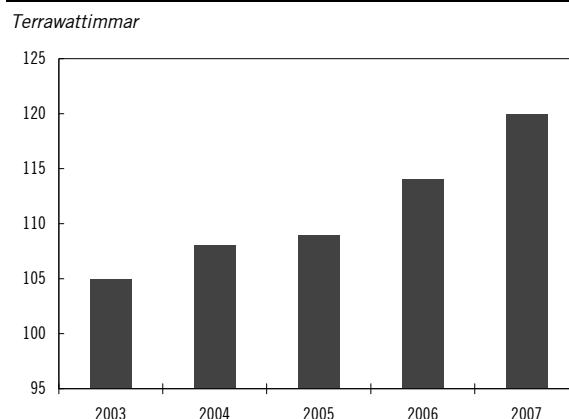
För att minska beroendet av fossil energi är en effektiv och hållbar energianvändning en viktig komponent, som också stärker de gröna näringarnas långsiktiga konkurrenskraft. För de areella näringarna kommer kraven att öka på ett hållbart uttag av biomassa där utsläppen av växthusgaser minimeras samtidigt som andra miljöaspekter beaktas. Särskilt bedöms uttaget och användningen av restprodukter för energiändamål öka. Dessutom har regeringen givit berörda myndigheter i uppdrag att kartlägga de areella näringarnas energianvändning och ge förslag på möjliga energieffektiviseringsåtgärder.

Förnybar energi från jord och skog

Resultat

Enligt statistik från SCB har tillförseln av biobränsle för energiproduktion ökat med 14 procent sedan 2003. Till viss del kan utvecklingen förklaras med starkare styrmedel och en ökad medvetenhet om behovet av en omställning av dagens fossila energisystem.

Diagram 2.3 Energitillförsel

I dag utgör produktionen av bioenergi från jord och skog cirka en femtedel av Sveriges totala tillförda energi. Ungefär 90 procent kommer från skogssektorn. Den andel av bioenergin som kommer från jordbruksektorn är för närvarande liten. Av den svenska åkerarealen användes 2008 cirka 2 procent för energiproduktion. Därutöver kommer energiråvara från jordbrukets biprodukter.

I december 2008 kom EU:s ministerråd och Europaparlamentet överens om ett direktiv om främjande av förnybar energi. Direktivet innehåller bl.a. målsättningar för förnybar energi samt kriterier för bedömning av biodrivmedel och andra flytande biobränselns hållbarhet. Kriterierna är utformade för att skydda miljön, men även sociala aspekter har lyfts in i kriterierna.

Analys och slutsatser

Den totala energitillförseln av biobränsle har ökat sedan 2003 och beror till stor del på en ökad produktion och användning inom skogssektorn. Inom jordbruket har intresset för att odla Salix minskat det senaste året, framförallt på grund av höjda spannmålspriser. Produktion och användning av förnybar energi inkl. bioenergi blir allt viktigare för att minska utsläppen av växthusgaser och ställa om energisystemen. Detta gäller såväl i Sverige som på global nivå. Energieffektivisering utgör också en viktig del i detta arbete.

Propositionerna En sammanhållen klimat- och energipolitik – Klimat respektive Energi (prop. 2008/09:162 och prop. 2008/09:163) visar på sektorernas betydelse i den kommande omställningen till ett fossilfritt samhälle. Bland annat kommer en utökad produktion av bioenergi som råvara till el- och värmesektorn att

spela en avgörande roll för att nå målet att användningen av fossila bränslen för uppvärmning ska avvecklas till 2020 och för ambitionshöjningen för förnybar elproduktion.

De gröna näringarna har potential att bidra till reducerade utsläpp av växthusgaser i andra sektorer om produktionen för energiändamål ökar eller om man utnyttjar biprodukter i högre utsträckning. Omvärldsfaktorer, såsom världsmarknadpriserna, energipriserna och politikens fortsatta utformning, har stor betydelse för hur stor produktionen kan bli.

Satsningen på investeringsstöd för biogasproduktion förväntas öka intresset för att

producera biogas på gårdsnivå. Utsläppen av växthusgaser uppskattas kunna minska med 150 000 ton koldioxid per år som en följd av denna satsning.

Förbättra miljön och landskapet

Resultat

Det övergripande målet för insatserna i landsbygdsprogrammet (axel 2) är utveckling och bevarande av ett attraktivt landskap och en levande landsbygd och stimulans till en

Tabell 2.8 Åtgärder för en bättre miljö och ett attraktivt landskap

Åtgärd	Indikator	Mål 2013	Utfall 2007	2008
<i>Ersättningar för naturgivna nackdelar (kompensationsbidrag)</i>	Antal företag			
	– Norra Sverige	6 500	6 218	6 016
	– Södra Sverige	13 700	15 046	14 653
	Areal som brukas (ha)			
	– Norra Sverige	190 000	183 647	183 354
	– Södra Sverige	340 000	379 200	381 970
<i>Miljöersättningar</i>				
Biologisk mångfald och kulturmiljövärden	Antal utförare av insatsen	38 000	34 700	32 971
	Areal betesmark, slätterängar (ha)	500 000	456 900	457 100
	Antal fåbodar	230	270	267
<i>Värdefulla natur- och kulturmiljöer</i>				
– i odlingslandskapet	Antal utförare	15 000	12 331	12 207
	Areal återmark (ha)	810 000	676 915	655 200
– i renkötselområdet	Utförare, samebyar etc.	200	173	223
	Areal med ersättning (ha)	2 500	1 300	2 093
Traditionella kulturväxter och husdjursraser	Djurenheter som bevaras	5 000	4 524	6 121
	Areal traditionellt odlade bruna bönor (ha)	700	498	486
Minskad växtnäringsförlust och bättre vattenkvalitet	Areal med minskning (ha)	147 000	158 000	141 500
Miljöskyddsåtgärder	Areal med minskad förlust av växtnäring och risk vid växtskyddsåtgärder (ha)	600 000	227 500	241 000
Certifierad ekologisk produktion	Jordbruksmark (ha)	640 000	271 500	297 000
	Andel jordbruksmark (%)	20	8,5	9,3
	Antal djurenheter i certifierad produktion	150 000	109 000	128 000
Extensiv vallodling	Areal som brukas utan att växa igen med bevarade natur- och kulturvärden (ha)	700 000	670 700	669 200
	Areal med förbättrad mark- och vattenkvalitet (ha)	200 000	224 700	226 100
<i>Ej produktiva investeringar</i>				
Restaurering av betesmark och slätterängar	Restaurerad areal (ha)	18 000	1 630	1 153
Anlagda eller restaurerade våtmarker	Areal (ha)	6 000	170	444

resurseffektiv och hållbar produktion med minskad miljöpåverkan. En helhetssyn på landskapet stärker landsbygdens attraktionskraft för boende och företagande. Den strategiska inriktningen är att

- skapa helhetssyn på landskapet som resurs för boende, rekreation, utveckling och hållbar tillväxt och som bärare av ett natur- och kulturarv,
- främja aktivt brukande av jordbruksmark i områden med naturgivna nackdelar,
- stärka utvecklingen av bruksmetoder som minskar negativ miljöpåverkan.

I redovisningen av uppnådda resultat ingår även miljöersättningar som grundas på femåriga åtaganden, som jordbrukare ingick under förra programperioden 2000–2006 men som finansieras inom ramen för nuvarande program.

Analys och slutsatser

Landsbygdsprogrammet har en hög miljöambition med insatser som medverkar till att nationella miljö kvalitetsmål och internationella åtaganden med anknytning till jord- och skogsbruket och till landskapets natur- och kulturvärden kan uppfyllas. Flera av miljöersättningarna inom programmet har dock en lägre anslutning än väntat. Åtgärder inom programmet är i flera fall avgörande för att målen ska kunna nås. Måluppfyllelsen varierar mellan olika åtgärder. Den samlade bedömningen är att de flesta målen för insatserna har uppfyllts eller är på väg att uppfyllas. I regeringens proposition om en sammanhållen svensk havspolitik (prop. 2008/09:170) betonas landsbygdsprogrammets betydelse för att uppnå Sveriges åtaganden för att minska näringsbelastningen inom HELCOM:s aktionsplan för Östersjön och ett antal nya åtgärder föreslås. Åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen för de insatser som visar dåliga resultat hittills har vidtagits och vissa programändringar förbereds inför 2010, vilka även beaktar förslag i havspropositionen.

Även åtgärder som finansieras under anslaget för miljöförbättrande åtgärder och användningen av medel från återförd skatt på handelsgodsel och bekämpningsmedel har medverkat till att miljö kvalitetsmålen kan uppnås.

De miljö kvalitetsmål som främst berörs är Ett rikt odlingslandskap, Ett rikt växt- och djurliv, Ingen övergödning, Giftfri miljö, Myllrande våtmarker och Begränsad klimatpåverkan.

För delmålet under Ett rikt odlingslandskap om att senast 2010 samtliga ängs- och betesmarker ska bevaras, är den samlade bedömningen att delmålet i huvudsak är uppfyllt med nuvarande anslutning till miljöersättningarna i landsbygdsprogrammet. Även delmålen som gäller småbiotoper och kulturbärande landskapselement bör kunna nås till 2010. Förutsättningarna bedöms även vara goda för att delmålen om bevarande av växt- och husdjursgenetiska ska kunna uppnås.

Målet Ingen övergödning innehåller delmål för fosfor, kväve och ammoniak. Fram till 2010 ska de vattenburna utsläppen av fosforföreningar ha minskat med 20 procent från 1995 års nivå. Läckaget från åkermark beräknas ha minskat med cirka 115 ton, cirka 8 procent, under perioden 1995–2008. Utsläppen från åkermark av kväve beräknas under samma period ha minskat med cirka 8 800 ton, cirka 15 procent. Jordbruket har därmed starkt bidragit till att delmålet för kväve kan vara möjligt att nå. För utsläppen av ammoniak är målet att de ska minska med 15 procent från 1995 års nivå. Ammoniakavgången från jordbruket fram till 2005 har beräknats minska med 18 procent vilket medfört att delmålet kan uppnås.

Enligt ett av delmålen för Giftfri miljö ska hälso- och miljöriskerna vid framställning och användning av kemiska ämnen minska fortlöpande fram till 2010 enligt indikatorer och nyckeltal som berörda myndigheter fastställer. Riskindex för växtskyddsmedel visar att doserna per hektar har minskat marginellt från 2006 – 2007. Miljöriskindex visar en tydligare nedgång medan hälsoriskindexet har ökat något. Delmålet kan sägas att vara delvis uppfyllt.

Ett av delmålen för Myllrande våtmarker är att minst 12 000 hektar våtmarker och småvatten ska anläggas eller återställas till 2010. Under perioden 2000–2008 har närmare 7 000 hektar anlagts med stöd från i första hand landsbygdsprogrammet. För 2007 och 2008 har anläggningstakten minskat.

Utifrån målet Begränsad klimatpåverkan ska de svenska utsläppen av växthusgaser som ett medelvärde för perioden 2008 –2012 vara minst 4 procent lägre än utsläppen 1990. Något preciserat krav på jordbrukssektorns bidrag till minskningen finns inte. Under perioden 1990 till 2007 minskade utsläppen inom jordbruket med cirka 10 procent i huvudsak till följd av minskad areal och minskat djurantal. Till följd av de sats-

ningar som nu görs inom landsbygdsprogrammet med bl.a. stöd till biogasanläggningar förväntas utsläppen minska även i fortsättningen.

En generell slutsats som utvärderaren av miljö- och landsbygdsprogrammet 2000–2006 redovisar är att miljöersättningar till åtgärder vars syfte är att åstadkomma en väldefinierad effekt har större potential att bli kostnadseffektiva än brett verkande åtgärder. Riktade ersättningar som gett tydliga positiva resultat är ersättningarna för fånggrödor, våtmarker, betesmarker, slätterängar och natur- och kulturmiljön samt kompensationsbidraget, där målet har varit att kompensera för svaga naturgivna produktionsförutsättningar.

Under 2009 har en översyn gjorts av landsbygdsprogrammets miljöinsatser i syfte att förbättra målpuppfyllelsen.

Ett resurseffektivt och miljömässigt hållbart fiske

Resultat

En av grundpelarna i den gemensamma fiskeripolitiken är återhämtnings- och förvaltningsplaner. Som ett led i en hållbar förvaltning har EU:s ministerråd fattat beslut om ett antal nya eller reviderade förvaltningsplaner. Beslut har bl.a. fattats om de för svenskt fiske ekonomiskt betydelsefulla arterna såsom makrill i Nordöstra Atlanten, sill i Nordsjön/Skagerak och torsk i Nordsjön, Skagerak och Kattegatt. Resultatet av EU-förhandlingarna under hösten 2008, avseende fisket under 2009, innebär att rådet nu följer samtliga förvaltnings- och återhämtningsplaner fullt ut. Det gäller även den fleråriga torskplanen för Östersjön. I den svenska nationella ålplanen som under 2008 lämnats till kommissionen för godkännande ingår åtgärder som omfattar fiske, vandringvägar, utsättning och kontroll i syfte att stärka ålbeståndet.

Utkast av fisk är ett betydande problem. Förhandlingarna med Norge resulterade bl.a. i ett förbud mot s.k. high-grading inom EU vilket innebär att fisk kastas överbord för att större och mer värdefull fisk ska kunna tas upp. Nationellt har regeringen i prop. 2008/09:170 En sammanhållen svensk havspolitik tillfört medel under två år för att intensivt arbeta med att utveckla skonsamma fiskemeoder.

Parallellt med besluten om EU-regelverket ingick Sverige en viktig överenskommelse med Danmark om ett skyddat område för torsken i

Kattegatt. Regleringen trädde i kraft den 1 januari 2009 och kommer kontinuerligt att utvärderas under en treårsperiod.

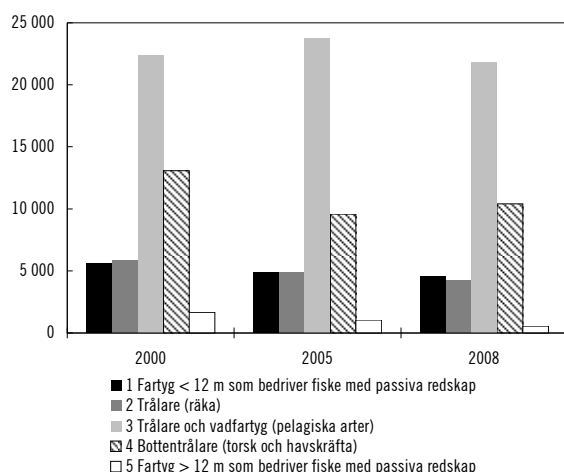
För att nationellt minska fiskeflottans kapacitet i andra fisken än det pelagiska har Fiskeriverket under 2008/09 genomfört en skrotningskampanj, inom ramen för fiskeprogrammet, för torskfiskefartygen i Östersjön. Resultatet av insatsen är att 6 fartyg som motsvarar cirka 10 procent av kapaciteten i det aktuella fisket har beviljats skrotningsbidrag till en kostnad av 54 miljoner kronor, fördelat på 40,5 miljoner kronor EU-medel och 13,5 miljoner kronor nationella offentliga medel. En liknande insats genomförs för närvarande inom det demersala fisket, dvs. fiske efter bottenlevande arter såsom torsk, i Västerhavet. Då en fortsatt anpassning av fiskeflottans kapacitet är kostsam kommer regeringens förslag till förstärkning i prop. 2008/09:170 En sammanhållen svensk havspolitik av finansieringen till fiskeprogrammet att frigöra ytterligare medel till skrotningsåtgärder.

Ytterligare åtgärder för att minska fiskeflottans kapacitet har genomförts. I mars 2009 överlämnade regeringen en proposition om överlåtbara fiskerättigheter (prop. 2008/09:169) i det pelagiska fisket, dvs. fiske efter sill, skarp-sill, makrill, taggmakrill, blåvitling och tobis i syfte att främja fartygsstrukturen. Bedömningen är att den pelagiska flottan för att kunna nå internationell konkurrenskraft i det närmaste måste halveras. Systemet med överlåtbara fiskerättigheter har som syfte att bidra till en sådan utveckling. I detta ligger också att en reduktion av fiskekapaciteten bidrar till att trycket på fiskeresurserna minskar. Lagen trädde i kraft den 1 augusti 2009.

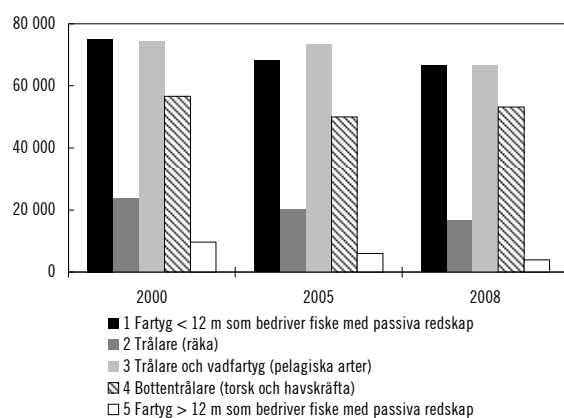
Av diagrammen 2.4 och 2.5 framgår att kapaciteten uttryckt i såväl bruttoton som kilowatt har minskat.

Diagram 2.4 Utveckling av fiskeflottans kapacitet

Bruttoton

Diagram 2.5 Utveckling av fiskeflottans kapacitet

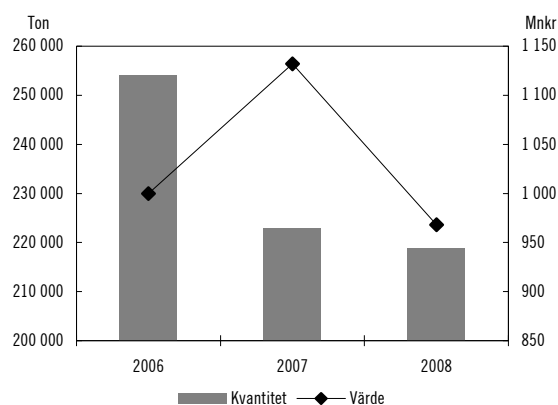
Kilowatt

Under 2008 landades 218 887 ton fisk fångad av svenska fartyg till ett värde av 968 miljoner kronor. Detta ska jämföras med 223 000 ton och 1 132 miljoner kronor under 2007 och visar på fortsatt minskade kvantiteter medan det totala landningsvärdet varierar över åren. Utvecklingen under senare år visar dock på att en ökande andel av fångsterna är avsedda för livsmedelsproduktion. Förädlingsvärdet ökar något såväl i beredningsindustrin som i yrkesfisket. Inom yrkesfisket finner man det högsta värdet hos de större trålfartygen och det lägsta hos fartyg under 12 meter som fiskar med passiva redskap, dvs. det småskaliga kustfisket.

Diagram 2.6 Svenska fiskets landningar 2006–2008

Miljoner kronor och ton

Regeringen beslutade den 4 oktober 2007 att tillkalla en utredare för att lämna förslag till en ny fiskelagstiftning som ska syfta till att ge förutsättningar för ett hållbart nyttjande av fiskresurserna som gynnar näringsverksamheten och fritidsfisket samt den biologiska mångfalden. Utredningen lämnade i juni 2009 delbetänkandet SOU 2009:53 Fiskevård i enskilt vatten med förslag till ändringar i lagen om fiskevårdsområden m.m. Frågan bereds i Regeringskansliet.

Fiskeriverkets arbete med miljö kvalitetsmålen berör främst Hav i balans samt levande kust och skärgård, Levande sjöar och vattendrag samt Ett rikt växt- och djurliv. Myndigheten har lämnat underlag till den fördjupade utvärderingen av miljö kvalitetsmålen (Rapport 2007:15).

Analys och slutsatser

För vissa bestånd visar den vetenskapliga rådgivningen på en positiv utveckling. Det avser bl.a. torsk i Nordsjön, östra torskbeståndet i Östersjön, makrill, tobis och kummel. Även om det ofta kan vara flera samverkande faktorer är regeringens slutsats att EU:s system med fleråriga förvaltningsplaner har en positiv effekt. Många fiskbestånd är dock fortsatt överutnyttjade vilket betonar vikten av arbetet med att anta återhämtnings- och förvaltningsplaner för de bestånd som saknar detta, bl.a. planeras förvaltningsplaner för såväl sill och skarpsill som lax i Östersjön. Viktigt är att planerna reglerar det som fångas i större utsträckning än det som landas. Detta uppnås med tekniska åtgärder, fångstbegränsningar och reglerad fiskeansträngning i syfte att minska bifångster och utkast av fisk. Effektiva åtgärder för ål ska vidtas inom ramen för den nationella förvaltningsplanen för ål.

Såväl överkapacitet i många fartygssegment som låg lönsamhet i näringen kvarstår. Fortsatta åtgärder för att förbättra beståndssituationen måste gå hand i hand med en minskning av flottan för att uppnå en balans och en långsiktigt ekonomiskt hållbar verksamhet. Regeringen har givit Fiskeriverket uppdraget att utreda förutsättningarna för det småskaliga fisket kan ökas.

En översyn av den gemensamma fiskeripolitiken har påbörjats genom att kommissionen presenterade en grönbok om den gemensamma fiskeripolitiken i april 2009. Planen är att översynen och ett nytt regelverk ska vara klara i slutet av 2012. Mot bakgrund av dagens situation agerar regeringen för en förändring av nuvarande politik. I maj 2009 redovisade Fiskeriverket analyser av den gemensamma fiskeripolitiken och dess framtida utformning som en del i detta arbete.

Mot bakgrund av de nationella miljömålen och de ökande kraven som ställs från EU när det gäller fiskebeståndens och havens tillstånd är det enligt regeringens mening av stor betydelse att Fiskeriverket fortsatt kan ta fram tillförlitliga underlag. I propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik – Klimat (prop. 2008/09:162) anvisades Fiskeriverket ytterligare medel för att nå upp till EU:s krav. Ytterligare krav på datainsamling och vetenskapliga underlag kommer att ställas på EU-nivå genom nya EU-förordningar som är under framtagande. Detta möjliggör även att underlag finns för de nationella miljömålen genomförande.

Fiskerikontroll

Resultat

Svenskt fiske hade under 2008 tillgång till 57 kvoter vilka uppgick sammanlagt till 261 107 ton samt 102 068 laxar. Liksom de senaste åren överskreds inga kvoter under 2008, vilket är en indikator på att fiskerikontrollens verksamhet fungerar.

Under 2008 har såväl kapaciteten som effektiviteten i landningskontrollen ökat jämfört med 2007. Andelen anmärkningar ligger på drygt 19 procent och har ökat från 12,6 procent under 2007, vilket beror på ökad effektivitet vid genomförandet av landningskontrollen. Under 2008 genomfördes ett antal handelskontroller som syftar till bättre verifiering i detta led. För att förbättra situationen för fiskbestånden inför-

des i augusti 2008 ett sanktionssystem, som innebär utökade möjligheter för Fiskeriverket att besluta om administrativa sanktioner på yrkesfiskets område. Fiskeriverket har fr.o.m. februari 2009 även tydliga befogenheter att ta fisk och annan egendom i beslag i samband med att en överträdelse av fiskelagen upptäckts. Detta gäller även för länsstyrelsen. Olagligt, orapporterat och oreglerat fiske, s.k. IUU-fiske, är ett problem i hela världen och bidrar till att utarma världens fiskbestånd. I september 2008 beslutade ministerrådet om den s.k. IUU-förordningen för att bekämpa IUU-fisket.

I oktober 2008 presenterade kommissionen ett förslag till en ny reviderad kontrollförordning för fisket och förslaget bearbetas i rådet under 2009. Förslaget är en viktig del i översynen av den gemensamma fiskeripolitiken och en åtgärd för att tillmötesgå den kritik som riktats mot denna av den Europeiska revisionsrätten.

Kustbevakningen har under 2008 bedrivit tillsyn och kontroll av fisket till sjöss och då med fokus på de södra och västra vattnen. Kustbevakningen har på detta sätt bidragit till att säkerställa att de regler som gäller för fisket efterlevs. Fiskerikontrollen omfattar både yrkes- och fritidsfiske. Kustbevakningen och Fiskeriverket har inom ramen för EU:s kontrollprogram deltagit i 19 Joint Deployment Plans (JDP) i Östersjön och Västerhavet. I propositionen En sammanhållen svensk havspolitik (prop. 2008/09:170) lyfts Fiskeriverkets och Kustbevakningens långsiktiga samarbete fram med att genomföra fiskerikontrollen i linje med den nationella planen som utarbetats för 2008–2011.

Analys och slutsatser

Den gemensamma fiskeripolitiken ställer bindande krav på förbättrad teknik och måluppfyllelse genom ett antal förordningar på fiskerikontrollens område. I linje med detta ligger fokus på att förbättra den landbaserade kontrollen, att förbereda för ny modern teknik liksom ett effektivt utnyttjande av data och informationsinsatser. Myndigheterna arbetar tillsammans med att förbättra en långsiktig planering av den totala fiskerikontrollen i Sverige. Bland annat har Fiskeriverket och Kustbevakningen gemensamt bedrivit ett riskanalysprojekt. Målet är att utveckla metoder som ska säkerställa

att de nationella och europeiska fiskebestämmelserna följs och att fiskekvoterna inte överskrids.

Det kan konstateras att antalet överträdelser, t.ex. loggboksfel som förekommer är för högt liksom att Sverige ännu inte till fullo lyckas nå upp till de kontrollmål, t.ex. antal landbaserade kontroller av torsk och sill som anges av den gemensamma fiskeripolitiken, även om omfattande förbättringar åstadkommit. Rådets arbete med nya förordningsförslag för fiskerikontrollen kommer att innebära en skärpning för medlemsstaterna inom de närmaste åren.

Skärpningen av fiskerikontrollen bland länderna runt Östersjön har tillsammans med en långsiktig förvaltningsplan bidragit till förbättringen av det östra torskbeståndet i Östersjön.

Utbildning och forskning

Resultat

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) utbildar och forskar för ett hållbart nyttjande av marken och de biologiska naturresurserna. För perioden 2006–2008 har SLU haft ett utbildningsuppdrag om minst 10 700 helårsstudenter. Totalt har 10 616 helårsstudenter presterats och därmed har målet inte uppnåtts fullt ut. Många av SLU:s utbildningar är eftertraktade, men cirka hälften av programmen har haft svårt att fylla platserna.

Minst 75 procent av antagna programstudenter vid SLU ska ha avlagt examen under perioden 2005–2008. För perioden har en examensfrekvens på 64 procent redovisats, vilket är en minskning med en procent sedan perioden 2002–2004. Målet har inte uppnåtts. Under 2008 ökade dock examensfrekvensen till 74 procent. SLU har för perioden 2005–2008 haft som mål att 415 forskarexamina ska ha avlagts. SLU redovisar 476 avlagda examina och uppfyller således målet. Forskningen för de areella näringarna vid SLU håller generellt sett en hög vetenskaplig nivå. Statistik över publicerade artiklar för de senaste fem åren visar på en stadig ökning. Av SCB:s arbetsmarknadsstatistik framkommer att 90 procent av de som erhållit doktorsexamen från SLU har sysselsättning inom sitt område.

Forskning inom jordbruksdepartementets ansvarsområden är betydelsefull för de globala utmaningarna när det gäller klimat och miljö. I propositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50) har regeringen uppmärksammat detta och tillfört nya medel bl.a. för

strategiska satsningar inom relevanta forskningsområden.

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) har ansvaret främst för den långsiktiga kunskapsuppbyggnaden inom miljöområdet och för de areella näringarna. Knappt hälften av rådets forskningsmedel avser forskning inom områdena areella näringarna, djur och livsmedel. Resterande medel fördelas inom områdena miljö, natur och samhällsbyggande.

Formas lyfter i sin forskningsstrategi fram forskningsteman som är centrala för en hållbar utveckling. Dessa teman – bl.a. klimat och energi, förvaltning av naturresurser och miljö och stads- och landsbygdsutveckling – ligger till grund för beslut om forskningsbidrag. Inom ramen för Formas uppdrag ligger att utvärdera forskning. Bland annat har inför nya avtal med Stiftelsen skogsbrukets forskningsinstitut (SkogForsk) och Institutet för jordbruks- och miljöteknik (JTI) utvärderingar skett av den forskning som bedrivits vid instituten under perioden 2005–2008. I utvärderingarna rekommenderas både SkogForsk och JTI arbeta för en ökning av antalet publicerade vetenskapliga artiklar. I en utvärdering av den forskning som finansierats från återförda skatter på handelsgödsel och bekämpningsmedel via Stiftelsen lantbruksforskning föreslås för den fortsatta verksamheten bl.a. större och färre projekt samt ökad publicering av vetenskapliga artiklar. En övergripande redovisning av forskningspolitiken finns under utgiftsområde 16. En resultatredovisning av den forskning som finansieras av Formas görs även under utgiftsområde 20.

Analys och slutsatser

Utbildning och forskning inom jordbruksdepartementets ansvarsområde utgör, tillsammans med den fortlöpande miljöanalysen vid SLU, medel för att uppnå regeringens vision bruka utan att förbruka. Hög kompetens och nya forskningsrön är av högsta vikt för att visionen ska kunna uppnås.

Regeringen bedömer att målen för utbildning och forskning inom jordbruksdepartementets områden och regeringens förväntningar på verksamheten i stort sett är uppfyllda. Enstaka mål har dock inte nåtts. Det gäller utbildningsuppdrag och examensfrekvens för grundutbildning. Flera utbildningar, angelägna för den nationella kompetensförsörjningen, är små och

har haft få sökande. För höstterminen 2009 visar dock ansökningssiffror för SLU på en kraftig ökning av antalet sökande till program. Nivån på examensfrekvensen kan förklaras av att drygt 20 procent av programstudenterna vid SLU övergår till annan utbildning eller annan verksamhet redan efter det första studieåret, vilket är vanligt i svensk högre utbildning bl.a. som en följd av dess flexibla struktur. De åtgärder SLU har vidtagit för att bli synliga och attrahera fler sökande samt för att fler studenter ska avsluta sin utbildning och ta ut examen synes ha gett resultat, bl.a. genom den ökade examensfrekvensen under 2008.

Mot bakgrund av de nationella miljömålen och de ökande kraven som ställs från EU avseende miljötilståndet i landet är utveckling av den fortlöpande miljöanalysen angelägen för att få tillförlitliga underlag. Genom de kraftigt ökade resurser som SLU anvisats för anpassningsåtgärder inom området fortlöpande miljöanalys i propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik – Klimat (prop. 2008/09:162) kan bl.a. insamlingen av miljödata fortsätta utvecklas och presenteras på ett mera överskådligt sätt. Vidare kan verksamheten utvecklas så att en större integration i både utbildning och forskning kan ske bl.a. i syfte att bibehålla och förnya kompetensen inom området.

Det internationella samarbetet inom forskningen är viktigt och både SLU och Formas har varit aktiva och deltagit på olika sätt både inom och utanför Europa.

Regeringen bedömer att utbildning och forskning inom de areella näringarna ligger väl i tiden för att möta utmaningarna när det gäller klimatfrågan, t.ex. det ökade behovet av en hållbar produktion av biomassa för livsmedel, energi och förnybara råvaror.

Sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen har tagit initiativ till åtgärder för att minska jordbrukets negativa påverkan på klimatet, bl.a. med hjälp av landsbygdsprogrammet.

Flera åtgärder som regeringen vidtagit för att minska energianvändningen i jordbruket, skogen och i fiske har initierats och kommer med tiden att få ett ökat genomslag. De gröna näringarnas roll som producent av bioenergi och annan biomassa kan bidra till reducerade växthusgaser även i andra sektorer.

Insatser för att stärka jordbrukets medverkan till att flera av miljö kvalitetsmålen ska kunna uppnås sker främst genom landsbygdsprogrammet 2007–2013 men också genom andra miljöförbättrande åtgärder och insatser finansierade med återförd skatt på handelsgödsel och bekämpningsmedel.

- Målet Ingen övergödning har jordbrukssektorn genom minskat utsläpp av fosfor, kväve och ammoniak starkt bidragit till att målet kan uppnås,
- målet en Giftfri miljö är delvis uppnått,
- målet Myllrande våtmarker har inte uppnåtts,
- delmålet Samtliga ängs- och betesmarker ska bevaras är till största delen uppnått.

Utvärderingen av miljö- och landsbygdsprogrammet 2000–2006 visar på att åtgärder vars syfte är att åstadkomma en väldefinierad effekt har större potential att bli kostnadseffektiva än brett verkande åtgärder.

Sveriges fiskbestånd visar för ett flertal arter tecken på en gynnsam utveckling men många bestånd är dock fortfarande överutnyttjade. Även om det kan vara flera samverkande faktorer är regeringens slutsats att EU:s system med fleråriga förvaltningsplaner har en positiv effekt. Sverige lyckas ännu inte till fullo nå upp till de kontrollmål för fiskefångst och landning som anges av den gemensamma fiskeripolitiken, även om omfattande förbättringar åstadkommit.

Regeringen bedömer att målen för utbildning och forskning inom jordbruksdepartementets områden i stort sett är uppfyllda. Utbildning och forskning inom de areella näringarna ligger väl i tiden för att möta utmaningarna när det gäller klimatfrågan.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att måluppfyllelsen för målet De gröna näringarna är miljö- och resurseffektiva och har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion är god. Myndigheternas arbete, både självständigt och i samverkan, bidrar på ett positivt sätt till att komma närmare målet

2.4.3 De gröna näringarna utmärks av omtanke, ansvarstagande och hög etik

Indikatorer

För att mäta måluppfyllelsen redovisas bl.a. följande indikatorer inom de olika delområdena under målet:

- antal utbrott av smittsamma djursjukdomar, juverhälsa samt antibiotikaresistens i djurhållning,
- andel kommuner med kontrollplan samt försöksdjursanvändningen,
- andel allvarliga avvikelser vid datorbaserade inspektioner, indextal avseende akrylamid i svenska livsmedel samt indextal avseende befolkningens matvanor.

Indikatorerna avseende djurhälsa med behandlingsstatistik visar resultat av regeringens förebyggande åtgärder. Kontrollfrekvensen och kommunernas upprättade kontrollplaner avspeglar djurskyddsläget. Livsmedelssäkerhet och konsumentinformation mäts genom indikatorerna inom området. Regeringen arbetar med att ta fram flera och tydligare indikatorer för målet och resultatet avses redovisas i budgetpropositionen för 2011.

Sverige ska vara pådrivande för sund djurhållning och friska djur i EU

Resultat

Målet för djurpolitiken under 2008 har varit ett gott djurskydd och ett gott hälsotillstånd bland djur i människans tjänst och att viltstammarna förvaltas på ett sådant sätt att oacceptabla skador på människor och egendom inte uppstår. Från och med 2009 fokuseras särskilt på att Sverige ska vara pådrivande för sund djurhållning och friska djur i EU.

Djurhälsa och folkhälsa

Antalet utbrott av allvarliga smittsamma djursjukdomar (epizootier) fördubblades mellan 2007 (13 fall) och 2008 (30 fall). Av de fall som konstaterats 2008 härrör 28 stycken från sjukdomen blåtunga som då konstaterades för första gången i Sverige. Grissjukdomen PRRS debuterade i Sverige 2007. Sverige är nu förklarad fri från denna sjukdom.

Bland de zoonotiska sjukdomarna (som smittar mellan djur och människa och omvänt) noteras i tabellen nedan en ökning i antalet salmonellafall hos nötkreatur och får. Noteras bör också ett fall av mjältbrand som är ovanligt i Sverige och som kräver omfattande bekämpningsåtgärder.

Tabell 2.9 Salmonella i djurbesättningar 2006–2008

Salmonella påvisad i besättning	2006	2007	2008
Nötkreatur	9	15	21
Får	0	0	5
Fjäderfä	10	22	14
Svin	5	10	8

Juverhälsan är fortsatt god och trenden är att antalet fall av juverinflammation minskat jämfört med föregående år.

Noggrann övervakning av resistensläget i bakterier hos både friska och sjuka djur har fortsatt under året. Resistensläget i Sverige är generellt sett gott och väsentligt bättre än i de flesta andra länder. Ett positivt trendbrott kan redovisas från 2007 (senaste tillgängliga statistik) då användning av viss bredspektrumantibiotika (cefalosporiner) som används till hundar gick ned med 22 procent, sannolikt beroende på ökad medvetenhet om resistensproblematiken.

Distriktsveterinärorganisationen har genomfört 478 250 behandlingar under 2008 vilket är i samma storleksordning som tidigare år. Kostnaden per behandling visar en stigande trend (993 kronor per behandling 2008 jämfört med 972 kronor 2007). En effektivare användning av de veterinära resurserna förväntas genom att fler yrken behörighetsregleras inom djurens hälso- och sjukvård (prop 2008/09:94, bet. 2008/09: MJU20, rskr 2008/09:197). En ny lag (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård träder i kraft den 1 januari 2010.

I juni 2008 fattades beslut om förenkling och harmonisering av bl.a. regler för godkännande av djuranläggningar, vilka träder i kraft den 1 januari 2010.

Under 2008 har ett antal ändringar i EU:s regelverk om TSE antagits, med bestämmelser om bekämpning av bl.a. BSE (galna ko-sjukan). Bakgrunden till några av ändringarna är den väsentligt förbättrade BSE-situationen i medlemsländerna. För svenskt vidkommande innebär detta för nötkreatur som slaktas på

normalt sätt att cirka 100 000 djur i stället för 170 000 behöver testas.

Djurskydd

Djurskyddsverksamheten har sedan 1 juli 2007 integrerats i Jordbruksverket. Forsknings- och utvecklingsprojekt som prioriterats under 2008 har bl.a. haft till syfte att ge underlag för utveckling och regelförenkling, baserat på välfärdsindikatorer och en riskbaserad djurskyddskontroll. Populärvetenskapliga sammanfattningar av slutredovisade studier har publicerats på Jordbruksverkets hemsida för att öka tillgängligheten av forskningsresultaten.

Under 2008 sjönk andelen kommuner med upprättad kontrollplan för djurskyddskontroll (från 87 till 80 procent) och endast 60 procent av kommunerna uppgav att de kunde uppnå den rekommenderade kontrollfrekvensen. Försöksdjursanvändningen i Sverige är relativt konstant. Den genomsnittliga kostnaden per ansökan till de djurförsöksetiska nämnderna har sjunkit.

Inom EU har Sverige varit pådrivande i utvecklingen av nya regler för djurskydd vid slakt. Det svenska synsättet fick genomslag i det beslut som fattades av EU:s jordbruksministrar i juni 2009. Beslutet innebär att djurskyddsnivån höjs generellt inom EU samtidigt som det är möjligt för Sverige att behålla sina mer långtgående bestämmelser. Nya krav inom EU ställs på hur slakterierna ska utformas för att förbättra djurskyddet, bl.a. hur djuren sköts fram till slaktögonblicket. Beslutet innebär att det även fortsättningsvis är möjligt för medlemsstaterna att förbjuda slakt av obedövade djur.

Analys och slutsatser

Sverige har i internationell jämförelse en god djurhälsa. De mål som finns på området är i huvudsak uppfyllda. Grunden för Sveriges goda djurhälso- och djurskyddsläge är det långsiktiga förebyggande arbetet liksom goda rutiner för bekämpande. Historiskt grundar sig den goda djurhälsan dessutom på strikta importvillkor, ett relativt isolerat geografiskt läge och ett effektivt bekämpande av djursjukdomar. Sverige har tilläggsгарantier för många sjukdomar, vilket ger möjligheter till effektiv kontroll av förekomst av sjukdomar vid införsel från andra EU-länder.

De indikatorer som valts pekar totalt sett på att det goda djurhälsoläget behållits under 2008. Bekymmersamt är dock att idisslarsjukdomen blåtunga för första gången påträffats i landet

samt att antalet salmonellafall hos nötkreatur ökat.

Distriktsveterinärorganisationens mål att arbeta med förebyggande djurhälsovård har givits något lägre prioritet till förmån för mål om akut djursjukvård och smittskyddsarbete, vilket lett till lägre måluppfyllnad på detta område. Denna prioritering har gjorts så att distriktsveterinärorganisationen har kunnat medverka till den akuta bekämpningen mot blåtunga, vilken därmed uppnått mycket hög effektivitet. Detta har varit en tillfällig lösning och regeringen har inte för avsikt att sänka ambitionen på gällande förebyggande hälsovård. Regeringen har i maj 2009 lämnat en proposition med förslag om organisation för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar (prop. 2008/2009:211).

På djurskyddsområdet har måluppfyllnaden för målet om en likvärdig och rättssäker djurskyddskontroll med hög kvalitet i hela landet varit lägre än önskvärt under 2008 vilket även konstaterats tidigare år. Regeringen har hanterat situationen genom att djurskyddskontrollen sedan 1 januari 2009 flyttats till länsstyrelserna, i syfte att uppnå likvärdig kvalitet.

Under 2008 har den nya organisationen av djurskyddsfrågorna inom Jordbruksverkets ram genomförts fullt ut och fungerar väl.

Bekämpandet av smittsamma djursjukdomar har tagit betydligt större resurser i anspråk än vad som förutsågs i statsbudgeten. Bekämpning av framför allt blåtunga, men också salmonella, ligger bakom denna kostnadsökning. Förväntan är att blåtunga ska utrotas genom de åtgärder som nu vidtas och att kostnaden för blåtungebekämpning därmed på sikt ska gå ned till noll. Salmonellasituationen är annorlunda genom att det inte förväntas att salmonella kan utrotas från Sverige.

Frågor om djurhälsa och till viss del även djurskydd är gränsöverskridande till sin karaktär. Att upprätthålla goda förhållanden inom Sverige är beroende av att andra regioner i EU och världen gör detsamma. Det är därför viktigt att Sverige fortsatt agerar i olika internationella sammanhang och inom EU för att i samarbete med andra länder utarbeta kostnadseffektiva system för hantering av hälsorisker, sjukdomsutbrott och djurskydd.

Regeringen bedömer att det samråd som sker inom EU på djurhälso- och djurskyddsområdet

är av stor betydelse för att åstadkomma resultat och därför fortsatt bör prioriteras.

Konsumenter ska ha verktyg och förutsättningar att välja

Resultat

Lagstiftningen inom livsmedelsområdet ålägger företagen ett långtgående ansvar för att de livsmedel de släpper ut på marknaden är säkra. Vidare ska livsmedlen vara korrekt märkta och vara det de utges för att vara, denna senare del benämns redlighet i livsmedelshanteringen. Livsmedelsverket har även ett ansvar för att verka för goda matvanor i befolkningen.

Kontrollen inom livsmedelskedjan ska bedrivas enligt principen från jord till bord och utförs av en rad olika myndigheter på lokal, regional och central nivå. I vilken utsträckning det genomförs en riskbaserad kontroll varierar mellan kommunerna och antalet verksamma inspektörer understiger det faktiska behovet. Detta beror främst på rekryteringssvårigheter. I kommunernas årliga rapportering till Livsmedelsverket uppskattas ytterligare 150 inspektörer behövas i kommunerna, vilket dock är en avsevärd förbättring jämfört med föregående år då 200 inspektörer saknades.

En indikator som visar hur säker maten är i Sverige är andelen allvarliga avvikelser vid offentliga inspektioner i detaljhandeln. Denna indikator visar i det närmaste oförändrat resultat jämfört med närmast föregående år. De vanligaste anmärkningarna rör bristande dokumentation av hur rutiner följs, medan det var betydligt ovanligare med anmärkningar som rör smittorisk, skadedjur eller allergener.

Tabell 2.10 Antal allvarliga avvikelser vid offentlig kontroll

	2005	2006	2007	2008
Antal rapporterade inspekterade kontrollpunkter	22 535	16 005	29 672	42 880
Andel allvarliga avvikelser (%)	20	10	14	15

Livsmedlens kemiska säkerhet kan speglas av det av Livsmedelsverket framtagna indextalet avseende akrylamid i svenska livsmedel. Insatser har gjorts sedan 2002 för att förmå livsmedelsproducenterna att minska halterna i sina produkter. Akrylamid klassas som troligt cancerframkallande hos människa. Risken för att

akrylamid bildas i vegetabiliska livsmedel varierar påtagligt mellan olika odlingsår. De variationer som finns mellan mätningarna kan bl.a. därför inte entydigt förklaras av minskade akrylamidhalter i maten på grund av ändrad produktionsteknik.

Tabell 2.11 Akrylamidinhåll i vissa livsmedel

Indextal för akrylamid i svenska livsmedel (ug)	2005	2006	2007	2008
Vårprovtagning	-	20	20	22
Höstprovtagning	21	18	19	20

Ett annat sätt att spegla livsmedlens kemiska säkerhet är att studera i hur stor andel av kontrollerna av rester av bekämpningsmedel i vegetabilier respektive främmande ämnen i animaliska livsmedel som gränsvärdena överskrids. Endast i ett fåtal fall överskrids de fastlagda gränsvärdena för främmande ämnen, medan gränsvärdena för bekämpningsmedel överskrids betydligt oftare. Vid överskridanden antingen återkallas eller stoppas produkterna redan innan de når marknaden. Det är även vanligare att beslut tas om riktad kontroll av efterföljande partier.

Trots att maten i Sverige på det stora hela är säker konstateras ibland problem med olika livsmedel, som exempel kan nämnas melamin i mjölkprodukter från Kina, dioxin i irländskt fläsk- och nötkött samt för höga halter av bekämpningsmedel i frukt och grönsaker. Tack vare ett välutbyggt samarbete inom EU med snabb informationsspridning, fungerande system hos företagen och kontroll från de svenska myndigheterna kan dessa problem hanteras snabbt och korrekt så att produkterna plockas bort från marknaden.

Ska konsumenterna kunna göra medvetna val mellan olika livsmedel är det av vikt att märkningen av livsmedlen är ändamålsenlig och korrekt. Dessvärre kan konstateras att detta inte är fallet fullt ut. I såväl den lokala som centrala livsmedelskontrollen konstateras brister. Det kan exempelvis handla om angivande av vattenhalt i fjäderfäkött eller användande av begrepp som naturlig, traditionell, fritt från och färskpressad. Det har även uppmärksamats problem med felaktig datummärkning av livsmedel. Under året har flera olika insatser gjorts på området vilket bl.a. har resulterat i att flera producenter ändrat sin märkning av livsmedel.

Ett annat område där det är viktigt för många konsumenter att göra medvetna val är de personliga matvanorna. Felaktiga kostvanor utgör en riskfaktor för befolkningen att drabbas av många sjukdomar. Det är ett större folkhälsoproblem än förekomsten av gifter i maten. Många svenskar äter en kost som inte är i enlighet med näringsrekommendationerna, vilket leder till övervikt och fetma. Livsmedelsverket konstaterar att personer med kort utbildning har sämre matvanor än de med längre utbildning, män sämre än kvinnor och unga sämre än äldre. Det finns dock positiva tendenser, den totala konsumtionen av frukt och grönsaker ökar samtidigt som konsumtionen av söta drycker minskar. Livsmedelsverket har under de senaste åren i vissa sammanhang kritiserats på grund av sina kostråd. De kostråd Livsmedelsverket lämnar är baserade på vetenskaplig grund, revideras regelbundet och tas fram i samarbete med välrenommerade forskare.

Befolkningens matvanor förändras mycket långsamt men ett sätt att följa utvecklingen är Livsmedelsverkets index som speglar kostens kvalitet. Detta index väger samman konsumtionen av olika produkter, bl.a. typ av fett, fiskkonsumtion, hur mycket fullkorn som äts och hur mycket frukt och grönsaker man äter. Medelvärde för detta index, där maximalt bra värde är 12, har beräknats till 6, något högre för kvinnor än för män. Resultaten är i princip de samma som vid tidigare mätningar 2005 och 2006.

Analys och slutsatser

Livsmedelskontrollen fungerar tillfredsställande men det finns vissa brister, främst på lokal nivå där kontrollernas utförande varierar stort mellan kommunerna. Främst utgörs bristerna av att kontrollen utförs på olika sätt av olika kontrollmyndigheter och att det i många kommuner finns för få livsmedelsinspektörer anställda. Arbetet med att likrikta och ytterligare riskbasera livsmedelskontrollen måste fortsätta för att upprätthålla det relativt höga förtroende som finns för livsmedlen i Sverige.

Den stickprovskontroll av bekämpningsmedel och främmande ämnen som bedrivs av Livsmedelsverket är riskbaserad och av betydelse för att säkerställa att de livsmedel som konsumeras i Sverige är säkra.

Frågor om s.k. redlighet i livsmedelshandlingen blir allt viktigare i takt med att fler och

fler produkter märks på olika sätt. Det är viktigt att de regler som finns inom området efterlevs och att konsumenterna inte vilseleds.

De livsmedel som konsumeras i Sverige är i allmänhet säkra. Felaktiga kostvanor är en betydligt större riskfaktor för befolkningen än förekomsten av gifter i maten. Befolkningens matvanor är en riskfaktor för flera sjukdomar. Många borde äta mer frukt och grönsaker än i dag och en betydligt mindre del av det dagliga energiintaget borde komma från så kallat energitäta livsmedel. Livsmedelsverkets kostråd är, och ska fortsatt vara, baserade på vetenskapligt underlag. För att skapa trovärdighet för råden bör transparensen i arbetet med kostråden öka samtidigt som den vetenskapliga basen inte får frångås.

Sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen

Genom myndigheternas förebyggande arbete har det goda djurhälsoläget bibehållits under 2008. De utbrott av smittsamma djursjukdomar som skett under 2008 har kunnat bekämpas på ett effektivt sätt. Oroande är dock att idisslar-sjukdomen blåtung för första gången påträffats i landet och att antalet salmonellafall hos nötkreatur ökat. Arbetsinsatsen för vaccination mot blåtung har till viss del trängt ut verksamhet med förebyggande djurhälsovård under 2008. Regeringen ser det som en tillfällig lösning och har inte för avsikt att sänka ambitionsnivån på förebyggande hälsovård.

Under 2008 har den nya organisationen för djurskyddsfrågor inom Jordbruksverkets ram genomförts fullt ut. Regeringens bedömning är att nuvarande organisation på djurskyddsområdet fungerar väl och är kostnadseffektiv.

Regeringens bedömning är att livsmedelskontrollen fungerar tillfredsställande men det finns brister, främst på lokal nivå där kontrollernas utförande varierar stort mellan kommunerna.

De livsmedel som konsumeras i Sverige är i allmänhet säkra och det förekommer lite gifter i maten.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att måluppfyllelsen för målet De gröna näringarna utmärks av omtanke, ansvarstagande och hög etik är god.

2.4.4 Skogspolitik

Skogen är en nationell tillgång och en förnybar resurs som ska skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls. Vid skötseln ska hänsyn tas även till andra allmänna intressen. Skogspolitiken kännetecknas av att den har två jämställda mål, ett produktionsmål och ett miljömål. Den svenska skogspolitiken ger skogsbruket en stor frihet men också ett stort ansvar för att nå de skogspolitiska målen. De statliga åtagandena begränsas därför framförallt till rådgivning och information, tillsyn samt områdesskydd och naturvårdsavtal. Bidrag ges i begränsad omfattning, framförallt genom landsbygdsprogrammet.

För skogspolitiken är det svårt att göra resultatbedömning för ett enskilt år. Skogssektorn behöver studeras över längre tidsperioder än ett år på grund av de långa leetiderna från insatta åtgärder till dess att resultaten kan bedömas.

Följande indikatorer har använts för bedöma måluppfyllelsen: Virkesförråd och återväxt; Röjning och avverkning; Skog och vilt i balans; Miljöhänsyn; samt Skydd av skogsmark. Konsekvenserna av stormarna 2005 och 2007 i södra Sverige föranleder regeringen att även redovisa resultatet av de insatser som gjorts för att lindra effekterna för de drabbade skogsägarna.

Resultat

Virkesförråd och återväxt

För perioden 2004–2008 var den genomsnittliga årliga tillväxten på produktiv skogsmark 110 miljoner skogskubikmeter. Ingen förändring av den genomsnittliga årliga tillväxten har skett sedan period 2002–2006. Det totala virkesförrådet är omkring 3 miljarder skogskubikmeter.

Återväxten har förbättrats mellan perioderna 1999–2001 och 2005–2007, från 74 procent godkända förnygringar till 82 procent.

Röjning och avverkning

Ökningen av den årliga röjda arealen har avstannat och arealen med akut röjningsbehov har planat ut på cirka 1,2 miljoner hektar. Arealerna med akut röjningsbehov återfinns till stor del i ungskogar med hög medeldiameter som är svåra att röja med traditionella metoder.

För perioden 2005–2007 var den genomsnittliga bruttoavverkningen 99 miljoner skogskubikmeter. Jämfört med perioden 2001–2003 är det en ökning med 23 procent. I förstnämnda

perioden ligger dock avverkningarna efter stormarna Gudrun och Per med. Enligt preliminära beräkningar låg bruttoavverkningen under 2008 på 87 miljoner skogskubikmeter. Jämfört med 2007 är det en minskning med 10 procent.

Skog och vilt i balans

Skadenivån i ungskogarna av tall har ökat sedan mitten av 90-talet och ligger på en mycket hög nivå. De senaste åren har 47 procent av tallstammarna i ungskog betesskador och nära 10 procent har fårska betesskador. Trädbildningen av främst asp men även rönn har avtagit de senaste åren, medan mängden sälg har ökat.

Miljöhänsyn

Miljöhänsyn är de krav på hänsyn till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen som samhället ställer vid skötsel av skog. Detta regleras i skogsvårdslagen (1979:429). Skyddet av fasta fornlämningar regleras i lag (1988:950) om kulturminnen.

Skogsstyrelsens uppföljning av miljöhänsyn visar på fortsatt brist i utförandet. Preliminära siffror visar att för perioden 2005–2007 uppnådde 75 procent av den förnygringsavverkade arealen skogsvårdslagens bestämmelser om miljöhänsyn. Det är samma nivå som för perioden 2003–2005. På stora delar av de underkända förnygringsavverkningarna är tillräcklig mängd träd sparade men fel hänsyn har prioriterats. Enskilda markägares arealandel godkända förnygringsavverkningar har ökat med 6 procent sedan 2003–2005. Arealen förnygringsavverkningar som når upp till Skogsstyrelsens rådgivningsbudskap, dvs. är bättre än skogsvårdslagens bestämmelser, var 32 procent för perioden 2005–2007. Andelen har minskat sedan 2001–2003 då den var 39 procent.

Skogsstyrelsen har under 2008 haft i uppdrag att utveckla en fördjupad samverkan mellan natur- och kultursektorerna och de areella näringarna. Under 2008 har myndigheten utarbetat strategin Skogsstyrelsens och skogens kulturarv där berörda myndigheter och skogsnäringen har bjudits in att delta i arbetet.

Skydd av skogsmark

Vid utgången av 2008 var omkring 24 200 hektar produktiv skogsmark skyddad genom naturvårdsavtal och 18 700 hektar som biotopskyddsområden. Det årliga nytillskottet av dessa skydd har minskat under de senaste åren. Inom nationalparker och naturreservat nedan gränsen för

fjällnära skog var arealen skyddad produktiv skogsmark omkring 291 000 hektar vid utgången av 2008. Ovan gränsen för fjällnära skog var arealen skyddad skog (all skogsmark) 1,67 miljoner hektar vid utgången av 2007.

Arealen frivilliga avsättningar som uppfyller Skogsstyrelsens krav på dokumentation uppgår till omkring 1,13 miljoner hektar varav mer än 80 procent återfinns nedan gränsen för fjällnära skog. Den totala arealen frivilliga avsättningar, inklusive ej dokumenterad areal, skattas till 1,17 miljoner hektar.

Skadeinsekter i stormdrabbade områden

Skogsstyrelsens bedömning är att cirka 700 000 skogskubikmeter granskog har dödats av granbarkborren under 2008 inom de områden som drabbades av stormarna Gudrun och Per.

Analys och slutsatser

Regeringens bedömning är att skogspolitiken mål bör kunna genomföras likvärdigt i hela landet och därför tillsattes en särskild utredare för att utvärdera hur försöksverksamheten med vidgad samordnad länsförvaltning i Gotlands län påverkar genomförandet av skogspolitiken. Utredaren lämnade sitt slutbetänkande Hur ska skogspolitiken genomföras på Gotland? (SOU 2008:103) till regeringen den 2 december 2008. Regeringen avser att återföra de skogspolitiska uppgifterna på Gotland till Skogsstyrelsen när försöket löper ut den 31 december 2010. Regeringen har gett Statskontoret i uppdrag att föreslå hur de skogspolitiska uppgifterna på Gotland kan utföras så kostnadseffektivt som möjligt när de återförs till Skogsstyrelsen. Statskontoret ska undersöka vilka fördelar som kan vinnas genom samordning med länsstyrelsen. Detta samtidigt som Skogsstyrelsens lokala förankring behålls. I en andra del av uppdraget ska Statskontoret föreslå vilka delar av den lösning som föreslås för Gotland skulle vara möjlig att tillämpa i andra delar av landet.

Skogsstyrelsens årliga utvärdering av miljöhänsyn vid föryngringsavverkning visar att det finns fortsatt behov av insatser i form av tillsyn samt rådgivning för ett hållbart skogsbruk. Avsaknad av planering under barmarkssäsongen och felaktiga avgränsningar av hänsynsytor bidrar till försämrat resultat vid föryngringsavverkning. Skogsstyrelsen har under 2008 tagit fram en strategi för sitt arbete med miljöhänsyn vid skogliga åtgärder samt ett förslag till handlingsplan. Slutsatserna från en fallstudie genom-

förd av Skogsstyrelsen visar att virkesköparen har en nyckelroll eftersom majoriteten av markägare överlämnar ansvaret till virkesköparen samt att bristande planering ofta är den avgörande orsaken till dåligt resultat. Eftersom skogsbrukare och virkesköpare har ett stort ansvar för att miljöhänsyn tas är en väl förankrad handlingsplan av stor vikt för att förbättra miljöhänsyn i skogsbruket.

Det årliga nytillskottet av areal som skyddas genom biotopskyddsområde och naturvårdsavtal har minskat under de senaste åren. En orsak är höga mark- och virkespriser. En annan orsak till ett vikande intresse för naturvårdsavtal är att skogsägarens tidigare möjlighet att periodisera intäkten upphörde 2005. Regeringen bedömer att skyddsformen naturvårdsavtal i många fall kan vara ett tillfredsställande alternativ eftersom det lyfter fram äganderätten samt tar till vara markägarens intresse och egna förutsättningar på ett positivt sätt.

Informations- och bekämpningsinsatser tillsammans med gynnsamma väderleksförhållanden har haft en dämpande effekt på skadeutvecklingen i de stormdrabbade områdena i södra Sverige under 2008.

Regeringen bedömer att skogsvårdslagen, tillsyn och rådgivning samt biotopskydd och naturvårdsavtal är de viktigaste statliga verktygen för att nå de skogspolitiska målen. Insektsövervakning och beredskap för eventuella statliga åtgärder i de stormfällda områdena i södra Sverige är viktigt. Skogsstyrelsens uppdrag att övervaka och informera markägare om skadeinsektspopulationen bör därför förlängas under 2010.

Analys och slutsatser för högre tillväxt i skogen redovisas under avsnittet Hållbar tillväxt i skogen. Skogens roll för klimatet samt förnybar energi redovisas under avsnitten De gröna näringarnas klimatarbete, respektive Förnybar energi från jord och skog.

I EU:s fördrag saknas specifik rättslig grund för en gemensam skogspolitik. Det svenska skogsbruket påverkas trots det av vad som händer såväl på den europeiska som den internationella arenan. Det handlar dels om att marknaden för skogsindustriella produkter i betydande utsträckning är global, dels om att Sverige på olika sätt deltar i europeiskt och internationellt samarbete som får konsekvenser för den svenska skogspolitiken. Många globala konventioner och överenskommelser omfattar skogsfrågor.

Många frågeställningar inom andra EU-gemensamma politikområden har påverkan på skogsbruket. Det gäller t.ex. de s.k. FLEGT-förhandlingarna (Forest Law Enforcement Governance and Trade) om skogslagstiftningens efterlevnad i länder utanför EU och handel med dessa länder, förslaget till en ny förordning om tillbörlig aktsamhet vid handel med skogsprodukter (due-diligence), ramdirektivet för vatten samt det energipolitiska samarbetet.

2.5 Revisionens iakttagelser

Samtliga årsredovisningar för myndigheterna inom utgiftsområdet har av Riksrevisionen bedömts vara i allt väsentligt rättvisande.

Riksrevisionen lämnade en invändning i revisionsberättelsen för Skogsstyrelsens årsredovisning 2007. Regeringen har under 2008 noggrant följt myndighetens arbete med att komma till rätta med den invändningen, samt vidtagit vissa åtgärder. Regeringen kommer även framdeles att följa myndighetens arbete för att säkerställa en god styrning och förvaltning.

Granskningsrapporter

I december 2006 publicerade Riksrevisionen en granskning av det statliga arbetet med genetiskt modifierade organismer (GMO) i foder, livsmedel och industriråvaror (Genetiskt modifierade organismer – det möjliga och det rimliga, RiR 2006:31).

För att tydliggöra gällande regler utfärdade regeringen den 10 maj 2007 en förordning om försiktighetsåtgärder vid odling och transport m.m. av genetiskt modifierade grödor ((SFS 2007:273).

Riksdagen behandlade framställan från Riksrevisionens styrelse (2006/07:RRS23), och beslutade den 17 december 2007 om delvis bifall till framställningen (bet. 2007/08:MJU1). Bifall lämnades för två tillkännagivanden;

- att regeringen ska se till att myndigheterna utför sin prövning av GMO-ärenden rörande foder, livsmedel och industriråvaror i enlighet med gällande regler för etiska bedömningar och riskbedömningar och

- att regeringen ska tydliggöra och komplettera regelsystemen för genmodifierade organismer i foder, livsmedel och industriråvaror.

Statens jordbruksverk har under 2008 tagit fram föreskrifter om försiktighetsåtgärder vid odling av genetiskt modifierade organismer (SJVFS 2008:34).

I juni 2008 redovisade Riksrevisionen en granskningsrapport om tvärvillkorskontroller i EU:s jordbruksstöd (RiR 2008:11). Riksdagen behandlade framställan från Riksrevisionens styrelse (2008/09:RRS26) och beslutade den 15 april 2009 att avslå framställan (bet. 2008/09:MJU18). Regeringen och Jordbruksverket har efter Riksrevisionens granskning vidtagit åtgärder för att rätta till bristerna i tillämpningen av EG:s bestämmelser om tvärvillkorskontroller, bl.a. har kontrollansvaret för samtliga tvärvillkor överförts till länsstyrelserna. Kvarstående frågor bereds för närvarande i Regeringskansliet.

I juni 2008 redovisade Riksrevisionen en granskningsrapport: Dricksvattenförsörjning – beredskap för stora kriser (RiR 2008:8). Riksrevisionen har i sin granskning uppmärksammat behovet av att regeringen säkerställer krisberedskapen på dricksvattenområdet. Mot bakgrund av att det under senare år från olika håll även lyfts fram att försörjningen av livsmedel är ett område där god beredskap också måste kunna säkras, har det inom ramen för ett projektarbete i Jordbruksdepartementet gjorts en översyn av mål, organisering och ansvarsfördelning samt samarbetsformer vad gäller beredskapsplaneringen för försörjningen av såväl dricksvatten som livsmedel. Projektgruppens förslag och hur processen framåt ska se ut redovisas under politikens inriktning.

I november 2008 redovisade Riksrevisionen en granskningsrapport: Statens insatser för ett hållbart fiske (RiR 2008:23). Stora delar av rapportens påpekanden är redan åtgärdade bland andra genom fiskeprogrammet för 2007–2013. Fiskelagsutredningen hanterar andra frågeställningar som lyfts fram i rapporten.

2.6 Politikens inriktning

Regeringens övergripande mål är att skapa förutsättningar för fler arbetstillfällen och fler växande företag i Sverige, för att därigenom bryta utanförskapet.

De gröna näringarna och andra, ofta små företag, är betydelsefulla för Sveriges tillväxt och utveckling framför allt på landsbygden. Regeringen vill därför inom ramen för ett hållbart nyttjande av naturresurser skapa goda förutsättningar för livskraftiga företag på landsbygden. Med de gröna näringarna avses jordbruk, skogsbruk, trädgårdsnäring, fiske och vattenbruk samt rennäring med binärningar och livsmedelskedjan.

Visionen för politiken inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel är att *bruka utan att förbruka* med tre övergripande mål:

- Ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet som präglas av öppenhet och mångfald.
- De gröna näringarna är miljö- och resurseffektiva och har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion.
- De gröna näringarna utmärks av omtanke, ansvarstagande och hög etik.

En av förutsättningarna för att uppnå de övergripande målen är att kompetensförsörjning och kunskapsutveckling tryggas genom utbildning, forskning och innovation.

2.6.1 Ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet som präglas av öppenhet och mångfald

Regeringens ambition är att Sverige ska vara Europas bästa land att driva företag i. Det ska vara enkelt, självklart och lönsamt att starta och driva företag.

Företag inom de gröna näringarna utgör dessutom byggstenar för att skapa och upprätthålla en levande landsbygd och en tillväxt i hela landet. Regeringens politik ska skapa förutsättningar för att företag på landsbygden ska kunna bli lönsamma och konkurrenskraftiga.

För att de gröna näringarna ska kunna utvecklas positivt är det viktigt att konkurrensförhållandena är likvärdiga gentemot motsvarande näringar i övriga EU.

Det är centralt att EU:s gemensamma jordbrukspolitik (GJP) reformeras. Sveriges allmänna och långsiktiga målsättning för framtida reformer av GJP är en avreglerad och marknadsorienterad jordbrukssektor styrd av konsumenters efterfrågan och miljöhänsyn samt kraftiga minskningar av utgifterna för jordbrukspolitiken, inklusive slopade utbudsbegränsningar och marknadsprisstöd och en utfasning av direktstöd. Inom ramen för en totalt sett minskad jordbruksbudget och i dagens pelarstruktur inom GJP bör ett ökat relativt fokus läggas på landsbygdsåtgärder med tydliga gränsöverskridande externa effekter.

De gröna näringarnas konkurrenskraft

Jordbruksnäringen är viktig för livsmedelsproduktion, sysselsättning och öppna landskap. Regeringen arbetar för ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv, med ambitionen att svenska jordbrukare ska ha likvärdiga konkurrensförhållanden gentemot jordbrukare i övriga EU. En positiv utveckling av jordbruksproduktionen och efterföljande förädlingsled i Sverige, bidrar till jobb och tillväxt i hela landet. Strukturomvandlingen inom jord- och skogsbruket mot färre men större produktionsenheter, bidrar till att sänka kostnadsnivån och skapar mer effektiva och specialiserade företag. Det moderna lantbruksföretaget är mer kapitalintensivt och kräver större investeringar än tidigare. Därför är den ekonomiska politiken avgörande för viljan att investera.

Genom insatser inom ramen för landsbygdsprogrammet finns förutsättningar för att strukturomvandling och förbättrad konkurrensförmåga inom de gröna näringarna kan förenas med de av riksdagen uppställda miljö kvalitetsmålen.

För att stärka konkurrenskraften i bl.a. de gröna näringarna föreslår regeringen nu betydande sänkningar av skatter och avgifter. Av mycket stor vikt är förslaget om slopandet av handelsgödselskatten och sänkningen av egenavgifterna. Förbättrade förutsättningar för företag inom de gröna näringarna bidrar inte bara till produktionen av sunda och säkra livsmedel, utan även till fler jobb och ökad utvecklingskraft i alla delar av Sverige.

Skatten på handelsgödsel upphör den 1 januari 2010. Uppburen skatt på handelsgödsel och

bekämpningsmedel återförs till jordbruksnäringen t.o.m. 2011. Medlen används liksom tidigare till i första hand tillämpad forskning, utvecklingsverksamhet och rådgivning för ändamål som främjar en hållbar utveckling av svenskt jordbruk.

Regeringens nya åtgärd inom arbetsmarknadspolitiken, Lyft, omfattar insatser inom statliga och kommunala bolag och verksamheter samt ideella organisationer med viss verksamhet, bl.a. genom insatser till exempel inom miljö, skogsvård och kulturarvet. Insatsen syftar till att aktivera personer som saknar arbete och att säkerställa bibehållen kontakt med arbetsmarknaden. Samtidigt kan insatserna ses som ett sätt att bidra till att upprätthålla värdefulla natur- och kulturmiljövärden.

De gröna näringarna gynnas också av regeringens förslag att reformera de sociala trygghetssystemen för företagare. Reformerna innebär en ökad likabehandling av företagare och anställda och tydligare regler. Förslagen kommer även att göra det mindre riskfyllt att anställa. Sammantaget innebär alla reformerna som påverkar jordbruksnäringen och andra företag verksamma inom de gröna näringarna att företagsklimatet förbättras. Samtidigt skapas förutsättningar att bättre kunna tillvarata den tillväxtpotential som finns.

De nuvarande livsmedels- och energipriserna skapar både utmaningar och möjligheter för Sveriges lantbrukare. Efterfrågan på hållbara och närproducerade råvaror för livsmedel, energi och andra biobaserade produkter leder till nya utvecklingsmöjligheter för den svenska landsbygden och de näringar som verkar där. Regeringen arbetar för stabila förutsättningar för att öka en hållbar produktion av biomassa.

Hanteringen av jordbruksstöd ska karakteriseras av effektivitet, snabbhet och noggrannhet. I utredningen Den svenska administrationen av jordbruksstöd (SOU 2009:7) presenteras olika förslag till effektiviseringar av verksamheten. Regeringen är positiv till att effektivisera verksamheten och minska risken för sanktioner, och bereder förslagen i utredningen inom Regeringskansliet. Länsstyrelserna i Blekinge län och Skåne län har till regeringen lämnat ett förslag som innebär att jordbruksverksamhet flyttas från Länsstyrelsen i Blekinge län till Länsstyrelsen i Skåne län för att på så sätt åstadkomma ökad samordning och förbättrad effektivitet. Regeringen ser positivt på detta förslag. Jord-

bruksverket har i en rapport givit förslag på hur åjourföringen av blockdatabasen kan förbättras. Rapporten har remitterats. Förslagen om åjourföring och förslagen från länsstyrelserna i Skåne län och Blekinge län bereds i Regeringskansliet.

Regelförenkling

Regeringens arbete med förenklingar ska leda till en märkbar positiv förändring i vardagen för företagen. En minskad administrativ börda gör att företagarna kan fokusera på produktionen och utvecklingen av det egna företaget. Målsättningen är att under fyra år minska företagets administrativa kostnader till följd av statliga regler med 25 procent till hösten 2010. De administrativa kostnaderna för Jordbruksdepartementets ansvarsområden uppmättes i slutet av 2008 ha minskat med drygt 33 procent. Ambitionen är att ytterligare minska den administrativa bördan.

Regeringen driver aktivt frågan om förenklingar av både den gemensamma jordbruks- och fiskeripolitiken i EU. Den stora reformen av jordbrukspolitiken 2003 ledde till en frikoppling av stöden från produktionen i de flesta jordbrukssektorer. Under 2008 påbörjades arbetet med den s.k. hälsokontrollen av den gemensamma jordbrukspolitiken, vilket lett till ytterligare marknadsanpassning samt ett ökat fokus på landsbygdsåtgärder. Bland annat kommer systemet med mjölkkvoter att fasas ut och reglerna för direktstöd har förenklats.

Regeringen arbetar aktivt för att förenkla EGalagstiftningen på jordbruks- och fiskeområdet. Sverige har tillsammans med ett antal andra medlemsstater tagit fram en bruttolista på möjliga förenklingar inom jordbruksområdet som Europeiska kommissionen och Rådet kommer att behandla.

Även i regeringens arbete med att nå en effektiv fiskeriförvaltning nationellt och på EU-nivå är regelförenkling central.

Sverige – det nya matlandet

Regeringen arbetar vidare med sin vision Sverige – det nya matlandet. Det finns en stor potential i att utveckla och koppla samman livsmedelssektorn och småskalig livsmedelsförädling med turism och måltidsupplevelser, samt att främja

lokal och regional matkultur för att skapa fler jobb och ökad tillväxt i hela landet. Av denna anledning initierar regeringen en ny satsning på 10 miljoner kronor årligen under fem år som består av en del som riktar sig mot kommunikation kring visionen om Sverige – det nya matlandet, och en del som är riktad mot mat i offentlig sektor. Regeringen förfogar dessutom över flera verktyg som kan användas i arbetet för att nå visionen, inte minst genom ett bättre utnyttjande av landsbygdens resurser. Livsmedelsstrategin och landsbygdsprogrammet är två centrala verktyg för att förverkliga visionen Sverige – det nya matlandet.

År 2008 påbörjades en satsning på livsmedelssektorn genom En livsmedelsstrategi för hela Sverige. I strategin ingår insatser för att främja en ökad innovationsgrad och kompetensutveckling inom sektorn, insatser för mer utvecklade logistiklösningar för transport mellan olika aktörer, insatser för export av livsmedel, samt för att öka dialogen mellan sektorns representanter. Ytterligare satsningar inom ramen för livsmedelsstrategin är förbättring av förutsättningarna för småskaliga producenter och riktade åtgärder som ger goda förutsättningar för att tillgodose konsumenternas efterfrågan på ekologiska livsmedel. Den småskaliga produktionen av livsmedel är vanligtvis baserad på närproducerade råvaror och har dessutom ofta en besöksnäring kopplad till produktionen. Även ekologisk produktion har potential att utvecklas så att landsbygdens tillväxt stärks.

Livsmedelssektorn har stor betydelse för hela Sverige, i termer av arbetstillfällen och tillväxt i hela landet. Satsningen på En livsmedelsstrategi för hela Sverige har givit goda resultat och fortsätter 2010.

En viktig utgångspunkt i visionen Sverige – det nya matlandet är att länka samman turism med upplevelser kopplade till mat och dryck. Regeringen avser därför gå vidare med satsningar inom bl.a. landsbygdsprogrammet för att skapa goda utvecklingsmöjligheter för mat med mer värden. Exempel på satsningar är främjande av småskalig livsmedelsförädling, turism och samverkan mellan olika näringar och gemensam kommunikation. Genom omprioriteringar har regeringen kunnat förstärka åtgärder inom området med ytterligare 160 miljoner kronor. Företagandet inom landsbygdsturism ökar, både i form av nya företag och som diversifiering av jordbruksverksamhet med koppling till jakt,

fiske, hästar och natur- och kulturupplevelser. Måltiden är ofta en del av upplevelsen.

För att utveckla Sverige som matland behövs också åtgärder för att höja kvaliteten på maten i den offentliga sektorn inom t.ex. skolan och i äldreomsorgen.

En viktig del i att nå visionen Sverige – det nya matlandet är även att stärka forskningen inom detta område. Regeringen har givit Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) och Vinnova uppdraget att tillsammans med näringslivet utforma ett forskningsprogram för livsmedelsområdet.

Ovannämnda insatser kompletterar varandra vad gäller att stärka möjligheterna att nyttja den totala potential som finns till ökad tillväxt och fler jobb. Syftet är att uppnå regeringens långsiktiga vision om att Sverige ska bli ett ledande matland i Europa.

Sameområdet

Den moderna rennäringspolitiken ska bidra till ett starkt och utvecklat samiskt näringsliv och bidra med förutsättningar för rennäringsföretagen som ska leda till lönsamhet och framtidstro inom området.

Rennärigen med jakt, fiske och duodji (sameslöjd) är en bärande del av det samiska kulturarvet. Regeringen eftersträvar en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring som kan bedrivas så att den ger försörjning på ett långsiktigt ekonomiskt och kulturellt sätt.

I ett förändrat klimat förändras också förutsättningarna för rennärigen. Sametinget har fått i uppdrag av regeringen att se över möjligheterna och formerna för åtgärder för att anpassa rennärigen till förändrade klimatförhållanden och således bidra till bättre planeringsförutsättningar för densamma. Konventionen om den gränsöverskridande renskötseln mellan Sverige och Norge beräknas kunna träda i kraft under 2010 eller i inledningen av 2011, vilket ger ett stabilt ramverk för de berörda.

Givet samernas ställning som urfolk har Sametinget och samerna en särskild ställning i samhället. Det är viktigt att de samiska språkens användning i samhället säkerställs och att det finns ett starkt och utvecklat samiskt konst- och kulturliv. Som urfolk har samerna rätt till självbestämmande i ett antal frågor. Regeringen avser

att återkomma till frågan om ett ökat inflytande för Sametinget i den kommande propositionen om samepolitiken. Genom regeringens proposition Från erkännande till egenmakt (prop. 2008/09:158) har förutsättningarna för att främja de samiska språken ökat påtagligt. Frågan om en nordisk samekonvention mellan Sverige, Norge och Finland är föremål för fortsatta diskussioner mellan länderna. En färdplan för förhandlingar utarbetas under 2009.

Stärkt utvecklingskraft på landsbygden

Ett strategiskt synsätt på olika samhällsnivåer är nödvändigt för att landsbygdens utvecklingskraft ska kunna tas tillvara. Den framtida utvecklingen är beroende av människor, företag, organisationer och myndigheter på lokal, regional och nationell nivå. Regeringens arbete för att stärka landsbygden bedrivs genom insatser inom och samverkan mellan olika utgiftsområden. Regeringens samlade strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder har redovisats för riksdagen i regeringens skrivelse 2008/09:167.

De flesta landsbygdsområden är rika på naturresurser och råvaror. Mark- och vattenresurserna kan användas inte bara för produktion inom jord- och skogsbruk, fiske och vattenbruk utan också för energiutvinning och produktion av industriråvaror för olika branscher. Som en följd av den nödvändiga miljö- och klimatomställningen förutser regeringen att efterfrågan på förnybara resurser kommer att öka betydligt under kommande årtionden. Det kommer därför att finnas stora möjligheter för utveckling av entreprenörskap och företagande med anknytning till de gröna näringarna, inte minst inom energisektorn. Det finns också en stor utvecklingspotential genom fortsatt vidareförädling av produkter från jordbruk, skogsbruk, vattenbruk och fiske.

Landsbygdens unika natur- och kulturmiljöer utgör också en stor utvecklingspotential för företagande, jobb och tillväxt och är en värdefull resurs för hela landet. Dessa miljöer ger möjlighet till ett attraktivt permanent- och deltidsboende, rekreation och rehabilitering, ett rikt friluftsliv samt en utvecklad turism och annat företagande. I sammanhanget bör nämnas att problem med massförekomst av myggor i området kring nedre Dalälven tidvis är betydande.

Försöksverksamhet med myggbekämpning har framgångsrikt bedrivits i det berörda området. Regeringen anser att det är viktigt att verksamheten med att begränsa myggförekomsten kan fortsätta samt att det är en fråga som ska hantearas på regional och lokal nivå. Stöd till denna verksamhet bör prövas inom ramen för de samlade medel som finns tillgängliga regionalt och lokalt.

Den tätortsnära landsbygdens goda miljöer är många gånger särskilt viktiga för växande stads- och storstadsregioners attraktionskraft. En ökad trängsel i de tätbebyggda delarna av Europa och världen leder till en ökad internationell efterfrågan på det som Sveriges landsbygdsmiljöer har att erbjuda, t.ex. friluftsliv och naturnära upplevelser.

Landsbygdens sociala och ekonomiska utveckling bygger i hög grad på ett samspel mellan privata, offentliga och ideella insatser. Det engagemang som finns hos enskilda människor, byalag, intresseföreningar, folkrörelser och organisationer skapar framtidstro och står för en ökande del av nya initiativ och nytt entreprenörskap. Exempel på detta är övertagande av drift av traditionell offentlig service i samverkan med kommunerna, drift av infrastruktur eller utvecklingsarbete inom den sociala ekonomin. Det är viktigt att ta tillvara den lokala nivåns långa erfarenhet av sektorsövergripande synsätt och arbetssätt.

Landsbygdsprogrammet

Ett viktigt instrument för landsbygdsutveckling inom utgiftsområdet är Landsbygdsprogrammet för Sverige 2007–2013. Detta program omfattar jobb på landsbygden, en hållbar produktion av livsmedel, hänsyn till regionala förutsättningar och hållbar tillväxt. Landskapets natur- och kulturvärden ska värnas och den negativa miljöpåverkan minimeras. Landsbygdsprogrammets åtgärder ska främja ett hållbart nyttjande av naturresurser, företagande, tillväxt både inom de gröna näringarna och inom annat landsbygdsbaserat företagande, samt attraktiva miljöer för boende och besökande på landsbygden. En hög miljöambition ska bidra till att flera av de nationella miljökvalitetsmålen och Sveriges internationella åtaganden ska kunna uppnås. Lokalt engagemang ska stödjas och ett brett deltagande

från många grupper i arbetet för landsbygdens utveckling ska eftersträvas och uppmuntras.

En helhetssyn på landsbygdens näringsliv är särskilt motiverad till följd av stora avstånd och knapphet i infrastruktur och service.

Målgruppen för åtgärder med syfte att främja konkurrenskraft, innovation, tillväxt och fler jobb omfattar företag inom de gröna näringarna, livsmedelsförädling, turistnäringen och mikro-företag i andra branscher på landsbygden samt även grupper av företag, organisationer och föreningar.

Under 2009 har regeringen fattat beslut om förslag till ändringar av det svenska landsbygdsprogrammet. Omprioriteringar kommer att ske bl.a. för att förbättra målpuppfyllelsen för flera av miljöåtgärderna och de av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålen, stärka konkurrenskraften, samverkan och tillväxt inom livsmedelssektorn, turistnäringen samt inom mjölksektorn.

Revideringen av programmet sker bl.a. med anledning av jordbruksministerrådets beslut om att omfördela ytterligare medel från direktstöden till landsbygdsprogrammen genom s.k. module-ring. Medlen ska öronmärkas för insatser som syftar till att möta nya utmaningar i form av klimatförändringar, att öka produktionen av förnybar energi, förbättra vattenförvaltningen, bevara biologisk mångfald samt att möjliggöra en omstrukturering av mjölksektorn.

En ytterligare anledning till revidering av programmet under 2009 är den politiska överenskommelsen mellan stats- och regeringscheferna vid Europeiska unionens råd i mars 2009, om en ekonomisk återhämtningsplan med anledning av den finansiella krisen. I planen ingår ytterligare en budgetmässig förstärkning av landsbygdsprogrammen. Insatserna i det svenska landsbygdsprogrammet ger möjlighet att inom ramen för det lokala utvecklingsarbetet öka tillgången till bredband på landsbygden. Regeringen förstärker utbyggnaden av bredband inom landsbygdsprogrammet med 190 miljoner kronor.

Under hösten 2009 väntas EU-kommissionen att fatta beslut om programändringarna så att de kan träda i kraft fr.o.m. 2010. Under 2010 kommer en halvtidsutvärdering av landsbygdsprogrammet att genomföras.

Fiskeprogrammet

Målen för det svenska programmet för Europeiska fiskerifonden under perioden 2007–2013, är att förbättra fiskbestånden, anpassa fiskeflottans kapacitet till befintliga resurser och bidra till sysselsättning inom fiskesektorn. De projekt och åtgärder som kan finansieras genom programmet ska främja och komplettera övriga beslut och förändringar i en hållbar fiskeriförvaltning. Den lokala nivån stärks genom den s.k. Leader-metoden i form av fiskeområdesgrupper i ett tiotal områden i landet. Såväl kustområden som områden med insjöfiske och mer fritidsfiskebaserad verksamhet är representerade. Målgruppen för åtgärder i programmet är huvudsakligen företag och organisationer med koppling till yrkesfisket, vattenbruket och beredningsindustrin.

Regeringen anser att prioriterade åtgärder inom programmet är de som bidrar till förbättringar i havsmiljön såsom förbättrade förutsättningar för naturliga fiskbestånd, restaurering och utvecklingsarbete, särskilt avseende förbättrad redskapsselektivitet för att minska bifångster och utkast. Avgörande för främjandet av ett hållbart fiske och en lönsam fiskerinäring är också att åtgärder för att minska fiskeflottans överkapacitet prioriteras.

Vattenbruk, fritidsfiske och fisketurism

Vattenbruksutredningens slutbetänkande Det växande vattenbrukslandet (SOU 2009:26) lämnades i februari 2009 och bereds inom Regeringskansliet. Utredaren föreslår en långsiktig strategi för att stärka ett ekonomiskt och ekologiskt hållbart svenskt vattenbruk. Det beräknas att 1500 arbetstillfällen skulle kunna skapas i inland och kustbygder om strategin genomförs. Även inom EG antogs i juni 2009 rådsslutsatser för en ny långsiktig strategi för att främja vattenbruket. Regeringen anser att ytterligare forskning och metodutveckling är angeläget för ett effektivt och miljövänligt vattenbruk.

Regeringen anser att det är angeläget att Fiskeriverket utifrån en långsiktig plan fortsätter att utveckla fritidsfiske och fisketurism. Regeringen beskriver detta närmare i propositionen om en sammanhållen svensk havspolitik (prop. 2008/2009:170). Arbetet bör ske i samverkan

med berörda myndigheter och intresseorganisationer.

En fortsatt god och ändamålsenlig fiskevård i kustnära områden och i inlandet stärker arbetet med att utveckla dessa landsbygdsnärings- och förutsättningarna för en god möjlighet till rekreation för allmänheten.

En god jakt- och viltförvaltning möjliggör utökad turism och jaktupplevelser

Regeringen anser att personer som är bosatta på landsbygden och som bedriver verksamhet där ska kunna göra det med goda förutsättningar även när rovdjursstammarna ökar. Ökningen av antalet rovdjur inklusive säl medför oönskade konsekvenser främst för rennäring, lantbruk och det småskaliga fisket. För att gagna fortsatt företagande behöver därför skador orsakade av rovdjur och säl förebyggas och kompenseras. Regeringen är väl medveten om hur sälen påverkar fisket, och avser att se över vilka åtgärder som kan behöva införas, utöver den förlängda satsning som görs.

Regeringen har under våren 2009 lämnat en proposition till riksdagen om förvaltningen av stora rovdjur, En ny rovdjursförvaltning (prop. 2008/09:210). Propositionen innebär en ökad möjlighet till jakt på rovdjur bl.a. inom renskötselområdet, varför skadorna bör minska och följaktligen även ersättningsbehovet. För mer information om propositionen hänvisas till utgiftsområden 20 Allmän miljö- och naturvård.

En god förvaltning av jakt- och fiskbara vilda arter kännetecknas av en acceptabel balans mellan skador och nytta av vilt och fisk inom ramen för ett hållbart nyttjande. Strategiska beslut om förvaltning av vilt bör bygga på helhetsbedömningar av det komplexa samspelet mellan rovdjur och bytesdjur samt viltets effekter på näringsverksamhet och biologisk mångfald. Regeringen vill genom att främja en utvecklad förvaltning inom jakten och fisket öka förutsättningarna för framgångsrika och högklassiga fiske- och jaktupplevelser till gagn för såväl privatpersoner som turistnäring. Regeringen gör också bedömningen att det är lämpligt att undersöka möjligheten att med stöd av ett integrerat viltövervakningssystem utveckla dagens viltförvaltning. Naturvårdsverket och Statens veterinärmedicinska anstalt har därför fått i uppdrag att ge förslag till ett sådant system.

För att åtgärda de problem som följer av att antalet vildsvin ökar i landet, har regeringen vidtagit ett flertal åtgärder för att skapa bättre förutsättningar för en samordnad vildsvinsförvaltning, däribland ändringar i jaktförordningen (1987:905).

Regeringen har under våren 2009 lämnat en proposition till riksdagen om eftersök av trafikskadat vilt (prop. 2008/09:191).

Betänkandet Uthållig älgförvaltning i samverkan (SOU 2009:54) remissbehandlas för närvarande. I betänkandet lämnas förslag med syfte att bättre anpassa älgstammen till fodertillgången och skogstillståndet.

2.6.2 De gröna näringarna är miljö- och resurseffektiva och har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion

Regeringen strävar efter att de gröna näringarna ska ge en uthålligt god avkastning genom att naturresurserna kan brukas utan att förbrukas.

De gröna näringarna måste bli än mer miljö- och resurseffektiva samtidigt som beredskapen för att möta klimatförändringar måste förbättras. Svenskt företagande ska hålla en hög miljöprofil i ett internationellt perspektiv, samtidigt som näringarna ges förutsättningar att vara fortsatt konkurrenskraftiga.

Ett modernt och hållbart jord- och skogsbruk samt fiskerinäring förutsätter att den biologiska mångfalden värnas samt att negativ miljöpåverkan minimeras för att bidra till att uppsatta miljö kvalitetsmål nås.

Det är också viktigt att nyttjandet av resurserna fortsatt är hållbart och bidrar till att Sveriges miljömål uppnås och produktionen av kollektiva nyttigheter vidmakthålles och stärks, inte minst i perspektivet av ett förändrat klimat. Skogs- och lantbrukare samt fiskare bör ha en fortsatt roll som natur- och kulturmiljövårds-entreprenörer och producenter av kollektiva nyttigheter, exempelvis vårdandet av natur- och kulturmiljövården.

Naturvårdsverket tog 2008 tillsammans med bland andra Jordbruksverket och Skogsstyrelsen fram en nationell strategi rörande främmande arter, arter vars införande och spridning kan utgöra ett hot mot den biologiska mångfalden, produktionen m. m. Arbetet bygger på den vägledning rörande främmande arter som tagits fram inom ramen för konventionen om biolo-

gisk mångfald (CBD). Ett motsvarande arbete pågår också i EU. Regeringen ser ett värde i att ta tillvara den verksamhet myndigheterna redan bedriver avseende främmande arter.

Utbildning och forskning har stor betydelse för de gröna näringarnas hållbara utveckling och bidrar till att utveckla kunskapen om de globala utmaningarna vad gäller klimat och miljö. I propositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50), pekar regeringen ut ett antal viktiga forskningsområden varav ett är klimat och miljö. De största strategiska områdena som är direkt inriktade mot klimatarbetet är hållbart nyttjande av naturresurser, energi samt effekter på naturresurser, ekosystem och biologisk mångfald.

En utökad produktion av bioenergi från de gröna näringarna, är ett viktigt bidrag för att nå målen i propositionerna En sammanhållen klimat- och energipolitik – Klimat (prop. 2008/09:162), respektive En sammanhållen klimat- och energipolitik – Energi (prop. 2008/09:163) samt för att nå målsättningen om 50 procent förnybar energi till 2020. Målet utgår från EU:s ambitiösa målsättning på området.

De gröna näringarnas klimatarbete

I propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik – Klimat (prop. 2008/09:162) anger regeringen sektorsövergripande mål för att minska utsläppen av växthusgaser samt ett samlat åtgärdsprogram. Genom propositionen har också berörda myndigheter fått förstärkta anslag för att höja beredskapen inför ett förändrat klimat. I propositionen betonas även vikten av insatser inom landsbygdsprogrammet i syfte att främja de gröna näringarnas anpassningsförmåga till ett förändrat klimat samt i syfte att minska utsläppen av växthusgaser från den gröna sektorn.

Regeringens målsättning är att Sverige ska vara en ledande förebild med ett skogsbruk som är miljöanpassat och bygger på tillvaratagande av förnybara resurser. Regeringen anser att en hög och stabil skoglig tillväxt är en grundläggande utgångspunkt, i arbetet med att tillvarata skogens möjligheter i klimatarbetet. En hög skoglig tillväxt förbättrar möjligheten att ersätta fossila råvaror med råvara från skogen. Tillväxten motverkar också klimatförändringarna genom ökad upplagring av kol i växande skog och mark

och i olika träprodukter. Skydd av skogar kan bidra till ökad upplagring av kol i växande skog.

De gröna näringarna har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion

Mot bakgrund av de globala utmaningar som klimatförändringen utgör krävs, förutom ökade forskningsinsatser, dels en effektivare produktion och användning av energi, dels en ökad produktion och användning av biomassa för energiändamål och som bioråvara till industrin.

Det är viktigt att en ökad produktion kan uppnås samtidigt som miljömålen för biologisk mångfald och minskad övergödning nås.

De gröna näringarna har också en viktig roll i utvecklingen mot ett hållbart samhälle. Ett samhälle som är mindre beroende av fossila bränslen innebär inte bara en miljömässig vinst, utan också en möjlighet till nya arbetstillfällen i hela Sverige.

Potentialen för energieffektivisering i de gröna näringarna är stor. Regeringen verkar för att minska energianvändningen inom de gröna näringarna. Regeringen har gett berörda myndigheter i uppdrag att kartlägga de gröna näringarnas energianvändning och ge förslag på möjliga åtgärder för energieffektivisering samt att utarbeta en handlingsplan för att främja sparsam körning.

För att en omställning ska vara möjlig och för att de gröna näringarna ska behålla sin konkurrenskraft gentemot övriga EU, krävs också långsiktiga satsningar på utveckling av ny energieffektiv teknik. Regeringen avser därför att inom ramen för det femåriga energieffektiviseringsprogram som aviserades i propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik – Energi (prop. 2008/09:163), avsätta resurser för främjande av effektivisering och omställning av maskiner till förnybara drivmedel inom de gröna näringarna.

I enlighet med propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik – Energi (prop. 2008/09:163) avser regeringen att introducera en energikartläggningscheck för företag vars årliga slutanvändning av energi är betydande. Större jordbruksföretag kommer genom denna åtgärd att få möjlighet att söka bidrag för att genomföra en energikartläggning av sin verksamhet.

Ett konkret sätt att öka energiproduktionen och samtidigt öka energiförsörjningen är att

främja etableringen av biogasanläggningar på gårdsnivå. Regeringen har därför beslutat att inom ramen för landsbygdsprogrammet 2007–2013 främja en ökad produktion av förnybar energi, bl.a. genom att rikta 200 miljoner kronor för perioden 2009–2013 till investeringar i biogasanläggningar inom jordbruket.

Regeringen har även beslutat att ge Jordbruksverket, Energimyndigheten och Naturvårdsverket i uppdrag att utveckla en sektorsövergripande långsiktig strategi som bidrar till ökad användning av biogas. Dessutom ingår att utreda förutsättningarna för en svensk reglering som tillåter efterkonvertering av traktorer till gasdrift.

Miljöarbete genom landsbygdsprogrammet

Ett av de övergripande målen för landsbygdsprogrammet 2007–2013 är att det ska medverka till att bevara och utveckla ett attraktivt natur- och kulturlandskap och att stimulera omställningen till en resurseffektiv och hållbar produktion med minskad miljöpåverkan. Därmed bidrar landsbygdsprogrammet till att internationella åtaganden och nationella miljömål på ett effektivt sätt kan uppnås. En helhetssyn på landskapet är viktig för landsbygdens attraktionskraft som boendemiljö. Landskapet är också en betydelsefull resurs för utveckling av företag som kan bidra till arbete och tillväxt på landsbygden. I de strategiska målen för programmet ingår att ett aktivt brukande av jordbruksmarken ska främjas i mindre gynnade områden, att produktionen av kollektiva nyttigheter ska stimuleras och att utvecklingen av brukningsmetoder som minskar jordbrukets negativa miljöpåverkan ska stärkas.

Jordbruket står för den största andelen av de samlade svenska utsläppen till havet och det finns därför behov av fler åtgärder för att minska utsläppen. Landsbygdsprogrammet är ett viktigt instrument för att åstadkomma de åtgärderna.

Genom regeringens förslag under 2009 om ändringar i landsbygdsprogrammet fr.o.m. 2010, förstärks de insatser som syftar till att möta nya globala utmaningar i form av klimatförändringar, ökad produktion av förnybar energi, en förbättrad vattenförvaltning och en bevarad biologisk mångfald.

Några av de befintliga miljöersättningarna inom landsbygdsprogrammet har en lägre anslutning än väntat. För att de mål som finns

angivna i programmet ska kunna uppnås, och därmed flera av riksdagens fastställda miljö-kvalitetsmål, föreslår regeringen att vissa miljöersättningar ska förstärkas. Det gäller bl.a. ersättningar för ekologiska produktionsformer, upprätthållande av hävden av ängs- och betesmarkerna samt vatteninsatser.

Inom ramen för landsbygdsprogrammet kommer insatser att vidtas för att underlätta de gröna näringarnas anpassning till ett förändrat klimat, liksom åtgärder som syftar till energi-effektiviseringar och minskningar av utsläppen av växthusgaser från de gröna näringarna.

En skogspolitik i takt med tiden

De av riksdagen beslutade skogspolitiska målen (prop. 1992/93:226, bet. 1992/93:JoU15, rskr. 1992/93:252) ligger i linje med regeringens vision *bruka utan att förbruka*. I En skogspolitik i takt med tiden (prop. 2007/08:108, bet. 2007/08:MJU18, rskr. 2007/08:244) slår regeringen och riksdagen fast att grunderna för skogspolitiken, med jämställda produktions- och miljömål, ska ligga fast och betonar att skogen är en förnybar resurs.

Inom ramarna för skogspolitikens jämställda miljö- och produktionsmål anser regeringen att skogens tillväxt bör öka och att det finns en god potential för detta.

I propositionen Hållbart skydd av naturområden (prop. 2008/09:214) poängterar regeringen att det utöver det traditionella arbetet med skydd av värdefulla naturområden är av stor betydelse att incitament skapas för markägare att ta initiativ till bevarande av värdefull natur, både på frivillig basis och i form av formellt skydd. Regeringen föreslår ett samverkansprogram (Komet) där markägaren ges större möjligheter att själv ta initiativ till åtgärder för bevarande av värdefull natur. Dessutom föreslås att formerna för naturvårdsavtal blir mer flexibla t.ex. vad gäller avtalslängd och möjligheterna för årlig ersättning till markägare. Vidare föreslås att toleransavdraget vid områdesskydd avskaffas, vilket innebär en förbättrad ekonomisk kompensation för markägaren jämfört med i dag. Det är rimligt att en markägare som avstår från hela eller en del av sin fastighet för naturvårdsändamål får full marknadsmässig ersättning för detta. Frågan om möjligheten att periodisera naturvårdsavtal behandlas av Utredningen om sam-

bandet mellan redovisning och beskattning (SOU 2008/80, del 2 s. 32f) som för närvarande bereds i Regeringskansliet.

Den svenska skogspolitiken ger skogsbruket både stor frihet och stort ansvar för att nå de skogspolitiska målen. Regeringen anser att det därför behövs en väl utvecklad statlig rådgivning, liksom en bra dialog mellan myndigheter och skogsägare.

Insektsövervakning och beredskap för eventuella statliga åtgärder i de stormfällda områdena i södra Sverige är fortfarande viktigt. Skogsägaren har ett stort ansvar för att förhindra spridning av skadeinsekter. Skogsstyrelsens uppdrag att övervaka och informera markägare om skadeinsektspopulationen kommer därför att förlängas under 2010.

Industrins behov av ett jämt råvaruinflöde bidrar till att avverkningar numera sker året runt. Ett mildare klimat och en ökad efterfrågan på biomassa ökar risken för markskador i skogen. Regeringen avser därför att ge Skogsstyrelsen i uppdrag att, efter samråd med berörda myndigheter och skogsnäringen, utreda ytterligare åtgärder som kan göras för att undvika körskador på skogsmark.

Regeringen anser att EU:s insatser på skogsområdet även fortsättningsvis bör vara begränsade och att stöd till skogsproduktion ska motverkas. För åtgärder inom gemenskapspolitiken som berör skog och skogsbruk är det viktigt att konsekvenser för skogsnäringen inkluderas i beslutsunderlag samt att subsidiaritetsprincipen respekteras och tillämpas.

Ett resurseffektivt och miljömässigt hållbart fiske

Regeringens målsättning är att yrkesfisket, beredningsindustrin, vattenbruket och fritidsfisket ska producera fisk och fiskprodukter som efterfrågas av konsumenterna och bidra till att skapa arbete, välfärd och levande kust- och insjösamhällen. Förutsättningen för att det ska lyckas är att allt fiske bedrivs resurseffektivt och miljömässigt hållbart, med effektiva fiskeregler och selektiva fångstredskap.

Endast för en mindre andel av EU:s gemensamma fiskbestånd kan dock nyttjandet anses vara hållbart och stora delar av yrkesfisket kämpar med dålig lönsamhet. Inriktningen framöver är att fiskekapaciteten ska anpassas till beståndssituationen. Detta innebär bl.a. att

fartyg behöver skrotas, fiskeansträngningen minska och näringens egna ansvar tydliggöras.

Det är viktigt att s.k. utkast av fisk inte ska förekomma och att bifångster av hotade arter och bestånd ska minska så att bestånden kan återhämta sig och förlust av viktig genetisk variation kan undvikas. Sverige är aktivt i arbetet med att motverka utkast. För att komma åt problemet är det nödvändigt med effektiva selektiva redskap. Sverige ligger långt framme i arbetet avseende selektiva redskap och fortsätter vara drivande i EU:s arbete med att verka för mer skonsamma fiskeredskap.

I enlighet med regeringens proposition En sammanhållen svensk havspolitik (prop. 2008/09:162) tillförs åtta miljoner kronor 2009 respektive 2010 för skonsamma och selektiva redskap. För genomförande av den nationella planen för återhämtning av beståndet av ål tillförs ytterligare åtta miljoner kronor 2009 respektive 2010. Dessutom tillför regeringen 28 miljoner kronor för skrotning och fiskevårdande åtgärder för 2009 respektive 2010.

Som ett led i att verka för en levande landsbygd har regeringen uppdragit åt Fiskeriverket att göra en analys av hur det svenska småskaliga kustnära fisket kan stärkas.

En ny översyn av den gemensamma fiskeripolitiken ska ske till 2012. En grönbok om den gemensamma fiskeripolitiken presenterades i april 2009. Regeringen fortsätter att arbeta aktivt för att förbättra den gemensamma fiskeripolitiken.

Regeringen anser att en ökad kunskap inom fiskeriförvaltningen är nödvändig, i synnerhet för att ytterligare genomföra ekosystemansatsen i förvaltningsbesluten. Sverige arbetar därför kontinuerligt för en förstärkning och utveckling av Internationella Havsforskningsrådet (ICES), vars vetenskapliga rådgivning det är angeläget att beakta.

Det finns behov av återhämtning av ett flertal bestånd. För att nå goda bestånd är det nödvändigt med långsiktiga strategier med tydliga mål. Här spelar förvaltningsplaner en viktig roll. Regeringen stödjer det fortsatta arbetet med fleråriga planer som reglerar de flesta kommersiella bestånd av fisk. Regeringen förstärker t. ex. arbetet under 2009–2010 med årligen åtta miljoner kronor för att genomföra åtgärder inom den svenska nationella ålplanen. Ett annat exempel är torskplanen för Östersjön där regeringen även

fortsättningsvis kommer att hävda att den ska följas vid de årliga kvotregleringarna.

Bestånden av lax och havsvandrande öring är under återuppbyggnad. Vattenkraftsutbyggnad, fysisk miljöförstöring och överutnyttjande har lett till att bestånden har blivit hotade. På senare år har laxen börjat återhämta sig, men för havsvandrande öring ser det fortfarande allvarligt ut. Dessa arter är av betydelse för såväl turism som arbetstillfällen, inte minst i norra Sverige.

Regeringen är positiv till ökad regional förvaltning inom EU och aktiv i det fortsatta arbetet med Östersjöstrategin, som kan komma att spela en viktig roll i den framtida fiskeriförvaltningen i regionen.

Fiskerikontroll

Fiskerikontrollen är en av hörnpelarna i den gemensamma fiskeripolitiken och reformarbetet inom gemenskapen pågår för närvarande med översynen av kontrollförordningen och genomförandet av förordningen för illegalt fiske. EU:s regelverk ställer tvingande krav på medlemsländerna avseende ny teknik, ökad kontroll i hela leveranskedjan liksom avancerad bearbetning av data. För att åtgärda brister i genomförandet av den svenska fiskerikontrollen och för att nå tvingande kontrollmål avser regeringen att ytterligare stärka fiskerikontrollen. Från och med 2010 tillförs anslaget fem miljoner kronor. Fokus ligger på att förbättra den landbaserade kontrollen, bl.a. förberedelser för ny teknik som elektronisk loggbok och spårbarhet liksom en effektiv hantering av data och överträdelser.

Myndighetssamarbetet mellan Fiskeriverket och Kustbevakningen fortsätter i syfte att fiskerikontrollen ska genomföras i linje med den nationella planen för fiskerikontroll 2008–2011.

2.6.3 De gröna näringarna utmärks av omtanke, ansvarstagande och hög etik

Sverige är pådrivande för sund djurhållning och friska djur i EU

Det är regeringens målsättning att de gröna näringarna utmärks av omtanke, ansvarstagande och hög etik. Som en del av detta fortsätter regeringen att arbeta aktivt nationellt, inom EU

och internationellt för en god djur- och folkhälsa samt ett gott djurskydd.

EU-arbetet är viktigt inom djurskyddsområdet. På detta område prioriteras arbetet med ett nytt EG-direktiv om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål. Sverige agerar pådrivande för att uppnå förslagets syften att harmonisera lagstiftningen och att stärka djurskyddet för försöksdjur inom EU. En annan aktuell djurskyddsfråga inom EU där Sverige agerar pådrivande är djurtransporter.

Inom EU pågår en diskussion om att eventuellt inrätta ett EU-centrum för djurskydd. Sverige ser positivt på detta då det sannolikt kan bli ett effektivt sätt att driva djurskyddsfrågorna inom EU framåt. Diskussionen rör att ett eller flera befintliga organ utses till EU-centrum, vilket är en modell som Sverige kan stödja. Regeringen arbetar för att ett eventuellt centrum förläggs till Sverige.

Den nuvarande djurskyddslagen trädde i kraft 1988 och har på många sett varit banbrytande, också internationellt. Nu tar regeringen initiativ till vidareutveckling av lagstiftningen. Regeringen har i detta syfte tillsatt en särskild utredning (dir. 2009:57). Den nya lagstiftningen ska uppnå minst samma djurskyddsnivå som i dag, utgå från de enskilda djurens behov, verka förebyggande samt bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet. Genom modernisering och förenkling ska regelverket blir mer flexibelt och målriktat. I utredningen ska även ägnas särskild uppmärksamhet åt vissa problem på djurskyddsområdet.

I forskningspropositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50) gjordes även särskilda satsningar på djurskydd och alternativa metoder till djurförsök.

Utbrott av allvarliga smittsamma djursjukdomar kan orsaka mycket stora förluster för lantbrukare i drabbade områden och i vissa fall också innebära risker för folkhälsan. Smittspridning är gränsöverskridande och att upprätthålla goda förhållanden inom Sverige är beroende av att andra regioner i EU och världen gör detsamma. På dessa grunder finns därför ett europeiskt mervärde i att samarbeta i EU. Sverige ska bidra aktivt till den pågående översynen av EU:s djurhälsopolicy, med syftet att förenkla och effektivisera lagstiftningen samt att se till att de ekonomiska resurserna används på bästa sätt.

Inom landet verkar regeringen för att bevara det generellt goda djurhälsoläget. Sverige har ett

mycket gott smittskydd, bl.a. därför att vi varit noga med att bekämpa smittsamma djursjukdomar. Genom dessa förebyggande åtgärder undviker vi mycket större kostnader för samhället.

År 2008 upptäcktes det första fallet av djursjukdomen blåtunga i Sverige. Jordbruksverket leder en vaccinationskampanj mot sjukdomen. Kampanjen har varit effektiv och resultatet ger gott hopp om att sjukdomen kommer att kunna utrotas från Sverige.

På senare år har kostnaden för salmonellabekämpningen ökat. Flera faktorer inverkar, bl.a. att antalet gårdar med stora djurbesättningar ökar, varför bekämpningsarbetet blir både dyrare och mer komplicerat. Salmonella smittar mellan djur och människa och det är därför mycket angeläget med snabb och effektiv bekämpning. Regeringen fortsätter 2010 att arbeta för att utrota blåtunga samt hålla tillbaka salmonella.

En fördjupad analys av dessa frågor görs i den utredning regeringen tillsatt för att göra en bred översyn av lagstiftningen om djursjukdomar och zoonoser, däribland salmonella (dir. 2007:175). Utredarens förslag väntas i slutet av 2009.

Förslagen i regeringens proposition En ny organisation för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar (prop. 2008/09:211) syftar till att skapa en ökad konkurrens inom sektorn samtidigt som ett gott smitt- och djurskydd i hela landet bibehålls. Den nya organisationen ska få genomslag med början den 1 januari 2010.

Konsumenten har verktyg och förutsättningar att välja

De livsmedel som säljs ska vara sunda och säkra. Konsumenterna ska kunna lita på att de livsmedel som de äter verkligen är vad de utges för att vara. Redligheten i livsmedelshandlingen ska vara god, exempelvis vid märkning och hantering.

Märkning är ett viktigt redskap för att konsumenten ska kunna välja bra, hälsosam och miljömässigt hållbar mat efter sina önskemål och behov. Översynen av det EG-gemensamma regelverket om livsmedelsinformation till konsument pågår. I förhandlingarna arbetar Sverige för enkla, klara och tydliga märkningsregler.

Under de närmaste åren kommer även en översyn av det gemensamma EG-regelverket om

livsmedelshygien och -kontroll att ske. I översynen och i arbetet med att utforma gemensamma tolkningar av reglerna är en genomgående svensk ambition att uppnå enklare och mindre kostsamma regler samtidigt som livsmedlens säkerhet inte äventyras.

Problematiken med ökad förekomst av övervikt och fetma och därtill relaterade följsjukdomar i befolkningen leder både till stora kostnader för samhället och till lidande för enskilda individer. För att underlätta för befolkningen att i vardagen välja hälsosamma alternativ och vid behov ändra matvanorna, bedrivs ett informationsarbete riktat till både konsumenter och yrkesverksamma inom t.ex. restauranger, förskola och skola. Ytterligare åtgärder för att förbättra kunskapen om kostens och måltidernas betydelse ska genomföras rörande bl.a. måltider i skolan och inom äldreomsorgen.

Regeringen avser att fortsätta sin samverkan med företrädare för branschen, experter, frivilligorganisationer och myndigheter inom ramen för s.k. dialogforum. Vidare har Statens folkhälsoinstitut i samverkan med Livsmedelsverket fått i uppdrag att bilda en samverkansgrupp på expertnivå för att bl.a. följa upp och utvärdera insatser för goda matvanor och ökad fysisk aktivitet. Syftet med båda insatserna är att diskutera hur samhället kan främja goda matvanor och fysisk aktivitet.

De senaste åren har efterfrågan på ekologiska livsmedel ökat kraftigt såväl nationellt som internationellt. Riktade åtgärder inom bl.a. landsbygdsprogrammet ger goda förutsättningar för en ökad produktion av ekologiska livsmedel som kan tillgodose konsumenternas efterfrågan i handeln.

I utredningsbetänkandet Trygg med vad du äter – nya myndigheter för säkra livsmedel och hållbar produktion (SOU 2009:8) föreslås bl.a. att en ny livsmedelssäkerhetsmyndighet ska bildas. Regeringen anser inte att tillräckliga skäl föreligger för en så omfattande förändring av myndighetsstrukturen inom jordbruks- och fiskeområdet och avser därför inte att genomföra förslaget. Regeringen bedömer att de förändringar som föreslagits och vad som anförts avseende Statens jordbruksverk i propositionen En ny organisation för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar (prop. 2008/09:211) är tillräckligt för att tillfredsställande hantera de problem som aktualiserats

genom Riksdagens tillkännagivande (bet. 2002/03:MJU10, rskr. 2002/03:230).

Krisberedskap inom livsmedel och dricksvatten

I en analys inom Jordbruksdepartementet rörande livsmedels- och dricksvattenförsörjningen betonas vikten av att kunna säkerställa krisberedskapen. Det är nödvändigt att förbättra förutsättningarna för att kunna hantera olika former av störningar av mer eller mindre allvarlig art. Det finns enligt rapporten behov av att förstärka samordningen av insatserna på området. Regeringen bereder frågan i syfte att ge Livsmedelsverket denna samordnande funktion.

Antagonistiska angrepp, dvs. terroristangrepp och andra medvetna sabotage, mot jordbrukssektorn inklusive efterföljande förädlingsled, har allt mer uppmärksamats internationellt som en framtida allvarlig hotbild. I de risk- och sårbarhetsanalyser som genomförs årligen har det framkommit att Sverige saknar en bred och samlad kompetens inom detta område. Regeringen anser det därför angeläget att samla och utveckla kompetens inom området och avser att återkomma i frågan.

2.6.4 Internationellt samarbete

Regeringens politik i ett internationellt perspektiv stödjer de strategiska målen. Inom ramen för arbetet i FAO (FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation), WTO, OECD, OIE (Världsgesamheten för djurhälsa), Internationella fördraget om växtgenetiska resurser och Codex Alimentarius (FAO:s och WHO:s gemensamma standardiseringsprogram), Nordiska Ministerrådet, FN:s kommission för hållbar utveckling (CSD), UNFF (FN:s skogsforum) samt i andra internationella sammanhang, driver regeringen sina mål om öppnare och marknadsanpassad handel på jordbruks-, fiske- och livsmedelsområdet, klimathänsyn, en hållbar produktion i jordbruks-, fiske- och skogsnäringen samt säkra livsmedel. Ett fortsatt starkt engagemang i såväl internationella skogs- samt fiskefrågor är också viktigt samt värnandet om växt- och husdjursgenetiska resurser.

Sverige har genom sin höga kunskapsnivå och långa skogligen tradition en hög trovärdighet internationellt vad gäller skogsbruket och skogens produktions- och miljövärden. Sverige ska fortsätta att förmedla kunskap samt exportera sitt teknologiska kunnande. Regeringen

avser att upprätthålla Sveriges starka roll avseende skogsfrågor på den europeiska arenan samt i det övriga internationella arbetet.

Under 2007–2008 steg livsmedelspriserna kraftigt vilket bidragit till att antalet hungrande i världen har ökat med cirka 150 miljoner under de senaste tre åren, till drygt en miljard – och nu är fler än någonsin tidigare enligt FAO. En sådan utveckling motiverar krafttag från det internationella samfundet, särskilt mot bakgrund av att livsmedelskrisen måste hanteras parallellt med den ekonomiska krisen och stora utmaningar på klimatområdet.

Världsbanken har pekat på ett särskilt positivt samband mellan satsningar på jordbruk och ekonomisk tillväxt i utvecklingsländer. Världsbanken har även visat på den stora ekonomiska betydelse som en hållbar fiskeriförvaltning har på global nivå.

Ökade och långsiktiga satsningar på jordbruk, skogsbruk, fiske och landsbygdsutveckling, bl.a. inom det internationella utvecklingssamarbetet, är nödvändiga för att skapa en hållbar livsmedelsproduktion och tillväxt samt minskad fattigdom i utvecklingsländer. Ökade resurser via utvecklingssamarbetet kommer dock inte vara tillräckligt. Utvecklingsländerna måste själva i högre grad, i enlighet med Maputodeklarationen, prioritera jordbruk och landsbygdsutveckling i sina nationella budgetar. Utvecklingsländerna kan genom dialog och rådgivning få stöd i utvecklingen av fungerande jordbruks-, skogsbruks- och fiskerinäringar. Parallellt med långsiktiga insatser krävs också humanitärt stöd på kort sikt.

Ett av regeringens prioriterade områden är att stärka de internationella organisationernas övervakningsförmåga över den globala livsmedelsförsörjningen. Detta kommer att bidra till att livsmedelskriser, liksom den som uppkom under 2007–2008, i bästa fall kommer att kunna undvikas eller åtminstone hanteras mer effektivt i framtiden.

Sverige kommer att verka för att ökad samstämmighet och samordning av insatser ska stärka det internationella samfundets arbete för en hållbar globalt tryggad livsmedelsförsörjning. FAO:s arbete, inklusive organisationens fortsatta reform, utgör en prioritet i detta avseende.

Dessutom behöver jordbrukspolitiken, främst i EU och USA, reformeras ytterligare och jordbruksmarknaderna avregleras. För den långsiktiga konkurrenskraften hos EU:s och Sveriges

jordbrukare är globala jordbrukspolitiska reformer av stor vikt. Det kvarstår som en prioritet för regeringen att avsluta Doharundan, dvs. att få fram ett nytt handelsavtal inom ramen för världshandelsorganisationen WTO. Som ett led i detta arbete krävs ett fortsatt engagemang från OECD genom framtagande av analyser och utvecklande av politiska riktlinjer.

För det nordiska samarbetet inom Nordiska ministerrådet för fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk har ett nytt ramprogram antagits för 2009–2012. Programmet grundar sig på de nordiska statsministrarnas initiativ att profilera Norden som en global aktör för att möta de stora utmaningarna globalisering och klimatförändringar. Arbetet med klimatfrågor fortgår genom olika projekt. En annan viktig fråga är genressamarbetet med den nyinrättade gemensamma institutionen Nordiskt Genresscenter.

En tvåårig cykel för FN:s kommission för hållbar utveckling (CSD-17) med inriktning framförallt på jordbruk avslutades i maj 2009. Medlemsländerna enades om en deklARATION med delvis nya slutsatser; att livsmedelsförsörjning är högst prioriterat och att jordbruk och landsbygdsutveckling har en grundläggande och central roll för en globalt hållbar utveckling – ekonomiskt, socialt och miljömässigt. Detta lägger grunden för en mer framträdande roll för jordbruk i det internationella utvecklings-samarbetet.

3 Budgetförslag

3.1 Budgetförslag

3.1.1 1:1 Skogsstyrelsen

Tabell 3.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos	Resultat
2008	332 009	-5 499		
2009	338 316 ¹		319 532	
2010	Förslag	345 137		
2011	Beräknat	353 721 ²		
2012	Beräknat	357 948 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 346 159 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 343 426 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Skogsstyrelsens förvaltningskostnader. Anslaget får användas för att medfinansiera insatser enligt rådets förordning (EG) nr 1698/2005 av den 20 september 2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU).

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.13 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2008		228	210	18
Prognos 2009		192	165	27
Budget 2010		175	120	55

Tabell 3.14 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2008	277 656	306 568	-28 912
(varav tjänsteexport)	12 253	11 955	298
Prognos 2009	192 748	192 732	16
(varav tjänsteexport)	15 720	14 929	791
Budget 2010	222 000	212 000	10 000
(varav tjänsteexport)	15 000	14 000	1 000

Skogsstyrelsens offentligrättsliga verksamhet utgörs av avgifter som erhålls för handel med skogsodlingsmaterial (kontroll av frö- och planthandel) från alla utom inomstatliga och affärsverk.

Skogsstyrelsen bedriver uppdragsverksamhet som i huvudsak finansieras genom avgifter. Undantag är vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Avgiftsintäkterna får disponeras av Skogsstyrelsen.

Uppdragsverksamheten uppvisar ett kraftigt underskott 2008. Det är utfallet av uppdrag åt Arbetsförmedlingen som står för det största underskottet. Avvecklingen av arbetsmarknadsåtgärderna Gröna jobb och Plusjobb har slutförts under 2008.

Regeringens överväganden

I enlighet med förslag i propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik – Klimat (prop. 2008/09:162) ökade anslaget med 2 miljoner kronor 2009. Ytterligare 1 miljon kronor tillförs 2010 och 2011.

Regeringen föreslår att 345 137 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Skogsstyrelsen* för 2010. För 2011 beräknas anslaget till 353 721 000 kronor och för 2012 till 357 948 000 kronor.

Tabell 3.15 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:1 Skogsstyrelsen

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	336 316	336 316	336 316
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	11 769	19 374	26 488
Beslut	-1 000	-1 022	-4 391
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt ³	-1 948	-947	-464
Förslag/beräknat anslag	345 137	353 721	357 948

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

3.1.2 1:2 Insatser för skogsbruket

Tabell 3.16 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2008	Utfall	615 867		322 650
2009	Anslag	229 873 ¹	Utgifts-prognos	390 049
2010	Förslag	219 222		
2011	Beräknat	219 570		
2012	Beräknat	219 737		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för att täcka kostnader för statsbidrag enligt förordningen (1993:555) om statligt stöd till skogsbruket och finansierar bidrag till sådant ädellövskogsbruk som regleras särskilt i skogsvårdslagen (1979:429) och vissa natur- och kulturmiljövårdsåtgärder. Anslaget används också för att täcka kostnader för biotopskydd och naturvårdsavtal.

Anslaget används vidare för att täcka kostnader för statsbidrag enligt förordning (2005:229) om tillfälligt stöd för lagring av virke och förordning (2006:171) om bidrag till anläggning av skog på områden med stormfälld skog samt statliga insatser för att övervaka och bekämpa skadeinsektspopulationen i de stormdrabbade områdena i södra Sverige.

Anslaget får användas till insatser för skogens och jordbrukets roll för klimatet, inklusive förbättrade förutsättningar för en ökad produktion av och ett hållbart uttag av biomassa.

Vidare får anslaget användas för vissa administrationskostnader hos Skogsstyrelsen.

Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

I hanteringen av vissa bidrag och ersättningar till skogsägare och för att skapa goda förutsättningar för fleråriga naturvårdsprojekt behöver ekonomiska förpliktelser kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2010 för anslaget 1:2 *Insatser för skogsbruket* ingå ekonomiska förpliktelser som, inklusive tidigare ingångna förpliktelser, medför behov av framtida anslag på högst 55 000 000 kronor efter 2010.

Tabell 3.17 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2008	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012–
Ingående åtaganden	24 307	25 862	27 000	-	-
Nya åtaganden	20 137	26 000	54 000	-	-
Infriade åtaganden	-18 582	-24 862	-26 000	-34 000	-21 000
Utestående åtaganden	25 862	27 000	55 000	-	-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	30 000	30 000	55 000	-	-

Regeringens överväganden

I propositionen Hållbart skydd av naturområden (prop. 2008/09:214) föreslår regeringen bl.a. att toleransavdraget vid områdesskydd avskaffas fr.o.m. den 1 januari 2010. Mot bakgrund av detta kan kostnaderna för biotopskyddsområden till viss del förskjutas från 2009 till 2010. Outnyttjade medel 2009 får föras över till 2010.

I januari 2005 och 2007 drabbades södra Sverige av stormarna Gudrun och Per. Regeringen följer utvecklingen noggrant i dessa stormdrabbade områden för att snabbt kunna vidta åtgärder inom befintliga anslag. Skogsstyrelsens uppdrag att övervaka och informera markägare om skadeinsektspopulationen kommer därför att förlängas under 2010.

För 2009 tillfördes anslaget 30 miljoner kronor till insatser för att stärka skogens och jordbrukets roll för klimatet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 219 222 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Insatser för skogsbruket* för 2010. För 2011 beräknas anslaget till 219 570 000 kronor och för 2012 till 219 737 000 kronor.

Tabell 3.18 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:2 Insatser i skogsbruket

Tusental kronor				
	2010	2011	2012	
Anvisat 2009¹	249 873	249 873	249 873	
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-30 000	-30 000	-30 000	
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ²	-651	-303	-136	
Förslag/beräknat anslag	219 222	219 570	219 737	

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Övergångseffekten till följd av kostnadsmissig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

3.1.3 1:3 Internationellt skogssamarbete

Tabell 3.19 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	1 185	Anslags-sparande	254
2009	Anslag	1 397 ¹	Utgifts-prognos	1 171
2010	Förslag	1 397		
2011	Beräknat	1 397		
2012	Beräknat	1 397		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används bl.a. för det alleuropeiska skogssamarbetet, närområdessamarbete i skogsfrågor inom Östersjöregionen samt nordiskt samarbete. FN:s skogssamarbete i form av främst FN:s skogsforum, skogens roll i klimatkonventionen och FAO (FN:s jordbruks- och livsmedelsorganisation) belastar också anslaget.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 1 397 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Internationellt skogssamarbete* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till oförändrad nivå.

Tabell 3.20 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:3 Internationellt skogssamarbete

Tusental kronor				
	2010	2011	2012	
Anvisat 2009¹	1 397	1 397	1 397	
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	1 397	1 397	1 397	

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.1.4 1:4 Statens veterinärmedicinska anstalt

Tabell 3.21 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2008	Utfall	104 575	Anslags-sparande	205
2009	Anslag	114 592 ¹	Utgifts-prognos	109 784
2010	Förslag	117 525		
2011	Beräknat	120 273 ²		
2012	Beräknat	116 290 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 117 525 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 111 405 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Statens veterinärmedicinska anstalts (SVA) förvaltningskostnader. SVA är veterinärmedicinskt expert- och serviceorgan åt myndigheter och enskilda och utreder bl.a. uppkomst, orsak och spridningssätt av sjukdomar hos djur. SVA:s uppgift är att uppnå och vidmakthålla en god djur- och folkhälsa. Arbetet bedrivs genom forskning och utveckling samt direkta förebyggande, diagnostiserande och bekämpande åtgärder rörande infektionssjukdomar hos djur.

SVA medverkar vid utbrott av epizootiska och zoonotiska sjukdomar och ansvarar för Zoonoscentrum i Sverige.

SVA är nationellt veterinärmedicinskt laboratorium samt bl.a. internationell expertfunktion ("Collaborating Centre") för viss molekylär diagnostik av virus (PCR-diagnostik) inom ramen för Världsförbundet för djurhälsa, OIE. SVA är även utsett till gemenskapens referenslaboratorium för campylobacter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.22 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2008	209 035	209 054	-19
(varav tjänsteexport)	(4 111)	(3 284)	(827)
Prognos 2009	210 000	211 000	-1 000
(varav tjänsteexport)	(4 000)	(3 400)	(600)
Budget 2010	200 000	200 000	0
(varav tjänsteexport)	(4 000)	(3 400)	(600)

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget minskas med 2,5 miljoner kronor för att tillföras anslaget 1:22 *Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.*

Regeringen föreslår att 117 525 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Statens veterinärmedicinska anstalt* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 120 273 000 kronor respektive 116 290 000 kronor.

Tabell 3.23 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:4 Statens veterinärmedicinska anstalt

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009 ¹	114 592	114 592	114 592
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	3 433	6 193	8 608
Beslut	-500	-512	-6 910
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	117 525	120 273	116 290

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.1.5 1:5 Bidrag till distriktsveterinärorganisationen

Tabell 3.24 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2008	Utfall	98 544	Anslags-sparande	0
2009	Anslag	99 694 ¹	Utgifts-prognos	99 694
2010	Förslag	104 102		
2011	Beräknat	106 039 ²		
2012	Beräknat	108 160 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 104 102 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 104 102 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för statens bidrag till distriktsveterinärorganisationen (DVO) och för att minska avlägset boende djurägares veterinärkostnader avseende livsmedelsproducerande djur. Jordbruksverket är chefsmyndighet för DVO.

DVO:s främsta uppgift är att tillgodose behovet av sjuk- och hälsovård hos djur inom animalieproduktionen och hos hästar som används i jord- och skogsbruket. Om det finns djurskyddsskäl eller där annan veterinärvård inte kan anvisas är en distriktsveterinär skyldig att även tillhandahålla djursjukvård för övriga djur. DVO ska, i samarbete med bl.a. den av lantbruksnäringen organiserade hälsokontrollverksamheten, medverka vid förebyggande åtgärder, delta i kontroll- och bekämpningsprogram samt utföra officiella veterinäruppgifter. Enligt regeringens proposition En ny organisation för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar (prop. 2008/09:211) föreslås från den 1 januari 2010, förutom den nya organisationen, att även privatpraktiserande veterinärer ska kunna utföra sådana uppgifter som i dag enbart utförs av distriktsveterinärer däribland delta i smittskydds- och jourberedskap. DVO finansieras i första hand av djurägarna och i övrigt av anslag över statsbudgeten. Kostnaderna för jourverksamhet utgör en betydande del av anslaget.

Anslaget får även användas för att minska avlägset boende djurägars veterinärkostnader för vård av livsmedelsproducerande djur. Dessa medel får disponeras till veterinär inom DVO eller till annan veterinär som arbetar under liknande former.

Enligt förordningen (1994:1313) om avgifter vid veterinär yrkesutövning meddelar Jordbruksverket föreskrifter om avgifter vid sådan veterinär yrkesutövning som står under verkets tillsyn och som avser arbetsuppgifter som utförs av en distriktsveterinär eller av annan veterinär på grund av en föreskrift eller ett myndighetsförordnande.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.25 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor			
Offentligrättslig verksamhet	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2008	5 261	5 261	0
Prognos 2009	6 200	6 200	0
Budget 2010	6 200	6 200	0

Jordbruksverket uppbär och disponerar avgifterna.

Tabell 3.26 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2008	497 093	484 246	12 847
Prognos 2009	510 000	520 000	-10 000
Budget 2010	510 000	510 000	0

Av tabellerna framgår storleken på DVO:s avgiftsbelagda verksamhet, vilken finansierar större delen av DVO.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 104 102 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Bidrag till distriktsveterinärorganisationen* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 106 039 000 kronor respektive 108 160 000 kronor.

Tabell 3.27 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:5 Bidrag till distriktsveterinärorganisationen

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	99 694	99 694	99 694
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	4 408	6 345	8 466
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	104 102	106 039	108 160

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.1.6 1:6 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder

Tabell 3.28 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Utfall	Intäkter	Kostnader	Resultat
2008	Utfall	19 901		-63
2009	Anslag	14 708 ¹		14 353
2010	Förslag	14 708		
2011	Beräknat	14 708		
2012	Beräknat	14 708		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för djurhälsovård i form av förebyggande hälsokontroll och djursjukdatasystem. Insatser ska begränsa skadeverkningarna av djursjukdomar och förebygga spridning av smittsamma djursjukdomar som kan överföras till både djur och människor.

Anslaget används även för stöd till biodling och till djursjukdata.

Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Det av EU till hälften medfinansierade treåriga honungsprogrammet, totalt omfattande 13,5 miljoner kronor, beviljas för ett år i taget och löper i enlighet med EU:s budgetår. Nuvarande program gäller för 2008–2010. Programmet har utökats från 4,5 miljoner kronor 2009 till 5 miljoner kronor 2010.

Av denna anledning föreslås att regeringen bemyndigas att under 2010 för ramanslaget 1:6 *Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder* fatta beslut som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 775 000 kronor under 2011.

Tabell 3.29 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2008	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012–
Ingående åtaganden	1 975	1 775	1 775	-	-
Nya åtaganden	1 575	1 775	1 775	-	-
Infriade åtaganden	-1 775	-1 775	-1 775	-1 775	-
Utestående åtaganden	1 775	1 775	1 775	-	-
Erhållet/förslaget bemyndigande	1 775	1 775	1 775	-	-

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 14 708 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder* för 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 3.30 Härlledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:6 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	14 708	14 708	14 708
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	14 708	14 708	14 708

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.1.7 1:7 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar

Tabell 3.31 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	2009	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2008	Utfall	237 692		-10 878
2009	Anslag	286 349 ¹		268 316
2010	Förslag	150 349		
2011	Beräknat	124 349		
2012	Beräknat	124 349		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Tabell 3.32 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2008	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012–
Ingående åtaganden	1 262	2 008	4 500	-	-
Nya åtaganden	2 931	4 500	4 500	-	-
Infriade åtaganden	-2 185	-2 008	-4 500	-4 500	-
Utestående åtaganden	2 008	4 500	4 500	-	-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	4 500	4 500	4 500	-	-

Anslaget används för bekämpande av och beredskap mot smittsamma husdjursjukdomar varvid ersättning lämnas enligt epizootilagen (1999:657), zoonoslagen (1999:658) och lagen om provtagning på djur m.m. (1992:1638) eller med stöd av i lagarna meddelade föreskrifter. Vidare används anslaget för bidrag till obduktionsverksamhet, för kostnader i samband med fågelinfluensa, för utveckling och genomförande av sjukdomskontroller och för genomförande av EG-lagstiftningen om djurskydd, djurhälsa, foder och livsmedel.

Anslaget används för nationell medfinansiering av kontroller för TSE (BSE och scrapie) som Sverige enligt EU:s krav är skyldig att göra.

Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen bör bemyndigas att under 2010 för ramanslaget 1:7 *Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 500 000 kronor under 2011.

Regeringens överväganden

På senare år har kostnaden för salmonella-bekämpningen ökat. Flera faktorer spelar in, bl.a. ökar antalet gårdar med stora djurbesättningar varför bekämpningsarbetet blir både dyrare och mer komplicerat.

Sverige fick sitt första blåtungefall 2008 och den vaccinationskampanj som sattes igång med syfte att utrota sjukdomen i Sverige måste fullföljas. Från och med november 2009 startar revaccineringen som beräknas pågå 2010 och 2011. Flera andra länder i EU är drabbade och EU-länderna agerar i stort enligt en gemensam strategi med syfte att utrota sjukdomen genom vaccination.

Regeringen föreslår att 150 349 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 124 349 000 kronor.

Tabell 3.33 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:7 Bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	150 349	150 349	150 349
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag		-26 000	-26 000
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	150 349	124 349	124 349

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.1.8 1:8 Ersättningar för viltskador m.m.

Tabell 3.34 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Notering	Belopp
2008	Utfall	107 803	Anslags-sparande	-8 975
2009	Anslag	110 975 ¹	Utgifts-prognos	101 880
2010	Förslag	51 778		
2011	Beräknat	51 778		
2012	Beräknat	51 778		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för att förebygga skada av vilt och ersättning för sådan skada. Rätten till ersättning regleras i viltskadeförordningen (2001:724).

Från och med 2010 överförs den del av anslaget som avser ersättning för renar som skadats eller dödats av varg, björn, järv, lo eller örn samt kostnader för samebyarnas inventering av rovdjur till anslaget 1:28 *Främjande av rennäringen m.m.*

Regeringens överväganden

År 2009 tillfördes anslaget engångsvis 20 miljoner kronor eftersom tillväxten i populationen av säl och stora rovdjur beräknades öka utgifterna.

Tillväxten i populationer av säl gör att utgifterna förväntas öka. Antalet rovdjur förväntas bli på nuvarande höga nivå. I syfte att behålla möjligheten till ersättning för skada på tamdjur, fångst och redskap föreslår regeringen att anslaget höjs med 10 miljoner kronor 2010–2012. Av dessa 10 miljoner kronor kommer 5 miljoner kronor att användas till rovdjursersättningar inom renskötselområdet.

Regeringen föreslår att 51 778 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Ersättningar för viltskador m.m.* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 3.35 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:8 Ersättningar för viltskador m.m.

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	110 975	110 975	110 975
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-10 000	-10 000	-10 000
Överföring till/från andra anslag	-49 197	-49 197	-49 197
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	51 778	51 778	51 778

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Viltvårdsfonden

Jägare är enligt 49 § jaktförordningen (1987:905) skyldiga att betala viltvårdsavgift på 300 kronor per år till Viltvårdsfonden. Medlen ur fonden används för att främja viltvården och andra liknande ändamål som är förenliga med jaktlagens syfte. Jaktåret omfattar tiden den 1 juli–den 30 juni. Merparten av viltvårdsavgifterna betalas till fonden i början av jaktåret medan utgifterna är fördelade över kalenderåret.

Mot denna bakgrund föreslås att regeringen bemyndigas låta Kammarkollegiet ha tillgång till en särskild kredit för Viltvårdsfonden i Riksgäldskontoret på högst 5 000 000 kronor för 2010.

3.1.9 1:9 Statens jordbruksverk

Tabell 3.36 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos	Resultat
2008	505 038	-12 586		
2009	Anslag 552 796 ¹		533 793	
2010	Förslag 408 889			
2011	Beräknat 414 757 ²			
2012	Beräknat 419 713 ³			

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 405 719 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 402 516 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Statens jordbruksverks förvaltningskostnader, kostnader för å jourföring av blockdatabasen, Tullverkets särkostnader för exportbidragskontroller m.m. Jordbruksverket ska medverka till en korrekt tillämpning av EU:s regelverk så att finansiella korrigeringar undviks. Jordbruksverket är fondkoordinator för EU-stöden och det enda ackrediterade utbetalningsstället för EU-stöd finansierade av garantifonden för jordbruket (EGFJ) och jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU). Vidare är Jordbruksverket förvaltningsmyndighet för landsbygdsprogrammet under perioden 2007–2013.

Verket bistår regeringen och medverkar i det europeiska och internationella arbetet inom jordbruksområdet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.37 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
<i>Tillsyn</i>			
Utfall 2008	20 018	22 457	-2 439
Prognos 2009	24 600	25 800	-1 200
Budget 2010	25 700	25 500	200
<i>Djur</i>			
Utfall 2008	22 753	23 087	-334
Prognos 2009	23 000	26 300	-3 300
Budget 2010	22 500	23 500	-1 000
<i>Växt</i>			
Utfall 2008	8 709	10 182	-1 473
Prognos 2009	10 000	10 600	-600
Budget 2010	9 500	9 850	-350
<i>Utsäde</i>			
Utfall 2008	7 163	7 727	-564
Prognos 2009	7 400	7 400	0
Budget 2010	7 600	7 300	300

Jordbruksverket uppbär och disponerar avgifter inom områdena Tillsyn, Djur, Växt och Utsäde.

Tabell 3.38 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
<i>Vatten</i>			
Utfall 2008	8 513	8 540	-27
Prognos 2009	12 800	10 400	2 400
Budget 2010	12 800	12 600	200
<i>Tillsyn</i>			
Utfall 2008	4 053	4 053	0
Prognos 2009	4 100	4 100	0
Budget 2010	4 100	4 100	0
<i>Utsäde</i>			
Utfall 2008	22 041	22 337	-296
Prognos 2009	22 900	22 100	800
Budget 2010	23 700	22 900	800

Jordbruksverket uppbär och disponerar avgifter som utgörs av vattenhushållning, köttklassifiering, distriktsveterinärverksamheten, laboratorieundersökningar av utsäde, kvalitetsanalyser och andra undersökningar av utsäde och växtsorter samt kvalitetsanalys av foder- och kvarnspannmål.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget minskas med 1,5 miljoner kronor för att tillföras anslaget 1:22 *Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.*

Regeringen föreslår att 408 889 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Statens jordbruksverk* för 2010. För 2011 beräknas anslaget till 414 757 000 kronor och för 2012 till 419 713 000 kronor.

Tabell 3.39 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:9 Statens jordbruksverk

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	554 796	554 796	554 796
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	16 014	28 730	40 401
Beslut	-159 830	-194 723	-201 956
Överföring till/från andra anslag		26 000	26 520
Övrigt ³	-2 091	-47	-48
Förslag/beräknat anslag	408 889	414 757	419 713

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmissig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

3.1.10 1:10 Bekämpande av växtsjukdomar

Tabell 3.40 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2008	3 038		0
2009	5 000 ¹		4 879
2010	Förslag	6 000	
2011	Beräknat	6 000	
2012	Beräknat	3 000	

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för kostnader för åtgärder mot växtskadegörare enligt växtskyddslagen (1972:318) samt för vissa förluster till följd av sådana åtgärder. Kostnader för beredskapsåtgärder, akuta skyddsåtgärder, marknadskontroller, inventeringar m.m. mot karantänskadegörare finansieras också med detta anslag

liksom undersökningar av växtprover som av Jordbruksverkets växtinspektion överlämnas för laboriemässig diagnostisering. Åtgärder för ett behovsanpassat växtskydd i ett förändrat klimat omfattas. Vidare belastar delar av kostnaderna för växtinspektionens internationella engagemang anslaget. Slutligen används anslaget för kostnader för verifiering av de svenska skyddade zonerna.

Regeringens överväganden

Klimatförändringar kan leda till ökade problem med ogräs, växtsjukdomar och skadegörare. Jordbruksverket har därför genom propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik – Klimat (prop. 2008/09:162) fått i uppdrag att ta fram ett praktiskt inriktat och fördjupat kunskapsunderlag i syfte att förebygga och hantera sådana problem. För detta har medel avsatts med 2 miljoner kronor 2009 och ytterligare 1 miljon kronor 2010 respektive 2011.

Regeringen föreslår att 6 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Bekämpande av växtsjukdomar* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 6 000 000 kronor respektive 3 000 000 kronor.

Tabell 3.41 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:10 Bekämpande av växtsjukdomar

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	5 000	5 000	5 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	1 000	1 000	-2 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	6 000	6 000	3 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.1.11 1:11 Gårdsstöd och djurbidrag m.m.

Tabell 3.42 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slags	Belopp	Anslags- sparande	Belopp
2008	Utfall	6 987 279		112 428
2009	Anslag	6 936 783 ¹	Utgifts- prognos	6 879 013
2010	Förslag	8 174 757		
2011	Beräknat	6 949 757		
2012	Beräknat	6 949 757		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Från anslaget utbetalas gårdsstöd, handjursbidrag, stöd för proteingrödor, energigrödor, stöd för kontrakterad stärkelsepotatis, stöd för kvalitetscertifiering samt bidrag från EU för bekämpande av djursjukdomar. Stöden är gemensamma för hela EU och finansieras helt från EU-budgeten. För att få gårdsstöd måste

brukarna förutom att bruka marken även ha stödrätter för motsvarande areal jordbruksmark. Ett villkor för fullt utbetalt stöd är att de s.k. tvärvillkoren är uppfyllda. Bidragen är begränsade antingen i takbelopp i euro på nationell nivå, t.ex. gårdsstöd eller maximal areal inom EU, t.ex. stöd till energigrödor. Med anledning av beslutet av den s.k. Hälsokontrollen av den gemensamma jordbrukspolitiken kommer cirka 178 miljoner kronor att modularas, dvs. föras över från gårdsstödet till landsbygdsstöd.

Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen bör bemyndigas att under 2010 avseende ramanslaget 1:11 *Gårdsstöd och djurbidrag m.m.* godkänna stöd som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 250 000 000 kronor under 2011.

Tabell 3.43 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2008	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012–
Ingående åtaganden	213 431	167 904	170 000	-	-
Nya åtaganden	167 904	170 000	250 000	-	-
Infriade åtaganden	-213 431	-167 904	-170 000	-250 000	-
Uttestående åtaganden	167 904	170 000	250 000	-	-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	170 000	170 000	250 000	-	-

Regeringens överväganden

På grund av bl.a. förändringar i valutakursen (SEK/EUR) kommer utbetalningen av gårdsstöd att öka under 2010. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 1 225 000 000 kronor 2010.

Regeringen föreslår att 8 174 757 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Gårdsstöd och djurbidrag m.m.* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 6 949 757 000 kronor.

Tabell 3.44 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:11 Gårdsstöd och djurbidrag m.m.

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	6 923 633	6 923 633	6 923 633
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	1 251 124	26 124	26 124
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	8 174 757	6 949 757	6 949 757

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.1.12 1:12 Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter

Tabell 3.45 Anslagsutveckling

<i>Tusental kronor</i>				
2008	Utfall	536 780	Anslags-sparande	475 106
2009	Anslag	1 007 504 ¹	Utgifts-prognos	774 647
2010	Förslag	1 007 504		
2011	Beräknat	1 007 504		
2012	Beräknat	1 007 504		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för kostnader för intervention, stöd i form av produktions-, konsumtions- och marknadsföringsbidrag, exportbidrag, fiberberedning, stöd till biodling i enlighet med EU:s regler samt för omstruktureringsstöd för socker-sektorn. Anslaget finansieras via EU-budgeten. Vissa s.k. tekniska kostnader till följd av offentlig lagring regleras dock under anslaget 1:13 *Finansiella korrigeringar m.m.*

Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen bör bemyndigas att under 2010 avseende anslaget 1:12 *Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter* godkänna stöd som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 115 000 000 kronor under 2011 och högst 35 000 000 kronor under 2012.

Tabell 3.46 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

	Utfall 2008	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012–
Ingående åtaganden	280 006	168 316	144 314	-	-
Nya åtaganden	167 896	128 550	77 530	-	-
Infriade åtaganden	-279 586	-152 552	-71 844	-115 000	-35 000
Utestående åtaganden	168 316	144 314	150 000	-	-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	245 000	232 000	150 000	-	-

Regeringens överväganden

Medelsbehovet är liksom tidigare svårt att förutse då utgiftsprognoserna är mycket osäkra gällande produktion, priser och svängningar i valutakursen gentemot euron.

Regeringen föreslår att 1 007 504 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 3.47 Härlledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:12 Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	1 007 504	1 007 504	1 007 504
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 007 504	1 007 504	1 007 504

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.1.13 1:13 Finansiella korrigeringar m.m.¹

Tabell 3.48 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2008	Utfall	53 629		24 359
2009	Anslag	126 472 ²	Utgifts-prognos	128 426
2010	Förslag	75 472		
2011	Beräknat	75 472		
2012	Beräknat	75 472		

¹ Anslaget har bytt namn från *Räntekostnader för förskottade gårdsstöd m.m.*

² Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för eventuella finansiella korrigeringar och straffavgifter som Europeiska kommissionen kan komma att ålägga Sverige förknippade med granskning av Sveriges utnyttjande av EU:s jordbruksfonder. Vidare får anslaget användas för eventuella räntekostnader, rättegångskostnader, revisions- och kontrollkostnader förknippade med Jordbruksverkets inbetalningar av avgifter till den europeiska gemenskapen. Anslaget får även användas till skadestånd. Dessutom får anslaget belastas

med s.k. tekniska kostnader för offentlig lagring i den mån som ersättning inte erhålls från EU-budgeten.

Regeringens överväganden

Medelsbehovet på anslaget kan variera mycket mellan olika år. Det beror huvudsakligen på eventuella finansiella korrigeringar och s.k. tekniska kostnader för offentlig lagring som inte ersätts av EU.

Regeringen föreslår att 75 472 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Finansiella korrigeringar m.m.* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 3.49 Härlledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:13 Finansiella korrigeringar m.m.

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	75 472	75 472	75 472
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	75 472	75 472	75 472

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.1.14 1:14 Fiskeriverket

Tabell 3.50 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2008	Utfall	140 211		854
2009	Anslag	154 546 ¹	Utgifts-prognos	151 560
2010	Förslag	168 359		
2011	Beräknat	172 105 ²		
2012	Beräknat	158 341 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 168 359 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 151 857 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Fiskeriverkets förvaltningskostnader. Fiskeriverket ska medverka i Sveriges strävan att inom den gemensamma fiskeripolitiken uppnå ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart fiske och vattenbruk, medverka till att miljökvalitetsmålen uppnås

samt följa, utvärdera och hålla regeringen informerad om fiskeresursernas tillstånd och utvecklingen inom fiskerinäringen.

Vidare ska Fiskeriverket bidra till en livskraftig och miljöanpassad livsmedelsproduktion till nytta för konsumenterna, medverka till att öka allmänhetens fiskemöjligheter samt främja och bedriva forskning och utvecklingsverksamhet inom fiskets område.

Verket ska även medverka i genomförandet av politiken för regional tillväxt, bistå regeringen och medverka i arbetet med internationella fiskefrågor och förhandlingar. Fiskeriverket har det övergripande ansvaret för den svenska fiskerikontrollen.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.51 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2008	41 143	41 028	116
(varav tjänsteexport)	(10 475)	(10 262)	(213)
Prognos 2009	38 997	38 997	0
(varav tjänsteexport)	(8 798)	(8 798)	(0)
Budget 2010	40 324	40 324	0
(varav tjänsteexport)	(9 105)	(9 105)	(0)

Under budgetåret 2008 fick Fiskeriverket drygt 41 miljoner kronor i avgiftsintäkter från sin uppdragsverksamhet. Avgiftsintäkterna får disponeras av Fiskeriverket.

Intäkterna i uppdragsverksamheten kommer från Fiskeriverkets undersökningsfartyg, utredningskontor och laboratorier.

Fiskeriverkets tjänsteexport hänförs till internationell konsultverksamhet, i första hand grundat på ett avtal med Sida och i viss mån s.k. twinningprojekt inom ramen för EU:s förmedlemskapsstrategi.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget tillförs 5 miljoner kronor för att förbättra och utveckla fiskerikontrollen. I enlighet med förslag i propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik – Klimat (prop. 2008/09:162) ökade anslaget med 15 miljoner kronor 2009.

Ytterligare 1 miljon kronor tillförs 2010 och 2011.

Regeringen föreslår att 168 359 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Fiskeriverket* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 172 105 000 kronor respektive 158 341 000 kronor.

Tabell 3.52 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:14 Fiskeriverket

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	157 546	157 546	157 546
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	5 274	8 897	12 227
Beslut	6 000	6 134	-10 951
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt ³	-461	-471	-481
Förslag/beräknat anslag	168 359	172 105	158 341

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

3.1.15 1:15 Strukturstöd till fisket m.m.

Tabell 3.53 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Typ	Belopp	Övrigt	Totalt
2008	Utfall	26 384	Anslags-sparande	39 354
2009	Anslag	28 000 ¹	Utgifts-prognos	28 210
2010	Förslag	28 000		
2011	Beräknat	28 000		
2012	Beräknat	28 000		

¹ Inklusivt tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används framför allt för nationellt stöd till åtgärder som medfinansieras av EU via Europeiska fiskerifonden inom ramen för fiskeprogrammet. Anslaget kan även användas för medfinansiering av andra EG-projekt som ligger i linje med fiskeprogrammet.

Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tabell 3.54 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2008	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012–
Ingående åtaganden	0	36 538	16 728	-	-
Nya åtaganden	44 285	4 549	12 484	-	-
Infriade åtaganden	-7 747	-24 359	-15 212	-10 000	-4 000
Utestående åtaganden	36 538	16 728	14 000	-	-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	52 000	28 000	14 000	-	-

Regeringen bör bemyndigas att under 2010 avseende anslaget 1:15 *Strukturstöd till fisket m.m.* godkänna stöd som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor 2011 och högst 4 000 000 kronor 2012.

Regeringens överväganden

Det svenska programmet för fiskerinäringen avseende perioden 2007–2013, Europeiska fiskerifonden, EFF, började genomföras under 2008. Finansieringen från EFF uppgår till totalt närmare 55 miljoner euro. Över sjuårsperioden blir den genomsnittliga årliga budgetramen cirka 7,8 miljoner euro. För att få hela Sveriges tilldelning från EU-budgeten måste nationell medfinansiering med motsvarande belopp, dvs. 50 procent nationell offentlig medfinansiering, tillföras programmet, vilket ger programmet en total årlig budget på cirka 140 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att 28 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:15 *Strukturstöd till fisket m.m.* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 3.55 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:15 Strukturstöd till fisket m.m.

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	28 000	28 000	28 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	28 000	28 000	28 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.1.16 1:16 Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.

Tabell 3.56 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2008	Utfall	68 797	Anslags- sparande	191 748
2009	Anslag	70 000 ¹	Utgifts- prognos	109 712
2010	Förslag	70 000		
2011	Beräknat	70 000		
2012	Beräknat	70 000		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget ändamål är att finansiera det belopp som motsvarar EU:s medfinansiering av strukturstöd till fisket m.m. som redovisas under anslaget 1:15 *Strukturstöd till fisket m.m.* Sverige har tilldelats närmare 55 miljoner euro från Europeiska fiskerifonden under programperioden 2007–2013.

Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tabell 3.57 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2008	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012–
Ingående åtaganden	0	51 987	95 000	-	-
Nya åtaganden	59 734	77 671	36 000	-	-
Infriade åtaganden	-7 747	-34 658	-70 000	-49 000	-12 000
Utestående åtaganden	51 987	95 000	61 000	-	-
Erhållet/förslaget bemyndigande	120 000	95 000	61 000	-	-

Regeringen bör bemyndigas att under 2010 avseende anslaget 1:16 *Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.* godkänna stöd som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 49 000 000 kronor 2011 och högst 12 000 000 kronor under 2012.

Regeringens överväganden

Nationell medfinansiering sker under anslaget 1:15 *Strukturstöd till fisket m.m.*

Regeringen föreslår att 70 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:16 *Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 3.58 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:16 Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	70 000	70 000	70 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	70 000	70 000	70 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.1.17 1:17 Fiskevård

Tabell 3.59 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2008	25 749	1 888	
2009	Anslag	26 832 ¹	26 970
2010	Förslag	24 832	
2011	Beräknat	24 832	
2012	Beräknat	24 832	

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för bl.a. bildande av fiskevårdsområden, fisketillsyn, främjande av den biologiska mångfalden och biotopvård, insatser för bevarandet av hotade arter samt utsättning av fisk.

Anslaget används även till fiskevård främst i allmänna och enskilda vatten med fritt handredskapsfiske i kustområden och i sjöarna Vänern, Vättern, Hjälmaren, Mälaren samt Storsjön i Jämtland.

Allmän fiskevård finansieras för närvarande delvis av anslaget för fiskevård men också av vattenavgiftsmedel i enlighet med vattendomar.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget minskas med 2 miljoner kronor för att tillföras anslaget 1:28 *Främjande av rennärings m.m.*

Regeringen föreslår att 24 832 000 kronor anvisas under anslaget 1:17 *Fiskevård* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 3.60 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:17 Fiskevård

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	26 832	26 832	26 832
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-2 000	-2 000	-2 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	24 832	24 832	24 832

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.1.18 1:18 Livsmedelsverket

Tabell 3.61 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos	
2008	Utfall	180 328		2 619
2009	Anslag	191 977 ¹		189 898
2010	Förslag	200 292		
2011	Beräknat	194 890 ²		
2012	Beräknat	188 635 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 190 846 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 181 099 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Livsmedelsverkets förvaltningskostnader. Livsmedelsverket ska som central förvaltningsmyndighet för livsmedelsfrågor i konsumenternas intresse arbeta aktivt för säkra livsmedel av hög kvalitet, redlighet i livsmedelshanteringen och bra matvanor. Livsmedelsverkets främsta uppgifter är att utarbeta regler inom livsmedelsområdet, utöva kontroll enligt livsmedelslagen (2006:804), leda och samordna livsmedelskontrollen, hålla regeringen informerad om utvecklingen på livsmedelsområdet samt bistå regeringen i EU-arbetet och annat internationellt arbete på livsmedelsområdet. Vidare genomför verket utredningar och praktiska vetenskapliga undersökningar om livsmedel och matvanor samt utvecklar metoder för livsmedelskontrollen, informerar konsumenter och intressenter i livsmedelskedjan om gällande regelverk och om andra viktiga förhållanden på livsmedelsområdet. Livsmedelsverket ansvarar även för köttkontrollen vid landets slakterier.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.62 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor			
Offentligrättslig verksamhet	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2008	175 447	171 910	3 537
Prognos 2009	175 786	185 082	-9 296
Budget 2010	180 000	180 000	0

Tabell 3.63 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2008	8 754	8 756	-2
(varav tjänsteexport)	(3 295)	(2 684)	(611)
Prognos 2009	9 636	10 470	-834
(varav tjänsteexport)	(3 219)	(3 224)	(-5)
Budget 2010	10 100	10 000	100
(varav tjänsteexport)	(3 400)	(3 300)	(100)

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 200 292 000 kronor anvisas under anslaget 1:18 *Livsmedelsverket* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 194 890 000 kronor respektive 188 635 000 kronor.

Tabell 3.64 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:18 Livsmedelsverket

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	191 977	191 977	191 977
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	6 315	10 517	14 567
Beslut	2 000	-7 604	-17 909
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	200 292	194 890	188 635

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.1.19 1:19 Livsmedelsstatistik

Tabell 3.65 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2008	Utfall	23 360	Anslags-sparande	-234
2009	Anslag	24 554 ¹	Utgifts-prognos	23 733
2010	Förslag	24 935		
2011	Beräknat	23 589 ²		
2012	Beräknat	24 061 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 22 986 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 22 986 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för statistik inom jordbruksområdet, inklusive kostnader för en statistisk årsbok inom jordbruks- och livsmedelsområdet samt sammanställningar av statistik i senare led i livsmedelskedjan. I anslaget ingår även framtagandet av statistik över prisutvecklingen i konsument- och producentleden på jordbruksprodukter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget minskas med 2 miljoner kronor 2011 och 2012 för att tillföras anslaget 1:28 *Främjande av rennäringen m.m.*

Regeringen föreslår att 24 935 000 kronor anvisas under anslaget 1:19 *Livsmedelsstatistik* för 2010. För 2011 beräknas anslaget till 23 589 000 kronor för och 2012 till 24 061 000 kronor.

Tabell 3.66 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:19 Livsmedelsstatistik

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	24 554	24 554	24 554
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	381	1 035	1 547
Beslut		-2 000	-2 040
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	24 935	23 589	24 061

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.1.20 1:20 Jordbruks- och livsmedelsstatistik finansierad från EG-budgeten

Tabell 3.67 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2008	Utfall	6 500	Anslags-sparande	1 077
2009	Anslag	7 356 ¹	Utgifts-prognos	6 343
2010	Förslag	7 356		
2011	Beräknat	7 356		
2012	Beräknat	7 356		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för EU:s finansiering av jordbruks- och livsmedelsstatistik och EU:s årliga bokföringsundersökning och strukturstatistik. Enligt rådets förordning (EG) nr 2467/96 av den 17 december 1996 ska i varje medlemsland särskilda gemenskapsundersökningar om företagsstrukturen i jordbruket genomföras 2010, 2013 och 2016.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 7 356 kronor anvisas under anslaget 1:20 *Jordbruks- och livsmedelsstatistik finansierad från EG-budgeten* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 3.68 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:20 Jordbruks- och livsmedelsstatistik finansierad från EG-budgeten

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	7 356	7 356	7 356
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	7 356	7 356	7 356

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.1.21 1:21 Konkurrenskraftig livsmedelssektor

Tabell 3.69 Anslagsutveckling
Tusental kronor

2008	Utfall	20 321	Anslags-sparande	11 159
2009	Anslag	43 980 ¹	Utgifts-prognos	41 474
2010	Förslag	53 980		
2011	Beräknat	37 410		
2012	Beräknat	24 910		

¹ Inklusiva tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för åtgärder inom livsmedelsområdet främst för att främja exporten av svenska livsmedel och regional utveckling av livsmedelsförädling. Anslaget används även till stöd för marknadsföring och deltagande i mässor samt stöd till projektverksamhet med syfte att öka kompetens och utveckla produkter, processer, teknik och logistiklösningar med anknytning till livsmedelsförädling enligt förordningen (2008:80) om stöd till insatser på livsmedelsområdet. Anslaget finansierar åtgärder inom ramen för en livsmedelsstrategi för hela Sverige. Vidare får anslaget användas för kommunikationsinsatser och för satsningar för mat inom offentlig sektor.

Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen bör bemyndigas att under 2010 för ramanslaget 1:21 *Konkurrenskraftig livsmedelssektor* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 10 000 000 kronor under 2011.

Tabell 3.70 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden
Tusental kronor

	Utfall 2008	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012–
Ingående åtaganden	0	8 000	17 000	-	-
Nya åtaganden	8 000	17 000	10 000	-	-
Infriade åtaganden	0	-8 000	-17 000	-10 000	-
Utestående åtaganden	8 000	17 000	10 000	-	-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	8 000	17 000	10 000	-	-

Regeringens överväganden

Regeringen avser att stärka arbetet med Sverige – det nya matlandet genom satsningar inriktade mot kommunikation och mot mat i offentlig sektor.

Regeringen föreslår att 53 980 000 kronor anvisas under anslaget 1:21 *Konkurrenskraftig livsmedelssektor* för 2010. För 2011 beräknas anslaget till 37 410 000 kronor och för 2012 till 24 910 000 kronor.

Tabell 3.71 Härlledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:21 Konkurrenskraftig livsmedelssektor

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	43 980	43 980	43 980
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	10 000	-6 570	-19 070
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	53 980	37 410	24 910

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.1.22 1:22 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Tabell 3.72 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	39 728	Anslags-sparande	213
2009	Anslag	49 866 ¹	Utgifts-prognos	48 870
2010	Förslag	43 866		
2011	Beräknat	41 866		
2012	Beräknat	41 866		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget ändamål är huvudsakligen att finansiera kostnader för medlemskap i internationella organisationer inom jordbruksdepartementets ansvarsområde. Den dominerande posten är kostnaden för Sveriges medlemskap i FAO, FN:s jordbruks- och livsmedelsorganisation.

Anslaget används även för kostnader i samband med obligatoriskt deltagande i vissa internationella möten och konferenser. En del av anslaget avser kostnader för EU:s regionala rådgivande nämnder inom fiskeripolitiken, nordiskt samarbete samt bilateralt forskarutbyte med

länder i Central- och Östeuropa, utvecklings- och Newly Industrialised Countries-länder.

Regeringens överväganden

Avgiften till FAO har ökat till följd av beslut inom organisationen att öka medlemsavgiften från sina medlemmar. Dessutom påverkas kostnaderna för avgiften av rådande valutakurser. Regeringen föreslår därför att anslaget tillförs 7 miljoner kronor 2010 och därefter 5 miljoner kronor 2011 och 2012.

Regeringen föreslår att 43 866 000 kronor anvisas under anslaget 1:22 *Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 41 866 000 kronor.

Tabell 3.73 Härlledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:22 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	36 866	36 866	36 866
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	7 000	5 000	5 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	43 866	41 866	41 866

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.1.23 1:23 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tabell 3.74 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	2 552 944	Anslags-sparande	1 634 129
2009	Anslag	2 934 431 ¹	Utgifts-prognos	2 658 117
2010	Förslag	2 965 931		
2011	Beräknat	2 965 931		
2012	Beräknat	2 765 931		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för åtgärder inom ramen för Sveriges landsbygdsprogram 2007–2013 inklusive kvarvarande utbetalningar från programperioden 2000–2006.

Anslaget används för det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige enligt förordningen (1996:93) om nationellt stöd till jordbruket i norra Sverige. Slutligen finansieras återföringen av skatterna på handelsgödsel och bekämpningsmedel. Del av skatten på handelsgödsel utgör medfinansiering i landsbygdsprogrammet 2007–2013.

En mindre del av anslaget används för uppföljning, utvärdering, administration och kontroll av verksamheten under anslaget.

Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga förpliktelser om utbetalningar. Det innebär att staten åtar sig framtida ekonomiska förpliktelser som inte ryms inom ramen för de av riksdagen årligen anvisade anslagsmedlen. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2010 för ramanslaget 1:23 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 900 000 000 kronor under 2011, högst 544 400 000 kronor under 2012, högst 318 300 000 kronor under 2013, högst 208 700 000 kronor under 2014 och högst 28 600 000 kronor därefter.

Tabell 3.75 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2008	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012–
Ingående åtaganden	4 330 502	4 196 835	3 093 840	-	-
Nya åtaganden	1 108 055	809 372	1 404 138	-	-
Infriade åtaganden	-1 241 722	-1 912 367	-1 497 978	-1 900 000	-1 100 000
Utestående åtaganden	4 196 835	3 093 840	3 000 000	-	-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	4 900 000	4 000 000	3 000 000	-	-

Regeringens överväganden

Sverige har från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling tilldelats totalt cirka 1 953 miljoner euro för landsbygdsprogrammet för perioden 2007–2013. Landsbygdsprogrammet medfinansieras nationellt inom ramar som anges i EU:s landsbygdsförordning och som preciseras i programmet.

Anslaget 1:24 *Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur*, ökar i omfattning med anledning av den Europeiska ekonomiska återhämtningsplanen, vilket framgår av regeringens överväganden under det anslaget.

Regeringen föreslår att anslaget 1:23 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* minskas 2010 med motsvarande belopp, 47,5 miljoner kronor. Därmed ökar inte landsbygdsprogrammets totala belastning på statsbudgeten. År 2011 och 2012 beräknar regeringen att motsvarande minskning görs.

I anslagsberäkningen ingår att skatterna på handelsgödsel och bekämpningsmedel kommer att återföras 2010–2011. Från 2012 sker ingen återföring av skatt på handelsgödsel eftersom regeringen föreslår att skatten avskaffas den 1 januari 2010.

Regeringen föreslår att 2 965 931 000 kronor anvisas under anslaget 1:23 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 2 965 931 000 kronor respektive 2 765 931 000 kronor.

Tabell 3.76 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:23 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	3 013 431	3 013 431	3 013 431
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-47 500	-47 500	-247 500
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 965 931	2 965 931	2 765 931

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.1.24 1:24 Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tabell 3.77 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	1 969 441	Anslags-sparande	1 501 236
2009	Anslag	2 347 262 ¹	Utgifts-prognos	2 164 281
2010	Förslag	2 654 546		
2011	Beräknat	2 654 546		
2012	Beräknat	2 654 546		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för åtgärder inom ramen för Sveriges landsbygdsprogram 2007–2013 motsvarande EU:s finansiering av detta program. Finansiering sker via Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU).

Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga förpliktelser om utbetalningar. Detta innebär att staten åtar sig framtida ekonomiska förpliktelser som inte ryms inom ramen för de av riksdagen årligen anvisade anslagsmedlen. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2010 för ramanslaget 1:24 *Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 100 000 000 kronor under 2011, högst 626 900 000 kronor under 2012, högst 422 500 000 kronor under 2013, högst 326 200 000 kronor under 2014 och högst 24 400 000 kronor därefter.

Tabell 3.78 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2008	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012–
Ingående åtaganden	3 954 446	3 784 924	2 819 409	-	-
Nya åtaganden	1 082 969	810 411	2 057 673	-	-
Infriade åtaganden	-1 252 490	-1 775 926	-1 377 082	-2 100 000	-1 400 000
Utestående åtaganden	3 784 924	2 819 409	3 500 000	-	-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	4 200 000	4 000 000	3 500 000	-	-

Regeringens överväganden

Sverige tilldelades 2006 från EU-budgeten cirka 1 953 miljoner euro för landsbygdsprogrammet för perioden 2007–2013. I beloppet ingick medel från då beslutad modulerings av gårdsstödet. Finansiering sker genom Europiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU). Till följd av den s.k. hälsokontrollen av den gemensamma jordbrukspolitiken, och den gemensamma ekonomiska återhämtningsplanen har ytterligare cirka 100 miljoner euro från fonden fördelats till Sverige för programperioden 2007–2013. Genom överföring av outnyttjade medel inom ramen för gårdsstödet har Sverige getts möjlighet att därutöver tillföra 27 miljoner euro för finansiering av landsbygdsprogrammet 2007–2013. Regeringen har under 2009 fattat beslut om förslag till programändringar med anledning av hälsokontrollen och förändrade förutsättningar för miljöersättningar, däribland för skötsel av betesmarker och slätterängar. Den nationella medfinansieringen av nya och förstärkta insatser i programmet kommer att ske inom befintliga tidigare beslutade ramar för programperioden 2007–2013 inom anslaget 1:23 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur*. Det blir möjligt genom att det finns utrymme att öka EJFLU:s andel av hela landsbygdsprogrammets finansiering. Nya insatser genom medel från den ekonomiska återhämtningsplanen, cirka 21 miljoner euro, ger möjlighet att i det lokala utvecklingsarbetet öka tillgången till bredband i landsbygdsområden. Regeringen avser att under hösten fatta beslut om förslag till programändring. Den offentliga nationella medfinansieringen förutsätts kunna ske med medel utanför statsbudgeten.

Anslaget beräknas öka under perioden 2010–2012 till följd av programändringar som blivit

möjliga att genomföra tack vare de nya medlen från EJFLU.

Regeringen föreslår att 2 654 546 000 kronor anvisas under anslaget 1:24 *Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 3.79 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:24 Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	2 347 262	2 347 262	2 347 262
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	307 284	307 284	307 284
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 654 546	2 654 546	2 654 546

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.1.25 1:25 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket

Tabell 3.80 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2008	Utfall	24 316	Anslags- sparande	711
2009	Anslag	27 830 ¹	Utgifts- prognos	27 852
2010	Förslag	22 830		
2011	Beräknat	22 830		
2012	Beräknat	22 830		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för försöks- och utvecklingsverksamhet i syfte att styra utvecklingen inom

jordbruket och trädgårdsnäringen mot minskat växtnäringssläckage, minskad ammoniakavgång, säkrare och minskad användning av växtskyddsmedel, bevarande av biologisk mångfald och tillvaratagande av kulturvärden, för ekologisk produktion samt för effektivare energi-användning inom de areella näringarna. Anslaget får likaså användas för uppföljning och utvärdering av den gemensamma jordbrukspolitiken liksom för effekterna av de verksamheter som finansieras under anslaget.

Regeringens överväganden

Resultaten från verksamheten ligger bl.a. till grund för rådgivning, information och utbildning riktad till jordbrukare, lagstiftning på området samt framtagande och utveckling av insatser inom ramen för landsbygdsprogrammet. Regeringen föreslår att anslaget minskas med 2 miljoner kronor för att tillföras anslaget 1:28 *Främjande av rennäringen m.m.*

Regeringen föreslår att 22 830 000 kronor anvisas under anslaget 1:25 *Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket* för 2009. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 3.81 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:25 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	27 830	27 830	27 830
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-5 000	-5 000	-5 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	22 830	22 830	22 830

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.1.26 1:26 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.

Tabell 3.82 Anslagsutveckling

<i>Tusental kronor</i>				
2008	Utfall	4 116	Anslags-sparande	0
2009	Anslag	4 116 ¹	Utgifts-prognos	4 116
2010	Förslag	4 116		
2011	Beräknat	2 616		
2012	Beräknat	2 616		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Från anslaget betalas bidrag till jordbrukets yttre och inre rationalisering enligt förordningen (1978:250) om statligt stöd till jordbrukets rationalisering (omtryckt 1988:999). Från och med 2006 disponeras anslaget helt för vissa omarronderingsprojekt i Dalarnas, Västra Götalands samt delar av Värmlands län.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget minskas med 1,5 miljoner kronor 2011 och 2012 för att tillföras anslaget 1:28 *Främjande av rennäringen m.m.*

Regeringen föreslår att 4 116 000 kronor anvisas under anslaget 1:26 *Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 2 616 000 kronor respektive år.

Tabell 3.83 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:26 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	4 116	4 116	4 116
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut		-1 500	-1 500
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	4 116	2 616	2 616

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.1.27 1:27 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.

Tabell 3.84 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	1 529	Anslags-sparande	0
2008	Utfall	1 529		0
2009	Anslag	1 529 ¹	Utgifts-prognos	1 492
2010	Förslag	1 529		
2011	Beräknat	1 029		
2012	Beräknat	1 029		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används i huvudsak för bidrag till underhåll, upprustning och investeringar i byggnader och andra fasta anläggningar på fjällägenheter. Vidare ska anslaget dessutom täcka avvecklingsbidrag och avträdesersättning till arrendatorer m.m.

Frågor om nedläggning av fjällägenheter prövas av Jordbruksverket medan upplåtelse beslutas av länsstyrelsen.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget minskas med 500 000 kronor 2011 och 2012 för att tillföras anslaget 1:28 *Främjande av rennäringen m.m.*

Regeringen föreslår att 1 529 000 kronor anvisas under anslaget 1:27 *Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 1 029 000 kronor respektive år.

Tabell 3.85 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:27 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	1 529	1 529	1 529
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut		-500	-500
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 529	1 029	1 029

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Ändrade riktlinjer och principer för upplåtelse och försäljning av fjällägenheter

Regeringens förslag: Friköp av fjällägenheter ska kunna medges fysiska personer om marken används eller kommer att användas för permanent boende eller deltidsboende minst sex månader per år och boendet har rimliga förutsättningar att långsiktigt bestå.

Detsamma gäller för fritidsboende om förvärvaren under mycket lång tid har eller har haft en stark personlig anknytning till platsen ifråga. Friköp ska även kunna medges för under året tidsbegränsad näringsverksamhet som långsiktigt bedrivs eller kommer att bedrivas på platsen, om inte särskilda skäl talar mot en försäljning.

Upplåtelse med tomträtt ska endast kunna ske för näringsverksamhet med stort markbehov eller om den som marken upplåts till inte vill förvärva den med äganderätt.

Bakgrund

Statens mark ovan odlingsgränsen i Västerbottens och Norrbottens län samt på renbetesfjällen i Jämtlands län förvaltas av Statens fastighetsverk. Frågor om upplåtelse av olika nyttjanderätter prövas av länsstyrelsen enligt 33 § rennäringslagen (1971:437) och 2 § rennäringsförordningen (1993:384). Frågor om försäljning av mark prövas av regeringen. På de aktuella markerna upplåts förr mark för så kallade fjällägenheter. Jordbruksdriften har på de allra flesta fjällägenheterna numera upphört och i stället har turistnäringen blivit allt viktigare för arrendatorerna. Lägenheterna fungerar numera huvudsakligen som permanent- eller fritidsbostad åt respektive arrendator. Arrendatorer har dock rätt till jakt och fiske som komplement till sin försörjning.

Det finns för närvarande totalt 50 fjällägenheter kvar i statens ägo: 30 i Jämtlands län, 14 i Västerbottens län och 6 i Norrbottens län. Av dessa bedöms enligt de berörda länsstyrelserna i nuläget 13 stycken fortsättningsvis behållas i statens ägo medan 37 stycken bör avvecklas.

Möjligheterna att få markupplåtelse och att kunna förvärva mark på fjällägenheterna har under lång tid varit begränsade. Skälet till detta är att dessa marker sedan länge åtnjuter ett mycket starkt skydd till förmån för utövare av renskötselrätten. Riksdagen och olika myndig-

heter har vid skiftande tillfällen understrukit vikten av fasta bosättningar på fjällägenheterna. För bl.a. renskötande samer, turister, jägare och fiskare har framhållits värdet av fasta bosättningar i dessa områden. Friköp har under de senaste decennierna medgivits efter prövning i varje enskilt fall och avvecklingen av fjällägenheterna har skett med stor hänsyn tagen till de ovan redovisade förhållandena.

Överväganden

Regeringen föreslog i prop. 1994/95:100 Förslag till statsbudget, bil. 10 sid. 62 ff. bl.a. att friköp av statens mark ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen skulle kunna medges om den upplåtta marken används för permanent boende eller för näringsverksamhet, om inte särskilda skäl talar mot en försäljning. Riksdagen godkände vad regeringen förordade om friköp (bet. 1995/95 BoU 16, rskr. 1994/95:272). I nämnda proposition under rubriken ”D 6. Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.” redogör regeringen närmare för grunderna i sitt förslag. Detta uttalande av riksdagen har i nästan 15 år utgjort riktmärket för länsstyrelsernas och regeringens beslut och praxis i ärenden avseende friköp. En permanent bosättning som har förutsättningar att bestå och likaledes en varaktig och bestående näringsverksamhet på platsen är naturligtvis det önskvärda. Markanvändningen ovan odlingsgränsen har under de senaste decennierna genomgått förändringar. Nya företags-etableringar har tillkommit och de flesta företag, som bedriver verksamhet i dessa områden är beroende av mark, t.ex. jakt- och fisketurism, sport- och naturupplevelser etc. Med tiden har därför förutsättningarna för och bedömningarna av vad som ska anses som permanent bosättning och näringsverksamhet förändrats. Till detta kommer att det många gånger i dessa områden kan vara svårt att finna den service som oftast anses grundläggande i dagens samhälle. Därför har deltidsboende och deltidssysselsättning fått ökad betydelse vid beslut om friköp. En tydlig trend bland de som är verksamma i dessa områden är sysselsättning inom flera olika näringsverksamheter och boende på olika platser. Det måste anses vara bättre att människorna ha möjlighet att bo och förtjäna sitt uppehälle på dessa platser i vart fall under vissa delar av året än inte alls. Genom att friköpa marken får även förvärvaren möjlighet att använda den som underlag för

beläning/säkerhet, vilket i sin tur medför förbättrade finansieringsmöjligheter.

Från naturvårds- och kulturmiljösynpunkt bör även ett aktivt fritidsboende kunna vara en möjlighet att hålla ett åldrande byggnadsbestånd samt den närmaste omkringliggande marken i ett godtagbart skick.

Regeringen har den 12 mars 2009 i skrivelse till riksdagen En strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder (skr. 2008/09:167) under rubriken markanvändningsfrågor bl.a. uttalat att regeringen ser behov av att stärka möjligheterna till näringsverksamhet på statens mark ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen i Jämtlands län. Syftet är att underlätta och stärka möjligheterna till olika former av begränsad näringsverksamhet (turistnäring, naturupplevelser, serviceverksamhet etc.) och härigenom göra det möjligt att bidra till människors bosättning och sysselsättning.

Syftet är att det generellt ska bli lättare att för olika ändamål förvärva mark på fjällägenheterna. Friköp ska kunna medges fysiska personer om marken används eller kommer att användas för permanent boende eller deltidsboende minst sex månader per år och boendet har rimliga förutsättningar att långsiktigt bestå.

Detsamma gäller för fritidsboende om förvärvaren under mycket lång tid har eller har haft en stark personlig anknytning (t.ex. långvarig vistelse, förfäder, släktskap etc.) till platsen ifråga. Friköp ska även kunna medges för olika former av under året tidsbegränsad näringsverksamhet som långsiktigt bedrivs eller kommer att bedrivas på platsen, om inte särskilda skäl talar mot en försäljning.

Upplåtelse med tomträtt ska endast kunna ske för näringsverksamhet med stort markbehov eller om den som marken upplåts till inte vill förvärva den med äganderätt.

Vid friköp av renskötarbostäder ska särskild hänsyn tas till den samiska kulturmiljön.

Vid prövning av ansökan avseende försäljning och upplåtelse av mark ska bestämmelserna om dels den storslagna fjällmiljön i miljöbalken, dels behovet av hänsynstagande till rennäringen enligt 32 § rennäringlagen noggrant beaktas. Eventuella upplåtelser och försäljningar ska ske efter samråd med berörd sameby.

Med förvärv avses väl avgränsad mark runt befintliga eller tilltänkta byggnader.

Om sökanden inte uppfyller kraven för friköp eller för upplåtelse med tomträtt kan han eller

hon i stället ansöka om markupplåtelse för byggnaderna efter sedvanlig prövning enligt 32 § rennäringslagen.

Annan mark än fjällägenheter

För försäljning av och upplåtelse för bostadsändamål, näringsverksamhet, tomträtt och renskötarbostäder på annan mark än fjällägenheter, på statens mark ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen gäller de principer och riktlinjer som redovisats i prop. 1994/95:100 Förslag till statsbudget bil. 10 sid. 65 ff. Det innebär att friköp ska kunna medges om marken redan är upplåten och används för permanent boende eller för näringsverksamhet och särskilda skäl inte talar mot en försäljning. Vid friköp av renskötarbostäder ska särskild hänsyn tas till den samiska kulturmiljön. Upplåtelse med tomträtt ska ske endast för näringsverksamhet med stort markbehov eller om den som marken upplåtits till inte önskar förvärva den med äganderätt. Upplåtelse av mark ska ske restriktivt.

3.1.28 1:28 Främjande av rennärningen m.m.

Tabell 3.86 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	54 548	Anslags-sparande	4 321
2008	Utfall	54 548	Anslags-sparande	4 321
2009	Anslag	55 718 ¹	Utgifts-prognos	56 034
2010	Förslag	109 915		
2011	Beräknat	113 915		
2012	Beräknat	103 915		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Från och med 2010 överförs den del av anslaget 1:8 *Ersättningar för viltskador m.m.* som avser ersättning för renar som skadats eller dödats av varg, björn, järv, lo eller örn samt kostnader för samebyarnas inventering av rovdjur till detta anslag. Denna del av anslaget används för att förebygga skada av vilt och ersättning för sådan skada. Rätten till ersättning regleras i viltskade-förordningen (2001:724).

Anslaget används även till åtgärder för att främja rennärningen i form av:

- underhåll eller rivning av vissa riksgränsstängsel och renskötseanläggningar som staten har underhållsansvar för,

- statens del av kostnaderna för redovisning av markanvändningen, riksintressen och marker som är värdefulla för renskötseln, natur- och kulturmiljövården,
- utveckling av företagsregistret för rennärningen,
- bidrag enligt 35 b § rennäringsförordningen (1993:384),
- prisstöd till rennärningen enligt förordningen (1986:255) om pristillägg på renkött,
- ersättning till följd av Tjernobylyolyckan enligt förordningen (1994:246) om ersättning för vissa merkostnader och förluster med anledning av Tjernobylyolyckan,
- kostnader för medling m.m. i tvister mellan samebyar och jordbrukare när det gäller konflikter på grund av renbetning på åkermark,
- katastrofskadeskydd enligt 35 a § rennäringsförordningen,
- åtgärder för anpassning till ändrade klimatförhållanden samt
- övriga åtgärder för främjande av rennärningen.

Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

En viss del av den verksamhet som finansieras av anslaget är åtgärder i form av projektstöd och medel till speciella satsningar för främjande av rennärningen.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:28 *Främjande av rennärningen m.m.* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 000 000 kronor under 2011 och högst 2 000 000 kronor 2012.

Tabell 3.87 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2008	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012–
Ingående åtaganden	200	3 532	3 934	-	-
Nya åtaganden	3 532	1 900	1 552	-	-
Infriade åtaganden	-200	-1 498	-1 486	-2 000	-2 000
Utestående åtaganden	3 532	3 934	4 000	-	-
Erhållet/förslaget bemyndigande	4 000	4 000	4 000	-	-

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget tillförs 4 miljoner kronor 2010 samt ytterligare 4 miljoner kronor 2011–2016 för kostnader som uppkommer till följd av den nya renbeteskonventionen.

I enlighet med förslag i propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik – Klimat (prop. 2008/09:162) ökade anslaget med 9 miljoner kronor 2009. Ytterligare 1 miljon kronor tillförs 2010 och 2011.

Regeringen föreslår att 109 915 000 kronor anvisas under anslaget 1:28 *Främjande av rennäringen m.m.* För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 113 915 000 kronor respektive 103 915 000 kronor.

Tabell 3.88 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:28 Främjande av rennäringen m.m.

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	55 718	55 718	55 718
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	5 000	9 000	-1 000
Överföring till/från andra anslag	49 197	49 197	49 197
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	109 915	113 915	103 915

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.1.29 1:29 Sveriges lantbruksuniversitet

Tabell 3.89 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2008	Utfall	1 424 915	Anslags- sparande	2 000
2009	Anslag	1 502 882 ¹	Utgifts- prognos	1 466 655
2010	Förslag	1 624 236		
2011	Beräknat	1 663 867 ²		
2012	Beräknat	1 660 172 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 626 587 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 591 152 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för att finansiera högskoleutbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå, forskning, och fortlöpande miljöanalys. Verksamheten bedrivs utifrån en sektorsroll som preciseras av fem ansvarsområden och där varje ansvarsområde omfattar hela kedjan, från råvaruproduktion till färdig produkt på marknaden:

- kvalitet i livsmedelskedjan,
- djurhållning, djurhälsa och djurskydd,
- skog, skogsbruk och förädling av skogsråvaran,
- landsbygdsutveckling, rekreation och fritid samt
- landskapsplanering och markanvändning i tätorter och tätortsnära miljöer.

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå bedrivs inom ett 50-tal olika utbildningsprogram.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.90 Uppdragsverksamhet
Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2008	458 000	458 000	0
(varav tjänsteexport)	(9 000)	(9 000)	(0)
Prognos 2009	470 000	470 000	0
(varav tjänsteexport)	(9 000)	(9 000)	(0)
Budget 2010	484 000	484 000	0
(varav tjänsteexport)	(9 000)	(9 000)	(0)

Avgiftsintäkterna disponeras av Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). SLU:s intäkter av avgifter m.m. uppgick 2008 till 458 miljoner kronor. Avgiftsintäkterna avser bl.a. forskningsuppdrag samt djursjukvård.

Regeringens överväganden

I enlighet med vad som bedömdes om fördelning av medel i propositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50) föreslås att anslaget ökas med 51 miljoner kronor.

Vidare föreslås att anslaget ökas med ytterligare 20 miljoner kronor för forskning vid universitet och högskolor.

I enlighet med ovan nämnda proposition ska 10 procent av tilldelade anslagsmedel för forskning till universitet och högskolor omfördelas baserat på kvalitet med utgångspunkt i indikatorerna externa medel samt vetenskaplig produktion och citeringar. För Sveriges lantbruksuniversitets del innebär det att anslaget föreslås minska med 10 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 13 miljoner kronor för strategisk forskning i enlighet med vad regeringen presenterade i forsknings- och innovationspropositionen. Regeringen avser att fördela medel till Sveriges lantbruksuniversitet, som huvudsökande, för området Hållbart nyttjande av naturresurser tillsammans med Umeå universitet (20 procent). För 2011 beräknas anslaget öka med ytterligare 2,3 miljoner kronor och för 2012 med ytterligare 11 miljoner kronor.

I enlighet med förslag i propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik – Klimat (prop. 2008/09:162) avsattes medel för en treårig

satsning för klimatanpassningsåtgärder för SLU:s verksamhet rörande fortlöpande miljöanalys med 40 miljoner kronor för 2009 samt ytterligare 5 miljoner kronor för åren 2010 och 2011.

Regeringen föreslår att anslaget minskas med 5 miljoner kronor för att tillföras anslaget 1:14 *Fiskeriverket*. Anslaget föreslås vidare minskas med 3 miljoner kronor för 2010 och med 1 miljon kronor för åren 2011 och 2012 för att tillföras anslaget 1:22 *Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.*

Regeringen föreslår att 1 624 236 000 kronor anvisas under anslaget 1:29 *Sveriges lantbruksuniversitet* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 1 663 867 000 kronor respektive 1 660 172 000 kronor.

Tabell 3.91 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:29 Sveriges lantbruksuniversitet
Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	1 509 882	1 509 882	1 509 882
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	47 762	83 462	115 328
Beslut	65 726	71 601	36 061
Överföring till/från andra anslag	866	-1 078	-1 100
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 624 236	1 663 867	1 660 172

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.1.30 1:30 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Tabell 3.92 Anslagsutveckling
Tusental kronor

År	Utfall	322 362	Anslags- sparande	2 518
2008	Utfall	322 362		2 518
2009	Anslag	379 927 ¹	Utgifts- prognos	373 211
2010	Förslag	399 130		
2011	Beräknat	414 356 ²		
2012	Beräknat	435 843 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 399 130 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 411 596 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för stöd till forskning om de areella näringarna samt projektrelaterade kostnader i anslutning till sådan forskning som utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, vissa resor och seminarier samt informationsinsatser. Anslaget används också till att finansiera med näringen samfinansierad forskning som omfattar jordbruksteknisk forskning, viss skogsforskning, trädgårdsforskning samt växtförädling. Förvaltningsanslaget redovisas under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård under anslaget 2:1 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader* och anslaget för forskning inom områdena miljö och samhällsbyggande redovisas under anslaget 2:2 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning* under samma utgiftsområde.

Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

För att underlätta planering, utlysning och genomförande av långsiktiga forskningsprojekt bör regeringen bemyndigas att under detta anslag ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 400 000 000 kronor under 2011, högst 400 000 000 kronor under 2012 och högst 400 000 000 kronor därefter.

Tabell 3.93 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2008	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012–
Ingående åtaganden	340 250	520 172	1 150 000	-	-
Nya åtaganden	417 516	924 285	450 000	-	-
Infriade åtaganden	-237 594	-294 457	-400 000	-400 000	-800 000
Utestående åtaganden	520 172	1 150 000	1 200 000	-	-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	910 000	1 150 000	1 200 000	-	-

Regeringens överväganden

I enlighet med regeringens proposition Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50) föreslås anslaget öka med 13 miljoner kronor för 2010 och 2011. För 2012 beräknas anslaget öka med ytterligare 13 miljoner kronor.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 399 130 000 kronor anvisas under anslaget 1:30 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 414 356 000 kronor respektive 435 843 000 kronor.

Tabell 3.94 Härlledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:30 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	379 927	379 927	379 927
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	5 889	20 607	28 618
Beslut	13 314	13 822	27 298
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	399 130	414 356	435 843

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.1.31 1:31 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien

Tabell 3.95 Anslagsutveckling

Tusental kronor			
År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2008	1 977		0
2009	1 427 ¹		1 427
2010	Förslag	1 427	
2011	Beräknat	1 427	
2012	Beräknat	1 427	

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens (KSLA) uppgift är att med stöd av vetenskap och praktisk erfarenhet till samhällets gagn främja jordbruk och skogsbruk samt därtill knuten verksamhet.

Anslaget används för att finansiera kostnader för akademiens ordinarie tjänstemän, ersättning åt skoglig expertis, bidrag till bibliotek, seminarier m.m. samt vissa kostnader för utländskt forskarutbyte och utländska forskarkontakter.

Regeringens överväganden

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA) fungerar som diskussionsplattform för ledande företrädare inom den gröna sektorn. Under året har KSLA bedrivit en omfattande konferens- och seminarieverksamhet inom för de areella näringarna angelägna områden. Akademien fyller en viktig funktion som länk mellan forskning, näringsliv, övriga samhällsorgan och ideella organisationer.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 1 427 000 kronor anvisas under anslaget 1:31 *Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 3.96 Härlledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:31 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	1 427	1 427	1 427
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 427	1 427	1 427

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.1.32 2.1.30 Sametinget

Sametingets förvaltningsanslag redovisas under utgiftsområde 1 Rikets styrelse anslaget 3:1 *Sametinget*.

Filnamn: UO 23 i BP20101.doc
Katalog: C:\Users\udn0807\Desktop
Mall: \\RK\App\RKAPP\OSgenerell\RK\Mallar\Mallar\RKa4Utg.dot
Rubrik: PROP. 2009/10:1 UTGIFTSOMRÅDE 23
Ämne:
Författare: Gunilla Asklund
Nyckelord:
Kommentarer:
Datum: 2009-09-10 17:46:00
Version: 3
Senast sparad: 2009-09-11 13:57:00
Senast sparad av: Ulla Danielsson
Total redigeringstid: 6 minuter
Senast utskrivet: 2009-09-11 13:58:00
Vid senaste fullständiga utskrift
 Antal sidor: 89
 Antal ord: 41 561 (cirka)
 Antal tecken: 258 095 (cirka)